

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „LEADER programa“ veiklos srities „Parengiamoji parama“ įgyvendinimo taisyklių, taikomų projektams, skirtiems 2023–2027 metų vietos plėtros strategijoms parengti, 3 priedas

(Kaimo vietovių VPS forma)

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

Vietos veiklos grupės pavadinimas:	Švenčionių rajono vietos veiklos grupė „Švenčionių partnerystė“
Vietos plėtros strategijos pavadinimas:	Švenčionių rajono vietos veiklos grupės „Švenčionių partnerystė“ teritorijos 2023–2027 m. vietos plėtros strategija
Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo laikotarpis:	2023 - 2027
Ar keičiasi VPS įgyvendinimo teritorija lyginant su 2014-2020 m.?	☐ Taip ☒ Ne
Teminė VPS	☒ Taip ☐ Ne
VPS tema	Geriausias vietos išteklių panaudojimas rekreaciniam turizmui vystyti Švenčionių rajone

VPS data:	2023-05-30
VPS versija:	1 pritarta visuotiniame susirinkime 2023-05-25

TURINYS

I SKYRIUS: KAS MES ESAME? (VVG TERITORIJOS SITUACIJOS ANALIZĖ IR POREIKIAI)	4
1. VVG TERITORIJOS SITUACIJOS IR POREIKIŲ ANALIZĖ	4
1.1. Trumpas VVG pristatymas	4
1.2. Pagrindiniai VVG teritorijos duomenys	5
1.3. VVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas	6
1.4. VVG teritorijos gyventojų nuomonė apie VVG teritorijos situaciją ir poreikius	7
1.5. VVG teritorijos socialinė situacija (įskaitant informaciją apie skurdo riziką ir socialinę atskirtį patiriančius asmenis ir (arba) jų grupes)	8
1.6. VVG teritorijos ekonominė situacija	12
1.7. VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros ištekliai	18
1.8. VVG teritorijos gamtos išteklių analizė	23
1.9. Papildoma informacija	26
2. VVG TERITORIJOS STIPRYBĖS, SILPNYBĖS, GALIMYBĖS IR GRĖSMĖS (SSGG)	27
3. VVG TERITORIJOS POREIKIAI IR JŲ PAGRINDIMAS	33
3.1. VVG teritorijos poreikių sąrašas	33
3.2. VVG teritorijos poreikių pagrindimas	33
4. VPS TEMOS PAGRINDIMAS (PILDOMA TEMINĖMS VPS)	39
5. VVG PRISTATYMAS IR VERTYBĖS, VVG TERITORIJOS VIZIJA IKI 2030 M. IR VVG MISIJA	40
5.1. Apibendrinta informacija apie VVG	40
5.2. Apibendrinta informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo sudėtį	41
5.3. Informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimą	41
5.4. VVG vertybės	43
5.5. VVG teritorijos vizija iki 2030 m.	43
5.6. VVG misija	43
II SKYRIUS: KO MES SIEKIAME? (VPS TIKSLAI, RODIKLIAI IR SIEKIAMI POKYČIAI)	45
6. VVG TERITORIJAI AKTUALŪS BŽŪP TIKSLAI	45
7. KIEKYBINIAI VPS TIKSLAI	46
7.1. VPS produkto ir rezultato rodikliai iki 2029 m.	46
7.2. Metinės rodiklių reikšmės	47
8. POKYČIAI, KURIŲ SIEKIAMA VVG TERITORIJOJE (KIEKYBINE IŠRAIŠKA)	48
9. APIBENDRINTA INFORMACIJA APIE VPS	51
III SKYRIUS: KAIP MES PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS? (VPS PRIEMONĖS, FINANSINIS PLANAS, ĮGYVENDINIMO ORGANIZAVIMAS IR VALDYMAS)	52
10. VPS PRIEMONĖS	52
10.1. VPS priemonių sąrašas	52
10.2. VPS priemonių sąsajos su BŽŪP tikslais	53
10.3. VPS priemonių sąsajos su VVG teritorijos poreikiais	54
10.4. VPS priemonių aprašymas	55
10.5. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)	77
10.6. VPS priemonių rezultato rodikliai	77
11. PRELIMINARUS VPS ĮGYVENDINIMO PLANAS	77
12. VPS FINANSINIS PLANAS	78
12.1. VPS išlaidos pagal išlaidų kategorijas ir priemonių rūšis	78
12.2. Metinis VPS išlaidų planas	79
13. ES IR NACIONALINIŲ HORIZONTALIŲJŲ PRINCIPŲ IR PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMAS	81
13.1. Subregioninės vietovės principas	81
13.2. „Iš apačios į viršų“ principas	81
13.3. Partnerystės principas	85
13.4. Bendradarbiavimo principas	86
13.5. Inovacijų principas	87
13.6. Jaunimas	89
13.7. Lyčių lygybė ir nediskriminavimas	90
14. VPS VIEŠINIMO IR VVG TERITORIJOS GYVENTOJŲ AKTYVUMO SKATINIMO VEIKSMAI	92
14.1. Informacija apie VPS viešinimą ir derinimą su visuomene VPS rengimo metu	92

14.2.	<i>VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo strategija VPS įgyvendinimo metu</i>	92
15.	<i>VPS ĮGYVENDINIMO VIDAUS VALDYMO, STEBĖSENOS IR VERTINIMO SISTEMA</i>	94
15.1.	<i>VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistemos apibūdinimas</i>	94
15.2.	<i>VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo funkcijos pagal subjektus.....</i>	102
IV DALIS: VPS PRIEDAI		98

I skyrius: Kas mes esame? (VVG teritorijos situacijos analizė ir poreikiai)

1. VVG teritorijos situacijos ir poreikių analizė

1.1. Trumpas VVG pristatymas

Švenčionių rajono vietos veiklos grupė „Švenčionių partnerystė“ yra vietos veiklos grupė, kuri turi didžiausią patirtį Lietuvoje. Dar 2000 – 2003 m. įgyvendinant „Baltijos šalių kaimo bendruomenių partnerystės programą“ buvo parengtas ir įgyvendintas 2002-2003 m. „Skurdo ir socialinės atskirties mažinimo strateginis planas“ (investuoti 46339,20 Eur). 2004 metais Lietuvoje pradėjus įgyvendinti LEADER+ pobūdžio priemonę, Švenčionių rajone susikūrė Vietos veiklos grupė „Švenčionių partnerystė“ (toliau – VVG). 2004 m. gegužės 11 d. buvo sudaryta VVG steigimo sutartis, kurią pasirašė 12 steigėjų: A. Uziala, V. Sedlevičius, A. Grigienė, B. Borovikienė, T. Lazaraitis, J. Komaiška, S. Mažuolienė, K. Savickas, A. Marma, A. Pošiūnas, B. Lazaraitis, A. Lašinskas. 2004 m. birželio 10 d. VĮ „registrų centras“ Juridinių asmenų registre įregistravo Vietos veiklos grupę „Švenčionių partnerystė“ (VVG juridinio asmens kodas 300032951, būstinės adresas Stoties g. 4, 18123 Švenčionys).

VVG parengė 2006 – 2008 m. bandomąją integruotą kaimo plėtros strategiją, kurios pagrindinis tikslas – gerinti Švenčionių rajono kaimo žmonių gyvenimo kokybę. Strategija buvo teigiamai įvertinta užsienio ekspertų ir pateko tarp geriausių strategijų Lietuvoje, kurios įgyvendinimui buvo skirta 508 817 tūkst. Lt (147,363,59 tūkst. Eur) parama. Strategija buvo sėkmingai įgyvendinta. Taikant gerąją praktiką, VVG rengė ir sėkmingai įgyvendino 2009 – 2014 m. vietos plėtros strategiją, kurios tikslas transformuotas į Viziją - *Švenčionių rajono kaimo gyventojai pasieks subalansuotą materialinių ir dvasinių poreikių tenkinimą. Pagerėjus ekonominei situacijai, išaugus gyventojų pajamoms, sutvirtėjus bendruomenei ir šeimai, kaimo žmonės gyvens patogiau, turtingiau, prasmingiau.* Buvo investuoti 7,9 mln. Lt, (2 287 998 tūkst. Eur) pasiekti visi numatyti strateginiai tikslai ir rezultatai. Parengta ir sėkmingai įgyvendinta 2015–2023 m. vietos plėtros strategija, pasiekta VVG teritorijos vizija iki 2023 m. Švenčionių r. yra *ekonomiškai stiprėjanti vietovė su konkurencingo verslo galimybėmis, stipriomis kuriančiomis, geresnes gyvenimo sąlygas kaimo vietovėje bendruomenėmis.* Siekiama sėkmingai investuoti - 2 972 473,00 EUR.

Kiekvieną programinį laikotarpį VVG bendradarbiaudama su kitomis Lietuvos VVG rengė ir įgyvendino Teritorinio bendradarbiavimo projektus: „Molėtų, Širvintų, Švenčionių ir Ukmergės rajonų dviračių maršrutas – galimybė kaimo ekonominės veiklos įvairinimui“, 2010-2015 m.; „Senieji amatai šiandien“, 2013 – 2014 m.; „Verslumo kodas Aukštaitijoje“, 2021 m.

VVG veiklą vykdo vadovaudamasi įstatais. Pagal įstatų VVG valdymo struktūrą (7 priedas 1 pav.) sudaro: aukščiausias VVG organas – Vietos veiklos grupės visuotinis narių susirinkimas; valdymo organas (kolegialus) – Vietos veiklos grupės valdyba; vienasmenis valdymo organas – Vietos veiklos grupės pirmininkas. Sklandžią ir tęstinę veiklą VPS rengimą ir projektų įgyvendinimą užtikrina keturių lygių valdymo struktūra. Kolegialus valdymo organas veikia pagal vietos veiklos grupės valdybos darbo reglamentą (patvirtintas Švenčionių rajono vietos veiklos grupės „Švenčionių partnerystė“ valdybos 2015 m. spalio 20 d. posėdyje (protokolas Nr. 1). Valdymo organų pavaldumas pateikiamas 7 priede, 2 paveiksle.

2014 m. VVG jungė 47 narius, iš kurių 63,83 proc. pilietinės visuomenės atstovai, 23,40 proc. – verslo atstovai ir 12,77 proc. – vietos valdžios atstovai, o 2022 m. VVG jungė 48 narius, iš kurių 68,75 proc. pilietinės visuomenės atstovai, 25,00 proc. – verslo atstovai ir 6,25 proc. – vietos valdžios atstovai (7 priedo 1-3 lentelės). VVG teritorija nuo VVG įsteigimo dienos nesikeitė, o VVG narių skaičius lėtai auga, keičiasi sudėtis. VVG yra atvira organizacija naujiems nariams apie savo veiklą viešai skelbia <https://www.partneryste.org>.

Kolegialus valdymo organas – valdyba, turintis teisę priimti sprendimus dėl projektų (įskaitant VPS) įgyvendinimo atstovaujamoje teritorijoje pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano priemonę „Bendruomenių inicijuota vietos plėtra (LEADER)“ ir Sumanių kaimų priemonę. VVG visuotiniame susirinkime, kuris vyko 2022 m. balandžio 7 d., buvo išrinkta Valdyba iš 11 narių pagal skaidrią ir demokratinę rinkimų procedūrą, nepažeidžiant partnerystės principo. Valdyba atstovauja skirtingiems

sektoriams. Iki 2023 m. balandžio 28 d. VVG Valdyboje dirbo 45,46 proc. pilietinės visuomenės atstovų, 27,27 proc. – verslo atstovų ir 27,27 proc. – vietos valdžios atstovų. Valdyboje išlaikyta lyčių proporcija. Moterys sudaro 54,55 proc., vyrai – 45,45 proc. valdybos narių (7 priedo 5 lentelė). Kolegialiaame valdymo organe veikiančiame nuo 2023 m. balandžio 28 d. yra įvairaus amžiaus 2 asmenys yra iki 29 m. amžiaus. Valdybos narių sąrašai pateikiami 7 priedo 4-6 lentelėse. VVG dalyvauja VVG tinklo veikloje.

VVG nariai turi įvairų išsilavinimą, teikia sveikatingumo, socialines, profesinio švietimo ir kitas paslaugas, organizuoja bendruomenines veiklas, užsiima žemės ūkiu, turizmo veiklomis, bitininkyste. VVG kolegialaus valdymo organo nariai yra įvairių kompetencijų, nuolat kelia kvalifikaciją kaimo plėtros valdymo srityse, 9 narių yra išklause mokymo kursus, tiesiogiai susijusius su BIVP metodo taikymu, bei visi valdybos nariai 100 proc. deklaravę viešus ir privačius interesus.

Ankstesniais VPS įgyvendinimo laikotarpiais VVG nariai ir VVG kolegialaus valdymo organo nariai buvo aktyvūs, pagal jiems numatytas funkcijas išitraukė į VPS įgyvendinimą, prisidėjo prie VVG misijos vykdymo (protokolas Nr.1, 2023-04-28). 2022 m. lapkričio mėn. pradėjus rengti 2023 – 2029 m. Švenčionių rajono vietos plėtros strategiją pagal bendruomenių inicijuotą vietos plėtros (BIVP) būdą buvo sudaryta ir VVG valdybos posėdyje (protokolas Nr.7, 2022-11-29) patvirtinta 18 žmonių darbo grupė (7 priedo 7 lentelė), kurioje pilietinės visuomenės (38,9 proc.) sektoriaus, verslo (16,7 proc.) sektoriaus, vietos valdžios (33,3 proc.) sektoriaus ir švietimo ir mokslo institucijų (11,1 proc.) atstovai. VVG veiklą administruoja 3 samdomi darbuotojai.

1.2. Pagrindiniai VVG teritorijos duomenys

Švenčionių rajono savivaldybė – viena iš aštuonių Vilniaus apskrities savivaldybių, kurios teritorija išsidėsčiusi šiaurės rytu Lietuvoje pasieniu su Baltarusija: nuo Adučių miškų šiaurės rytuose iki Neries upės kilpų pietvakariuose. Šiaurėje Švenčionių rajonas ribojasi su Ignalinos ir Utenos rajonais, vakaruose – su Molėtų, pietvakariuose – su Vilniaus rajonu (1 pav.).

1 pav. Švenčionių rajono geografinė padėtis

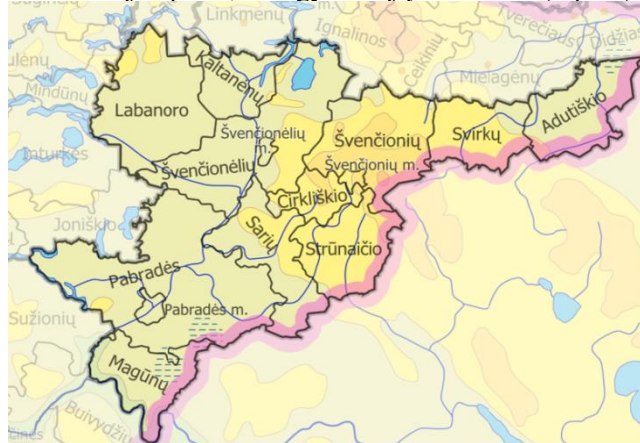
Šaltinis: <http://www.svencionys.lt>

Švenčionių r. plotas 2014 m. buvo 1 692 km², o 2022 m. - 1 691 km², užimantis apie 2,7 proc. Lietuvos teritorijos [1]. Savivaldybės teritorija užima 17,4 proc. apskrities teritorijos. Tai viena iš apskrities kaimiškų savivaldybių, disponuojančių didžiausiu teritorijos plotu (R1) Vilniaus apskrityje (8 priedo 1 lentelė). Švenčionių r. sav. žemiausias gyventojų tankumas apskrityje, be to, jis mažėja. Gyventojų tankis metų pradžioje viename km² nuo 15,5 gyventojų (2014 m.) sumažėjo iki 13,29 gyventojų (2022 m.) arba 14,3 proc., Mažėjo gyventojų tankumas ir kitose apskrities kaimiškose savivaldybėse, tačiau lėčiau. 2014–2022 m. apskrities gyventojų vidutinis tankumas padidėjo 1,6 proc. Švenčionių r. gyventojų tankis 6,4 karto mažesnis (R2) už apskrities vidutinį gyventojų tankumą [2] (8 priedo 1 lentelė)

Į Švenčionių rajono vietos veiklos grupės „Švenčionių partnerystė“ (toliau – VVG) teritoriją patenka visa Švenčionių r. sav. geografinė ir administracinė teritorija apima 559 vietoves (VVG teritorijoje 535) - kaimus, miestelius, miestus, kitas gyvenamąsias vietoves, išskyrus Švenčionių miesto teritoriją (6,11 km²). Švenčionių rajono administracinis centras – Švenčionys, nutolęs nuo Vilniaus 84 km. Švenčionių rajone yra 3 miestai –

Švenčionys (2022 m. – 4448 gyventojai), Švenčionėliai (2022 m. – 4721 gyventojas) ir Pabradė (2022 m. – 4947 gyventojai) (8 priedas, 3-4 lentelės), kurie formuojami kaip paslaugų centrai. Trys miesteliai - Adutiškis, Kaltanėnai, Labanoras. VVG teritorijos plotas nesikeitė, užima 1684,89 km² arba 99,6 proc. visos rajono savivaldybės teritorijos. 2014 m. VVG teritorijoje gyveno 21414, o 2022 - 18518 gyventojų, o gyventojų tankis 2014 m. viename km² buvo 12,7 gyventojų, 2022 - 11 gyventojų (8 priedo 2 lentelė). Gyventojų skaičius sumažėjo 13,5 proc., o tankumas - 13,4 proc. (R3) dėl jaunų žmonių išvykimo, bendruomenės senėjimo, neigiamos natūralios gyventojų kaitos ir kitų priežasčių.

VVG teritorijos seniūnijos Švenčionių, Adutiškio, Cirklišio, Kaltanėnų, Labanoro, Magūnų, Pabradės, Sarių, Strūnaičio, Svirkių, Švenčionėlių skiriasi tiek teritorijos plotu, tiek gyventojų skaičiumi (2 pav.).

2 pav. Švenčionių rajono savivaldybės seniūnijos

Šaltinis: <http://www.svencionys.lt/>,

Švenčionių rajono savivaldybės 2014–2020 m. strateginis plėtros planas

Didžiausius plotus užima Pabradės, Švenčionėlių, Labanoro, Adutiškio, Strūnaičio ir Magūnų seniūnijos. Jų teritorijos plotai viršija 100 km², tačiau visose kaimiškiosiose seniūnijose labai mažas gyventojų tankumas ir jis vis mažėja. Daugumoje seniūnijų viename km² gyvena mažiau nei 10 gyventojų. Tai apie 9 kartus mažiau nei Vilniaus apskrityje (R4). Labanoro seniūnijoje viename km² gyveno tik 1,06 gyventojų, Sarių seniūnijoje – 2,77 gyventojų (8 priedas, 3 lentelė). Ypatingai mažas gyventojų tankis apsunkina viešųjų paslaugų racionalaus tinklo, verslo kūrimą ir plėtrą VVG teritorijoje (R5). 2022 m. lyginant su 2014 m. mažėjo vienkiamų ir viensėdžių skaičius (28,8 proc.), kaimų ir miestelių nuo 201–1000 gyventojų (18,6 proc.) (R6), išaugo kaimų iki 200 gyventojų skaičius (3,7 proc.) (R7). (8 priedas, 4 lentelė).

1.3. VVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas

Mažos, atviros šalies ir rajono ekonomikos išgyvenimas tiesiogiai priklauso nuo to, ar vietos bendruomenės sugebės turėti pakankamai vietinių išteklių ir kompetencijos kuriant ir diegiant naujas technologijas, kaip ir kiek greitai ištrauks į Darnaus vystymosi tikslų siekimą. VVG teritorija pasižymi gausiais ištekliais: miškai, ežerai, upės, gamtos ir kultūros paveldas. Išsiskiria istorijos ir kultūros paminklais, turtingu kraštovaizdžiu, etnografiniais ir gatviniais kaimais, turizmo maršrutais, unikaliomis ekonominėmis veiklomis – bitininkystė, žolininkystė, tradicinė amatininkystė.

Apie 57 proc. Švenčionių rajono teritorijos yra miškai (R8), apie 4 proc. teritorijos sudaro vandens telkiniai. Švenčionių rajonu teka Žeimenas su intakais, pietine rajono riba – Neris, rytuose – Sirvėta su intakais. Švenčionių rajone yra 289 ežerai, kurių bendras plotas siekia 5 632,1 ha. Ežerų išskirtinis požymis – tyras, skaidrus vanduo. Didžiausias Švenčionių rajono ežeras – Kretuonas (862,5 ha), antrasis pagal dydį – Asveja (539,6 ha) (R9). **Turistiniu požiūriu svarbiausi ežerai – Kretuonas, Skerdžius, Bėlys (po vandeniui aptikta bronzos amžiaus gyvenvietė), Lazdinis, Sariai, Pailgis, Asveja (vienas ilgiausių ežerų šalyje), Žeimenys, Lakaja, Peršokšnai, Kūna** [3]. Gyventojų grupių diskusijose identifikuotas poreikis plėtoti naują turizmo paslaugų liniją – paukščių ir gyvūnų stebėjimas, siekiant gauti potyrius, mokslo ir eksperimentinės plėtros tikslais. Prie Kretuono ežero (Švenčionėlių sen.) įrengti paukščių stebėjimo stotį ir rekreacinę erdvę, teikti turizmo paslaugas) (R10).

VVG teritorija išsiskiria saugomomis teritorijomis. Yra Aukštaitijos nacionalinis parkas, 3 regioniniai parkai (Asvejos, Labanoro ir Sirvėtos), 11 valstybinių draustinių (Adutiškio telmologinis, Algirdėnų telmologinis, Antanų pedologinis, Baltasamanės telmologinis, Buivydžių hidrografinis, Cirklišio kraštovaizdžio, Gelednės

botaninis, Eituniškės telmologinis, Perkūno telmologinis, Žeimenos ichtiologinis, Žeimenos kraštovaizdžio) bei 2 biosferos poligonai (Adutiškio–Guntauninkų miškų ir Gelednės miško), kuriuose yra paukščių apsaugai svarbių teritorijų (PAST) ir buveinių apsaugai svarbių teritorijų (BAST) (R11).

Švenčionių rajono savivaldybės teritoriją kerta krašto kelias, jungiantis Vilnių su Daugpiliu, ir geležinkelis, einantis iš Varšuvos per Vilnių į Sankt Peterburgą. Kadangi didžiąją Švenčionių rajono dalį sudaro miškai, rajone vyrauja medienos perdirbimo pramonė. Taip pat plėtojama vaistažolių (UAB „Švenčionių vaistažolės“; dr. P. Karvelio terapijos-fitoterapijos įmonė) bei tekstilės pramonė, žemės ūkis, miškininkystė ir bitininkystė. Iš istorijos ir kultūros paminklų **žymesni yra Bruknynės, Pakretuonės ir Naujo Strūnaičio vandens malūnai, buvusi Pabradės smuklė, Kaltanėnų dvaro svirnas ir Cirklišio (jame lankydavosi istorikas J. Lelevelis, dailininkas J. Rustemas, kiti kultūros veikėjai), Šventos bei Stanislavavo dvarai, medinė Labanoro Švč. M. Marijos Gimimo, Pavoverės Šv. Kazimiero bažnyčios, etnografiniai Kretuonų, Kasčiukų ir gatviniai Mėžionių, Modžiūnų, Vidutinės kaimai** (R12), sukurti unikalūs turizmo maršrutai automobiliais (17), pėsčiomis (10), dviračiais (10), vandens (12), ekskursijos (11) [3]. **Edukacines programas organizuoja Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centras (6), Našios muziejus (28), Sirvėtos regioninio parko direkcija (3), Reškutėnų amatų centras (R13).**

Vietos gyventojai, bendruomenės ir smulkūs verslininkai turi planų, gerų idėjų ir iniciatyvų *apjungiant, integruojant vietos išteklius, bendradarbiaujant, laikantis LEADER principų plėtoti (kurti naujas, tobulinti, skaitmeninti) rekreacinio turizmo paslaugas, tobulinti, įveikinti turizmo infrastruktūrą.*

1.4. VVG teritorijos gyventojų nuomonė apie VVG teritorijos situaciją ir poreikius

Rengdama VPS VVG prisilaikė pagrindinio LEADER metodo principo „iš apačios į viršų“, kuris sudarė galimybes į strategijos rengimą įtraukti didesnę VVG teritorijos gyventojų skaičių, gauti objektyvesnius duomenis ir motyvuoti vietos gyventojus aktyviau dalyvauti strategijos rengime ir įgyvendinime. Siekiant nustatyti Švenčionių r. vystymosi galimybes ir problemas buvo atliekamas *kaimo gyventojų poreikių tyrimas organizuojant 2 – 2,5 val. grupines diskusijas* seniūnijose: Adutiškio seniūnijos gyventojai (Adutiškio bendruomenės namai, 2022-10-27); Svirkų seniūnijos gyventojai (Svirkų bendruomenės namai, 2022-10-27); Pašaminės, Reškutėnų ir aplinkinių kaimų gyventojai (Reškutėnų tradicinių amatų centras, 2022-10-28); Kaltanėnų ir Labanoro seniūnijų gyventojai (Kaltanėnų seniūnija, 2022-10-28); Pabradės ir Magūnų seniūnijų gyventojai ir verslininkai (Pabradės seniūnija, 2022-11-24); Švenčionių kaimiškosios seniūnijos - Milkuškų, Šventos, Stanislavavo, Zadarninkų, Cirklišio, Strūnaičio, Sarių, Vidutinės, Šutų ir aplinkinių kaimų gyventojai ir verslininkai (Švenčionių seniūnija, 2022-11-24); Švenčionių rajono verslo atstovai (Švenčionių VVG biuras, 2022-11-25); Švenčionėlių seniūnijos gyventojai ir verslo atstovai (Švenčionėlių Kultūros centras, 2022-11-25); Švenčionių rajono jaunimas (Švenčionėlių Kultūros centras, 2022-11-25). Kvietimai į renginius seniūnijose buvo paskelbti viešai (kaimų skelbimų lentose), internete <https://www.partneryste.org/renginiai-mokymai/informaciniai-renginiai>, VVG darbo grupės nariai kvietė gyventojus asmeniškai. Vienoje diskusijoje vidutiniškai dalyvavo po 12 žmonių. Diskusijoje dalyvaujantys gyventojai stengėsi rasti atsakymą į klausimą - kokius vietovės vystymąsi lemiančius išteklius turi seniūnijoje, Švenčionių rajono kaimo vietovėse? Apie ką svajoja ir kokioms vietos iniciatyvoms yra poreikis, kokias norėtų ir galima būtų įgyvendinti ateityje? Diskutuota apie vietovės žmoniškumą, ekonominių, gamtinių ir kultūrinių išteklių stiprybes, silpnybes, galimybes ir grėsmes, kurios yra ir veikia kaimo vietoves. Buvo išsakytos nuomonės apie šeimos, kaimo, seniūnijos, rajono ateitį. Išsakytos nuomonės buvo surašomas, analizuojamos ir apibendrinamos.

Diskusijų grupėse išryškėjusios VVG teritorijos stiprybės: *gerai išplėtoti bitininkystės ir medaus perdirbimo (homogenizavimas), jo pardavimų (užsienyje) verslai, bendruomeninės paslaugos pagyvenusiems ir neįgaliems žmonėms; sukauptos gausios vietos žinios – plėtoti vaistažolių ir bitininkystės kryptis (R14); plėtojami smulkūs ir vidutiniai ūkiai, kurie aprūpina maisto produktais vietos gyventojus ir turistus, savaitgaliais vyksta vietos produktų turgeliai; aktyviausiai vietos organizacijos ir gyventojai plėtoja gamtos ir kaimo turizmą, teikiamos baidarių nuomos, gidų paslaugos (R15); gausi pagyvenusių žmonių bendruomenė, turinti sukaupusi daug vietos žinių ir amatininkystės įgūdžių, norinčių prisidėti prie vietovės vystymo. VVG teritorijos stiprybė, gyventojų nuomone, yra daugiakultūrinis kraštas, turtingas įvairiomis kultūromis ir savo etnografinė kultūra (saugomi etnografiniai ir gatviniai kaimai), vyksta kultūriniai renginiai, religinės šventės, plenerai ir kt. (R16). Gausūs gamtos ištekliai - daug upių, ežerų, tvenkinių, miškų, dideli saugomų teritorijų plotai, sukurti turizmo maršrutai (automobiliais, pėsčiomis, dviračiais vandens).*

Diskusijų grupėse išryškėjusios VVG teritorijos silpnybės, kurios gali transformuotis į problemas: *trūksta telkiančiosios lyderystės ir lyderių, edukacinių, meninių renginių, kurie motyvuotų veikti savame krašte, būtų*

įdomūs įvairių kartų žmonėms (R17); blogas vanduo (daug geležies), senas vandentiekis, nuotekų surinkimo, gatvių apšvietimo problemos (R18); stambesnių įmonių (pvz., Švenčionių vaistažolės) gamyba pagrįsta atvežtinėmis žaliavomis (R19); yra susipriešinimo tarp vietos bendruomenių/kaimynų, naujai atsikėlusių gyventojų; didelis nesusikalbėjimas, informacijos ir konsultacijų stoka, nėra greito internetinio ryšio; silpnas savo karšto pažinimas (vietovės pripažinimo, kurioje gera gyventi), kultūrinis tapatumas ir socialiniai ryšiai, mažai gyvybės kaime (R20); gastronomicinis ir rekreacinis turizmas gali būti vystomi, tačiau vietos ištekliai mažai integruoti į turizmo paslaugų teikimą, paslaugos yra sezoninės (R21). Diskusijos buvo sugeneruotos ir labai konkrečios idėjos kaimui, kurios pateikiamos 9 priede. Susitikimų metu susiformavo poreikis vykdyti dar ir anketinę ekspertų apklausą (9 priedas klausimynas), kurioje dalyvavo 52 ekspertai - 44 moterys ir 8 vyrai. Didžioji dalis ekspertų turėjo aukštąjį išsilavinimą, buvo iš Kaltanėnų, Strūnaičio, Švenčionių sen., po vieną ekspertą atstovavo Adutiškio, Labanoro, Svirčių sen. (9 priedas tyrimo duomenys). Vietos ekspertų nuomone opiausios problemos yra kaimo gyvybingumo: gyventojų skaičiaus mažėjimas, spartus kaimo gyventojų senėjimas, nedarbas, mažos gyventojų pajamos (R22), bloga infrastruktūra (keliai, apšvietimas, viešieji pastatai, vandentiekis ir nuotekos, kita) (R23) (9 priedas, 12 lentelė, 3 pav.). Tai koreliuoja su diskusijomis grupėse. Ekspertų nuomone mažiausiai rūpesčių kelia gamtos aplinka ir saugumas (R24): stipri klimato kaita ir išteklių brangimas, nesaugumas (pasienis), mažėjanti biologinė įvairovė ir aplinkosaugos problemos. Prie prioritetų, kuriems teiktų pirmenybę, kad ES ir Nacionalinės paramos kaimui lėšos būtų kuo geriau investuotos buvo priskirta (9 priedas, 14 lentelė, 3-5 pav.): parama darbo vietų kūrimui (R25); palankesnių sąlygų pradėti veiklą žemės ūkio ir maisto, turizmo sektoriuose sudarymas (R26); paslaugų gyventojams (švietimo, kultūros, sporto, aplinkos tvarkymo ir pan.), ypač socialiai pažeidžiamoms grupėms, prieinamumo ir įvairovės didinimas (R27); sveikatinimo priemonių diegimas, parkų ir kitos žaliosios, turizmo ir viešosios infrastruktūros gerinimas (R28); bendruomeniškumą ir verslumą skatinančios iniciatyvos. Veiklos, kurių galėtų imtis kaimo bendruomenės (9 priedas, 18 lentelė, 10-12 pav.): transporto paslaugos; gamtos gėrybių, vaistažolių rinkimas, džiovinimas ir pardavimas; pagalba vyr. amžiaus žmonėms naudojantis internetinėmis paslaugomis; kulinarinio paveldo, tradicinių amatų produktų gaminimas ir pardavimas; įvairios buities paslaugos gyventojams, turistams (apgyvendinimas, maitinimas, edukacinės programos, gido paslaugos)(R29).

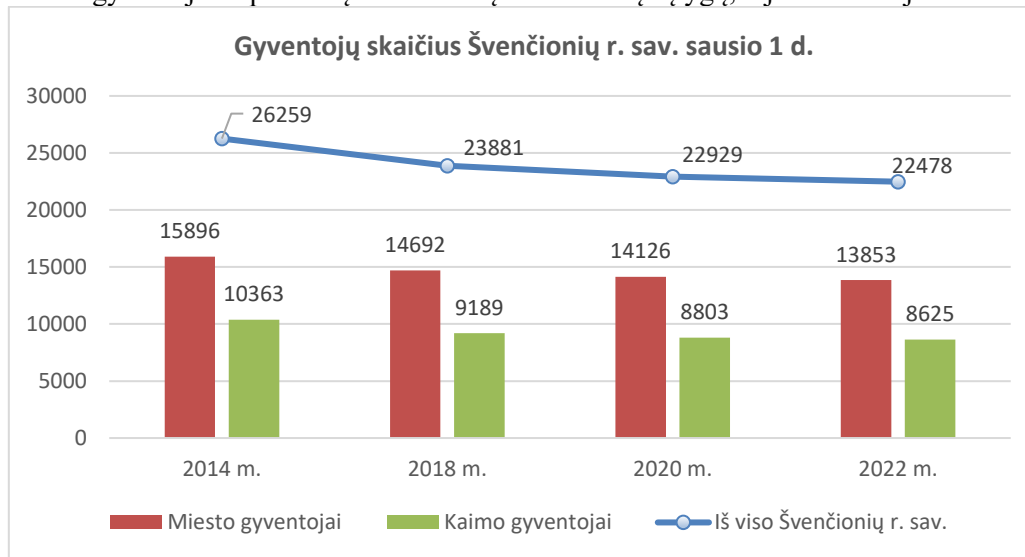
Gyventojų poreikių tyrimo rezultatai pristatyti Švenčionių rajono VVG valdybos atstovams (2-uose VVG valdybos ir darbo grupės susirinkimuose (2023-04-11, 2023-04-17), VVG internetiniame puslapyje <https://www.partneryste.org/projektai/2024-2027-m/vvg-svencioniu-partneryste-2023-2027-metu-vietos-pletros-strategijos-parengimas/> VVG narių visuotiniame susirinkimuose (2023-04-28 ir 2023-05-25), savivaldybės atstovams (2023-05-19). Strategija pristatoma visuomenei (<https://www.partneryste.org/naujienos/kviciame-teikti-pasiulymus-parengtam-vietos-pletros-strategijos-2023-2027-m-projektui/>), pateikiama viešam aptarimui. Tvirtinama visuotinio narių susirinkimo (2023-05-25).

1.5. VVG teritorijos socialinė situacija (įskaitant informaciją apie skurdo riziką ir socialinę atskirtį patiriančius asmenis ir (arba) jų grupes)

Švenčionių r. sav. 2014 m. pradžioje gyveno 26,259 tūkst. gyventojų, o 2022 m. - 22,966 tūkst., t.y. 12,5 proc. mažiau. Miesto gyventojai 2014 m. sudarė 60,5 proc., o 2022 m. - 61,6 proc., kaimo gyventojai atitinkamai 39,5 proc. ir 38,4 proc. (10 priedas, 1-2 lentelės). VVG teritorijos gyventojų skaičius taip pat mažėjo (3 pav.), struktūra pagal lytį, vyrų ir moterų, išlieka panaši (10 priedas, 3 lentelė). Geografinė padėtis, pasienis turi įtakos vietovės gyventojų tautinei sudėčiai (10 priedas, 7 lentelė). 2011 m. ir 2022 m. rajone lietuviai atitinkamai sudarė tik 52,8 proc. ir 55,33 proc., visų gyventojų, lenkai – 26 proc. ir 24,30 proc., rusai – 13,3 proc. ir 12,34 proc., baltarusiai – 4,6 proc., ir 3,97proc. (R30). Didėja lietuvių dalis, tačiau įvairialypė tautinė sudėtis daro įtaką krašto etnokultūros tradicijoms, padeda ugdyti toleranciją kitų tautybių žmonėms. Visose veiklos srityse VVG išlaiko pagarbą žmogui nepriklausomai nuo jo tautybės.

2014 m. pradžioje miestuose gyveno 1974,6 tūkst. (67,1 proc.) šalies gyventojų, kaime – 968,9 tūkst. (32,9 proc.), tai 2022 m. miestuose gyveno 1916,751 tūkst. (68,2 proc.) šalies gyventojų, kaime – 894,010 tūkst. (31,8 proc.). Gyventojų skaičius 2014–2021 m. Vilniaus apskrityje – 0,58 proc. augo, Švenčionių r. sav. 12,54 proc. sumažėjo (R31). Pabradės ir Švenčionėlių miestų gyventojų skaičius taip pat mažėjo (10 priedo 3 lentelė). Rajone gyventojų skaičius mažėjo 2,8 karto sparčiau už Lietuvos vidurkį. 2014 m. ir 2021 m. pradžioje šalyje vyrai sudarė atitinkamai 46,1 proc. ir 46,7 proc., moterys – 53,9 proc. ir 53,6 proc. visų gyventojų, Švenčionių r. sav. vyrai atitinkamai sudarė 47,1 proc. ir 47,02 proc., moterys – 52,9 proc. ir 52,98 (10 priedo 2 ir 6 lentelė). VVG teritorijoje vyrai 2014 m. sudarė 47,5 proc., 2022 m. – 48,2 proc., moterys

2014 m. – 52,5 proc., 2022 m. – 51,8 proc. Lėtai auga vyrų dalis VVG teritorijoje (10 priedo 3 lentelė). Nesukūrus vietos gyventojams palankių ekonominių ir socialinių sąlygų, rajono teritorija tuštės.

3 pav. Gyventojų skaičiaus Švenčionių rajone kitimas

Švenčionių r. sav. gyventojų skaičiaus mažėjimas, turėjo įtakos demografinės struktūros pokyčiams. Įvertinus kaimo gyventojų demografinius pokyčius, kurie parodo vaikų, darbingo ir pensinio amžiaus žmonių struktūrinę sudėtį galima teigti, kad 2019 m. vaikų iki 14 m. buvo 10,95 proc., jaunimo nuo 15 iki 39 m. – 25,85 proc., darbingo amžiaus nuo 40 iki 65 m. – 38,19 proc., pensinio amžiaus gyventojai t. y., daugiau nei 65 m. sudarė ketvirtadalį (25,01 proc.) visų kaimo gyventojų (10 priedo 4 lentelė). Darbo jėgos ištekliai, nuo 25 iki 64 m. sudarė 52,7 proc. visų gyventojų. Šalyje 2014–2019 m. pradžioje vaikų iki 14 m. sumažėjo 1,96 proc., gyventojų nuo 15 iki 39 m. amžiaus grupėje – 11,83 proc. sumažėjo, nuo 40 iki 65 m. – 3,8 proc. sumažėjo, gyventojų virš 65 metų – 1,8 proc. padidėjo. Švenčionių r. sav. per tą patį laikotarpį vaikų iki 14 m. sumažėjo 17,47 proc., 15–39 m. žmonių – 19,7 proc. sumažėjo, nuo 40 iki 65 m. – 6,4 proc. sumažėjo, o gyventojų virš 65 m. – 5,6 proc. sumažėjo (R32) (10 priedo 4 lentelė). Taigi, lyginant Švenčionių r. gyventojus su Lietuvos gyventojais galima teigti, kad visose amžiaus grupėse gyventojų skaičius mažėja sparčiau išskyrus grupėje virš 65 m. amžiaus. 2019 m. lyginant su 2014 m. Švenčionių r. labai spartus (net 23,8 proc.) kaimo vaikų skaičiaus mažėjimas. Tai turėjo tiesioginę įtaką mokyklų ir kitų įstaigų uždarymui kaimuose. 2014 m. pradžioje VVG teritorijoje gyveno 1287 vaikai iki 14 m., t. y. 12,42 proc. visų gyventojų. 2019 m. kaimo vaikų skaičius sumažėjo iki 981 vaiko, t. y. 23,8 proc., gyventojų struktūroje vaikai sudarė tik 11,0 proc., 15–64 m. amžiaus grupės – 64,0 proc. ir asmenys virš 65 m. – 25 proc. (R33) (10 priedo 4 lentelė).

Natūrali gyventojų kaita, vidaus ir tarptautinė migracija daro įtaką gyventojų skaičiaus ir demografinio kitimo pokyčiams konkrečioje vietovėje. Natūralią gyventojų kaitą apsprendžia gimusių ir mirusių teritorijos žmonių skaičiaus skirtumas. 2014–2022 m. visoje Lietuvos teritorijoje ir Vilniaus apskrities savivaldybėse natūrali kaita buvo neigiama (10 priedo 8 lentelė) (R34). Bendrasis natūralios gyventojų kaitos rodiklis 1000 gyventojų šalyje 2014 m. buvo -3,9, o 2022 metais išaugo iki -8,9, Švenčionių r. sav. atitinkamai -14 ir -18,9 gyventojų. Tai blogiausia padėtis Vilniaus apskrityje, o rodikliai 3,7 ir 2,17 karto didesni (R35) (10 priedo 8 lentelė).

Švenčionių r. sav. 2021 m. bendrasis neto vidaus migracijos rodiklis (1 tūkst. gyventojų) buvo neigiamas -37 gyventojų, neto tarptautinė migracija 2014 – 2018 m. buvo neigiama, 2020 – 2022 buvo teigiama (10 priedo 9, 10 lentelės), panaši situacija buvo ir šalyje (R36). 2014 m. iš Lietuvos emigravo 36,6 tūkst. gyventojų, o 2022 m. -23,021 tūkst. gyventojų, tuo tarpu imigravo atitinkamai 24,2 tūkst. ir 95,393 tūkst. žmonių. Palyginti 2022 m. su 2014 m., išvykstančių iš šalies sumažėjo 113,579 tūkst. (62,9 proc.) gyventojų, o atvykstančiųjų skaičius padidėjo 71,2 tūkst. (arba beveik 4 kartus) (10 priedo 10, 11 lentelės). Bendrai (neto) 2022 m. į Švenčionių r. atvyko ir apsigyveno 112 gyventojų (R37) (10 priedo 11 lentelė). Diskusijos grupėse parodė, kad daugiausiai išvyksta jauni žmonės, pirmiausiai mokyti, vėliau randa darbą ir jau negrįžta po studijų, nes praranda ryšius su gimtine, o vietos ekonominės ir socialinės sąlygos neskatina pasilikti. Švenčionių r. geografinė padėtis, palyginus arti Vilnius, lemia, kad į vietovę atvyksta vyresnio amžiaus ir jauni gyventojai iš Vilniaus ir čia apsigyvena, kuria verslus, organizuoja festivalius ir kitus renginius. Sprendimą emigruoti lemia ir kiti veiksniai: socialinis nesaugumas (R38), teisingumo trūkumas, netikėjimas ateitimi, prastas darbavietų požiūris į darbuotojus, geresnės karjeros galimybės užsienyje. Mažas gimstamumas taip pat neigiamai veikia natūralią kaitą ir demografinę rajono gyventojų struktūrą.

2014–2022 m. šalies demografinės senatvės koeficientas metų pradžioje pakito nuo 126 asmenų iki 134 asmenų, Švenčionių r. sav. – nuo 169 asmens iki 198 asmenų. 2014–2022 m. šalyje minėtas koeficientas padidėjo 6,4 proc., Švenčionių r. sav. – 17,2 proc. (R39) (10 priedo 12 lentelė). Atkreiptinas dėmesys, kad bendruomenės senėjimui įtakos turėjo ir vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė. Gerėjant sveikatos priežiūrai, mitybai ir kt. veiksniams, didėja ir gyvenimo trukmė, kuri lemia ir vyresnio amžiaus žmonių skaičiaus augimą. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė 2014–2022 m. šalyje padidėjo nuo 74,59 metų iki 76,5 metų, moterų gyvenimo trukmė daugiau nei 10 metų ilgesnė (10 priedo 13 lentelė). VVG teritorijos demografiniai pokyčiai visose amžiaus grupėse turi neigiamas raidos kryptis ir kelia didelę grėsmę tiek darbo jėgos išteklių formavimui, tiek socialinės infrastruktūros paslaugų pasiekiamumui ir prieinamumui (R40).

Darbingo amžiaus žmonių skaičiaus mažėjimas, senatvės koeficiento augimas suformuoja didelį poreikį kelti dirbančiųjų kvalifikaciją, didinti veiklos efektyvumą Švenčionių r..

2021 m. 27,0 proc. gyventojų turėjo aukštąjį išsilavinimą, 15,7 proc. – aukštesnįjį ir specialų vidurinį, 31,8 – vidurinį išsilavinimą. Švenčionių r. sav. gyventojų išsilavinimą, lyginant su šalies vidutiniais rodikliais, pastebimi struktūriniai skirtumai. Aukštąjį išsilavinimą turėjo 18,9 proc. rajono gyventojų arba 8,1 proc. mažiau (R41). Kitų išsilavinimo pakopų skirtumai mažesni. Šalyje pradinės mokyklos nebaigė, nelankė mokyklos, neraštingi yra 1,73 proc. o Švenčionių r. 2,1 proc., t. y. 0,37 proc. daugiau (R42) (10 priedo 14 lentelė).

Vertinant Švenčionių r. kaimo gyventojų ir šalies išsilavinimo vidutinį lygį, nustatytas nedidelis turinčių aukštąjį išsilavinimą atotrūkis, t. y. rajone su aukštuoju išsilavinimu yra 3,2 proc. mažiau gyventojų nei šalies kaimo vietovėse. Šalyje kaimo vietovėje aukštąjį išsilavinimą turėjo 18,1 proc. gyventojų, savivaldybėje – 14,9 proc. gyventojų (10 priedo 15 lentelė). Kitų pakopų išsilavinimo lygis buvo panašus. Lyginant vyrų ir moterų išsilavinimą, savivaldybėje pastebimas aukštesnis (8 proc.) moterų išsilavinimas. Moterys, turinčios aukštąjį išsilavinimą, sudarė 22,6 proc., vyrai – 14,6 proc., 19,8 proc. moterų turėjo aukštesnįjį ir specialų vidurinį, 14,5 proc. vyrų turėjo aukštesnįjį ir specialų vidurinį išsilavinimą (10 priedo 16, 17 lentelės). Šalyje pradinės mokyklos nebaigė, nelankė mokyklos, neraštingi yra 1,84 proc. vyrų, 1,63 proc. moterų, o Švenčionių r. 2,13 proc. vyrų, 2,06 proc. moterų, tai yra atitinkami 0,29 proc. ir 0,43 proc. daugiau nei šalyje (R43).

Vertinant atskirų šalių arba regionų išsilavinimo lygį, skaičiuojama kiek 1 tūkst. 10 metų ir vyresnių gyventojų yra turinčių aukštąjį išsilavinimą. Lietuvoje aukštąjį išsilavinimą turėjo 212 gyventojų, Švenčionių r. sav. – 134 gyventojai arba 36,8 proc. mažesnis skaičius už šalies lygį (R44). Rajone turinčių aukštesnįjį ir specialų vidurinį, vidurinį išsilavinimą procentinė sudėtis mažai skyrėsi (10 priedo 18 lentelė).

Švenčionių r. sav. 2021 m. užimti gyventojai sudarė 66,3 proc., šalyje – 53,63 proc., apskrityje – 38,01 proc. (10 priedo 19 lentelė). Bedarbiai 2022 m. Švenčionių r. sav. sudarė 10,0 proc. (R45) (10 priedo 19 - 21 lentelės) ir lyginant su 2014 m. sumažėjo 2,8 proc. Bedarbių vyrų lyginant su moterimis dalis yra didesnė 4,7 proc., o su lyginant su jaunimu 6,6 proc. didesnė (10 priedo 22 lentelė) (R46). Šalyje ekonomiškai neaktyvūs gyventojai sudarė 38,3 proc. (916,9 tūkst.) visų 15 metų ir vyresnių gyventojų, daugiausia iš jų – du trečdaliai – buvo nedirbantys pensininkai arba kapitalo pajamų gavėjai (590,5 tūkst., arba 64,4 proc.), penktadalis – nedirbantys mokiniai ir studentai (171,6 tūkst., arba 18,7 proc.). Bedarbių, ekonomiškai neaktyvių gyventojų struktūra panaši su šalies ir apskrities būkle.

2014–2022 m. bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų šalyje sumažėjo 0,9 proc., Švenčionių r. sav. – 2,2 proc., moterų šalyje – 0,4 punkto [4], Švenčionių r. sav. – 1,7 proc., vyrų šalyje – 1,4 proc., Švenčionių – 2,5 proc. (10 priedo 22 lentelė). Per minėtą laikotarpį pastebimas bedarbių jaunų žmonių dalies nuo viso jaunimo skaičiaus didėjimas. Bedarbių jaunimo procentas nuo viso jaunimo šalyje padidėjo 2,7 punkto, Švenčionių r. sav. – 2,1 punkto (R47) (10 priedo 21 lentelė).

2014–2022 m. registruotų bedarbių skaičius Švenčionių r. sav. sumažėjo 29,6 proc. (R48). Registruotų laisvų darbo vietų skaičius Švenčionių r. sav. 2018 m. lyginant su 2014 m. augo 5,2 proc., 2014 m. jų buvo 1738, o 2018 m. – 1828. 2022 m. lyginant su 2014 m. registruotų laisvų darbo vietų skaičius buvo 20,6 proc. mažesnis. 2014 m. įdarbintas 1651 asmuo, iš jų: jaunimo iki 25 m. – 210, moterų – 669, vyrų – 894. Tuo tarpu 2022 m. įdarbinta 1563 asmenys, t.y. 13,2 proc. daugiau nei buvo registruotų laisvų darbo vietų (10 priedo 21 lentelė).

Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis Švenčionių r. savivaldybėje 2022 m. buvo 1307,8 Eur. Darbo apmokėjimas 2014–2022 m. padidėjo 2,5 karto. Tarp Vilniaus apskrities savivaldybių (be Vilniaus m.) didesnis vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis fiksuojamas visose savivaldybėse išskyrus Šalčininkų sav. Švenčionių r. pagal darbo užmokesčio dydį yra vienoje iš žemiausių pozicijų (R49) (10 priedo 24 lentelė).

2014–2022 m. Švenčionių rajono savivaldybėje mažėjo, o VVG teritorijoje lėčiau mažėjo socialinės rizikos šeimų skaičius bei jose augančių vaikų skaičius. Švenčionių rajono savivaldybėje socialinės rizikos šeimų skaičius minėtu laikotarpiu sumažėjo nuo 128 iki 63, arba du kartus. VVG teritorijoje sumažėjo nuo 112 iki 58, t. y. sumažėjo 1,9 karto. Švenčionių r. sav. socialinės rizikos šeimose augančių vaikų skaičius sumažėjo

nuo 271 iki 110, arba 2,5 karto, iš jų: iki 7 metų (nuo 85 iki 44) – 1,9 karto, nuo 7–13 m. (nuo 148 iki 45) – 3,3 karto, VVG teritorijoje sumažėjo nuo 243 iki 105, arba – 2,3 karto, iš jų: iki 7 m. (nuo 77 iki 40) – 1,9 karto, nuo 7–13 m. (nuo 143 iki 44) – 3,25 karto (R50) (10 priedai, 25 lentelė). Švenčionių r. sav. duomenimis, pagrindinės priežastys, dėl kurių šeimos priskiriamos prie socialinę riziką patiriančių šeimų grupės, yra girtavimas ir vaikų nepriežiūra.

Švenčionių r. sav. duomenimis 2021 m. gyveno 71 socialinės rizikos šeima, kurioje augo 105 vaikai. Lyginant su 2014 m. socialinės rizikos šeimų skaičius sumažėjo 57 šeimomis arba 19,7 proc., ir 174 vaikais arba 62 proc. (10 priedo 26 lentelė). Švenčionių r. sav. duomenimis apie socialinės rizikos šeimų skaičių, jose augančių vaikų skaičių vieniškiuose, viensėdžiuose, kaimuose iki 200 gyventojų ir kitose vietovėse nėra, nes tokia apskaita nevedama. Tiek socialinės rizikos šeimų skaičiaus, tiek jose gyvenančių vaikų skaičiaus mažėjimas yra susijęs su bendru gyventojų skaičiaus mažėjimu, gyventojų senėjimo tendencija bei sėkmingiau vykdomomis socialinėmis paslaugomis, kas būdinga ir visai šaliai (R51).

Skurdą patiriančių asmenų skaičius VVG teritorijoje 2014–2022 m. sumažėjo nuo 2 943 iki 2442 arba 17,0 proc., didžiausias jų skaičius 2014 m. gyveno kaimuose iki 200 gyventojų ir miestuose nuo 3 000–6 000 gyventojų –35 proc. (R52) (10 priedo 27 lentelė).

2014–2022 m. Švenčionių r. sav. mažėjo pensinio amžiaus neįgalių asmenų (nuo 731 iki 698) – 4,5 proc., ir didėjo - suaugusių neįgalių asmenų (nuo 1 257 iki 1438) – 14,4 proc., vaikų su negalia (nuo 83 iki 99) – 19,3 proc. (R53) (10 priedo 28 lentelė).

Teritoriniai ypatumai, neigiama natūrali gyventojų kaita ir emigracija turi įtakos rajono gyventojų socialinės priežiūros ir socialinės globos paslaugų poreikiui. Nemažą paslaugų gavėjų skaičių sudaro vieniši, senyvo amžiaus ir neįgalūs asmenys, kurie negali gauti pagalbos iš šeimos, artimųjų, kaimynų, nes jų artimieji mirę arba išvykę, paslaugos gavėjo gyvenamojoje teritorijoje dideliu atstumu aplinkui nėra gyventojų (R54). Švenčionių r. sav. 2014–2022 m. vienišų, socialinės rūpybos ar globos reikalaujančių asmenų skaičius padidėjo nuo 346 iki 551, arba 1,6 karto. Ypač išaugo suaugusių ir senyvo amžiaus asmenų, kuriems buvo teikiamos socialinės priežiūros asmens namuose paslaugos skaičius (10 priedo 30 lentelė).

Aktuali yra priklausomybės ligomis sergančių asmenų problema, nes piktnaudžiavimas alkoholiu ir kitomis narkotinėmis medžiagomis yra viena iš pagrindinių priežasčių, turinčių įtakos poreikiui dirbti, smurtui, vaikų nepriežiūrai, ligoms, skurdui ir kitoms socialinėms problemoms susiformuoti. Švenčionių r. sav. Socialinio skyriaus duomenimis 2014 m. psichiatro dispanserinėje priežiūroje buvo užregistruoti 745 asmenys, kurie piktnaudžiauja alkoholiu, o 2018 m. – 795 asmenys, bei 39 asmenys, piktnaudžiaujantys narkotinėmis medžiagomis, 2014 m. ir 33 asmenys 2018 m. (R55) (10 priedo 29 lentelė).

2014 – 2022 m. Švenčionių r. savivaldybėje socialinių pašalpų gavėjų skaičius buvo nepastovus ir didėjo. 2014–2022 m. šis rodiklis didėjo nuo 2 485 iki 5573, arba 2,3 karto. Taip pat augo ir išlaidos socialinėms pašalpoms mokėti (R56). Augant energetinių išteklių kainoms šalyje ir savivaldybėje, augo paramos gavėjų skaičius, šildymo išlaidų tikslinėms kompensacijoms. 2014–2022 m. Švenčionių rajono savivaldybės išlaidos šildymo išlaidų tikslinėms kompensacijoms padidėjo, kaip ir paramos gavėjų skaičius nuo 1075 iki 4327, t.y. 4 kartus. (R57) (10 priedo 31 lentelė).

Kaip socialinė situacija atitinka VVG teritorijos viziją

Kaip jau buvo minėta 1.2 VPS dalyje Švenčionių r. yra daug retai apgyvendintų seniūnijų, kuriose didžiausia gyventojų dalis susitelkusi pagrindinėje seniūnijos gyvenvietėje, o atokesnės jų teritorijos yra kelis kartus rečiau apgyventos, tai apsunkina socialinių paslaugų organizavimą ir prieinamumo užtikrinimą rajono ir VVG teritorijos gyventojams, tačiau tai gali būti konkurencinis pranašumas turizmo maršrutams kurti ir paslaugoms teikti. Vietos gyventojų išsilavinimo lygis yra palankus formuoti kvalifikuotus darbo jėgos išteklius. Yra svarbi kaimynų, bendruomeninių organizacijų pagalba ir mobilios socialinės paslaugos, organizacijų daugiafunkciškumas. Norint pagerinti padėtį rajone, reikėtų iš esmės keisti socialinę ir ekonominę politiką, labiau orientuotis į vietos išteklius aukštesnės pridėtinės vertės produktams gaminti ir paslaugoms teikti, kuriuos vartotų ne tik vietos gyventojai, bet ir turistai. Plėsti paslaugų pasiūlą ne sezono metu, siekti prailginti turizmo sezoną. Svarbu sudaryti palankias sąlygas kurti ir plėtoti verslą jauniems žmonėms ir bendruomeninėms organizacijoms, kurti stacionarią, daugiafunkcinę socialinę ir žaliąją infrastruktūrą, kuri tenkintų vietos gyventojų ir turistų poreikius. Diegti inovacijas įvairinant socialines paslaugas, modernizuojant namų ūkių šildymo sistemas, pereinant prie atsinaujinančių energijos išteklių. Skurdą patiriančių, į socialinę atskirtį patenkančių šeimų, asmenų skaičius VVG teritorijoje mažėja, tačiau mažiau galimybių turinčių žmonių įtrauktis ir integracija į visuomenę nėra pakankama. VVG teritorijos ekspertų nuomone, vienos iš opiausių vietovės vystymosi problemų yra: *gyventojų skaičiaus mažėjimas, spartus kaimo gyventojų senėjimas, mažos*

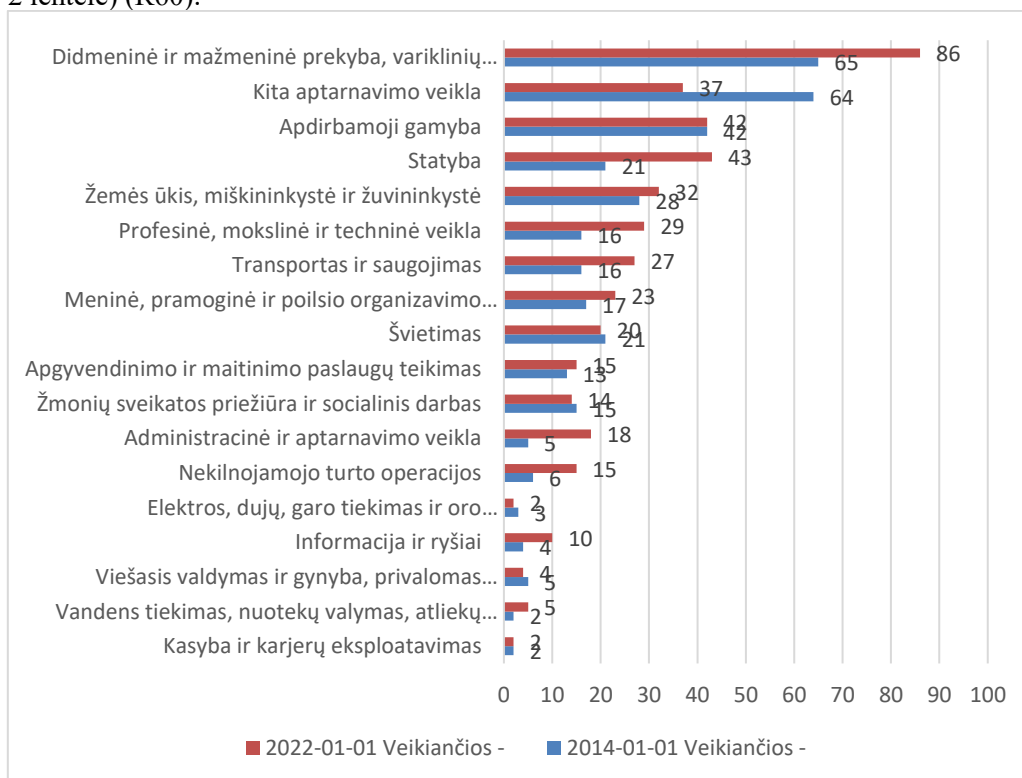
kaimo gyventojų pajamos, socialinės problemos (asocialios šeimos, žalingi įpročiai ir kita). Prie pagrindinių prioritetų, kuriems ekspertai teiktų pirmenybę, kad paramos lėšos būtų kuo geriau investuotos yra: parama darbo vietų kūrimui; paslaugų gyventojams (švietimo, kultūros, sporto, aplinkos tvarkymo ir pan.) prieinamumo didinimas; paslaugų socialiai pažeidžiamoms grupėms (bedarbiams, vaikams, vyresnio amžiaus žmonėms, neįgaliesiems ir pan.) prieinamumo didinimas. Prie svarbiausių paslaugų įmonių, kurios galėtų būti įkurtos ir atsirastų naujų darbo vietų ekspertai priskyrė pagyvenusių žmonių priežiūros ir slaugos centras, dienos centras pagyvenusiems ir neįgaliesiems, sveikatos namai ir kt. Gyventojų grupių diskusijose buvo išryškinta problemos – „mažas darbo užmokestis ir vietos gyventojų pajamos, praradus darbą – kito nerasi“; „Trūksta kvalifikuotų darbuotojų“; „užmirštas kraštas, žmonės jaučiasi užmiršti“.

Socialinė situacija suponuoja poreikius, tam tikriems VVG teritorijos vizijoje numatytiems siekiams. Gamtai ir sveikatai palankų gyvenimo būdą puoselėjančios šeimos, iniciatyvūs ir verslūs, kuriantys ryšius, taikantys informacines, modernias ir eko technologijas žmonės, jaunėjanti ir į ilgalaikę perspektyvą besiorientuojanti bendruomenė, vystomos vietos ištekliais pagrįstos gyventojų ir turistų poreikius atitinkančios paslaugos, puoselėjamas multikultūriškumas.

1.6. VVG teritorijos ekonominė situacija

Lietuvos BVP šalies mastu augo, kaip ir bendroji pridėtinė vertė sukurta žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriuose, kuriuose sukurta 2014 m. 3,8, o 2022 m. 4,4 proc. viso bendrosios pridėtinės vertės, t.y. 15,8 proc. daugiau lyginant su 2014 m. (11 priedo 1 lentelė). 2018 m. Vilniaus apskrities BVP sudarė 41,8 proc. visos šalies BVP. Materialinių investicijų 2018 m. Vilniaus apskrįčiai teko 44,5 proc. (3 591 119 tūkst. Eur) visų šalies materialinių investicijų, o Švenčionių r. sav. – 0,6 proc. (44 997 tūkst. Eur) visų šalies materialinių investicijų. Per penkerius metus Švenčionių r. sav. materialinių investicijų išaugo 65,3 proc. (R58) Tai buvo didžiausias augimas visoje apskrityje. Materialinių investicijų srautai šalyje padidėjo 32,8 proc., o Vilniaus apskrityje – 45,0 proc. Kitose analizuojamose savivaldybėse 2014–2018 m. materialinės investicijos augo 28,9–49,9 proc. [3]. Apskrities sėkminga plėtra daro tiesioginę įtaką ir joje esantiems rajonams (R59). 2014 m. prad. rajone buvo įregistruota 820 ūkio subjektų, o 2020 m. - 919, iš jų atitinkamai: ūkinę veiklą vykdė 345 (42,1 proc.) ir 385 (41,9 proc.) ūkio subjektai (4 pav.). Vis dar įregistruotų ir veikiančių ūkio subjektų skaičius pagal ekonominės veiklos rūšį, skiriasi, dalis įmonių neveikia.

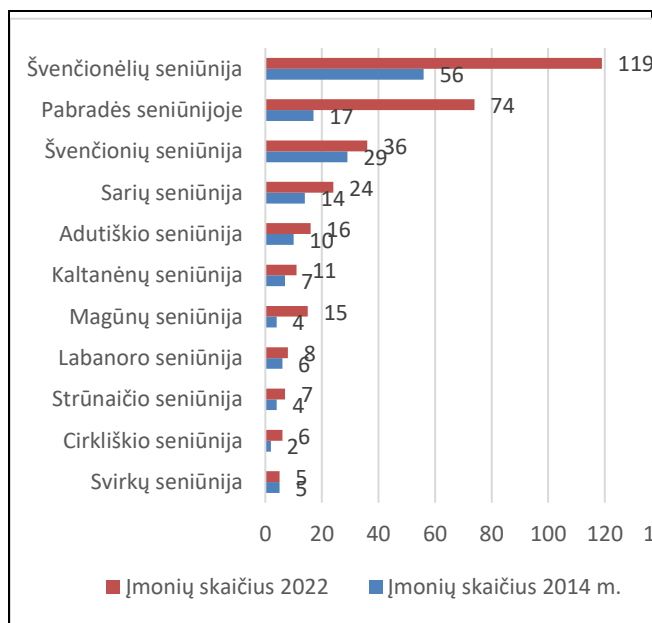
Lyginant 2022 m. su 2014 m. veikiančių įmonių skaičius augo 23, 2 proc. Statybos srityje įmonių skaičius išaugo –2 kartus, profesinėje, mokslinėje ir techninėje veikloje – 1,8 karto, meninėje, pramoginėje ir poilsio organizavimo veikloje – 1,4 karto, didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje, variklių transporto priemonių ir motociklų remonto veiklos srityje - 1,3 karto, žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės srityse – 1,1 karto (11 priedo 2 lentelė) (R60).

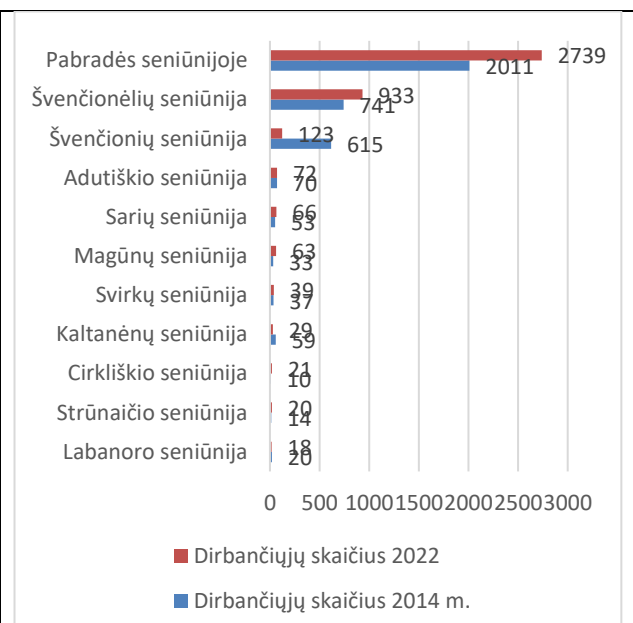
4 pav. Veikiančių ūkio subjektų skaičius pagal ekonominės veiklos rūšį Švenčionių rajone, 2014, 2022 m.

Didžioji dalis įmonių yra UAB, individualios įmonės ir asociacijos (11 priedo 3 lentelė). VVG 2016-2023 m. strategijos lėšomis finansuotos 19 verslo įmonių iniciatyvos (11 priedo 1 pav.). Švenčionių rajone nuo 1994 m. veikė 1 įmonė - UAB „Intersurgical“, kurios metinė apyvarta, dėl gaminamos produkcijos išskirtinumo, ir darbuotojų skaičius auga, siekė daugiau nei 2 000 darbuotojų. Tai – aukštųjų technologijų įmonė, gaminanti ir prekiaujanti vienkartiniais kvėpavimo gaminiais (medicinos įranga). Didžiausių Švenčionių rajono savivaldybės įmonių dešimtukas pateiktas 11 priedo 4 ir 5 lentelėje, prie didesnių įmonių prisijungė medicinos, socialines, globos ir priežiūros paslaugas teikiančios įmonės (R61). Didesnė įmonių dalis veiklą vykde VVG teritorijoje.

Smulkus ir vidutinis verslas yra vienas svarbiausių ekonomikos augimo veiksnių, turintis esminį poveikį bendrai rajono ūkio raidai, naujų darbo vietų kūrimui ir socialiniam stabilumui. Veikiančių įmonių struktūroje rajone 2014 m. 99,6 proc., o 2022 m. 99,7 proc. sudarė mažos ir vidutinės įmonės (R62). 2014–2022 m. mažų ir vidutinių įmonių skaičius padidėjo nuo 225 iki 338, arba 50,2 proc. (11 priedo 6-8 lentelės). Vietovės verslumo lygį parodo veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų. Verslumo lygis atskleidžia verslo aplinkos patrauklumą, leidžia lyginti skirtingo dydžio teritorijų rodiklius. Pagal šį rodiklį Švenčionių r. užima paskutinę vietą apskrityje. Švenčionių r. sav. 2014 m. sausio 1 d. 1000 gyventojų teko 8,65 įmonės, 2022 m. -15,1, Vilniaus apskrityje 2014 m. – 34,2, 2022 m. - 48,5 įmonės, šalyje 2014 m. – 23,1, o 2022 m. 33,0 įmonės (11 priedo 8-9 lentelė)(R23), tačiau VVG teritorijoje gyventojų verslumo lygis auga (R63). Verslas plačiausiai išplėtotas Pabradės, Švenčionėlių, Švenčionių seniūnijose (5 pav.). Didžiausias veikiančių įmonių ir dirbančiųjų skaičius buvo Pabradės ir Švenčionėlių seniūnijose, tik Pabradės seniūnijoje įmonės yra didesnės, o Švenčionėlių seniūnijoje įmonių yra daugiau (11 priedo 10 lentelė). Mažiausias įmonių skaičius yra Svirkių, Cirkliškio, Strūnaičio, Labanoro seniūnijose (6 pav.).

5 pav. Veikiančių įmonių VVG teritorijoje 2014 m. ir 2022 m.

6 pav. Dirbančiųjų skaičius veikiančiose VVG teritorijos įmonėse 2014 m. ir 2022 m.

Seniūnijose veikiančiose įmonėse (2014 m. – 154, 2022 m. – 320) vykdoma labai įvairi veikla (R64), tačiau daugiausia – mažmeninė prekyba, medžio ir medienos apdirbimas, statybinės paslaugos, remonto darbai (11 priedo 11-12 lentelė). Pastebima seniūnijų, pagal plėtojamas ekonomines veiklas, specializacija. Kaltanėnų seniūnijoje dominuoja turizmo veiklos, Švenčionėlių – statybos, medienos perdirbimo, logistikos.

Vietos gyventojai, negalėdami įkurti savos įmonės ir norėdami turėti savarankišką darbą, vykdo ūkinę veiklą, įsigijus verslo liudijimą arba individualios veiklos pažymą. Pagal individualios veiklos verslo liudijimą 2014 m. dirbo 525 gyventojai, 2022 m. – 487 gyventojai, sumažėjo 7,2 proc. Dirbančių asmenų, įsigijus verslo liudijimą, skaičiaus mažėjimą lėmė lengvatų sumos mažėjimas, kuris įtakojo dirbančiojo ekonominį apsisprendimą dėl veiklos formos pasirinkimo (11 priedo 13 lentelė). 2014–2022 m. asmenų, vykdančių individualią veiklą pagal pažymą, padidėjo 2,8 karto. 2022 m. atsirado nauja veikla kurią pradėjo plėtoti 52 gyventojai - kita pašto ir pasiuntinių (kurjerių) veikla, 44 gyventojai užsiėmė variklinių transporto priemonių

techninė priežiūra ir remontu, 41 gyventojas užsiėmė kitomis, niekur kitur nepriskirtomis, keleivinio sausumos transporto veiklomis (R65) (11 priedo 14 lentelė). Tai paslaugos, kurios naudingos tiek vietos gyventojams, tiek turistams

VVG teritorijos ekonomikos augimą iš esmės lemia technologiniai ir organizaciniai gamybos proceso veiksniai, kurie priklauso nuo inovatyvių investicijų. Tiesioginės užsienio investicijos skatina naujų darbo vietų kūrimą, darbo jėgos kvalifikacijos tobulinimą, modernių technologijų perdavimą ir eksporto didinimą, todėl ypač svarbus kuo didesnis jų pritraukimas. 2014–2022 m. tiesioginės užsienio investicijos Švenčionių r. sav. padidėjo daugiau kaip 2 kartus, t. y. nuo 55,83 tūkst. Eur (2014 m.) iki 119,21 tūkst. Eur (2022 m.), t.y. išaugo 2,14 karto. Tiesioginės investicijos, tenkančios 1 gyventojui, nuo 2171 Eur (2014 m.) iki 7153 Eur (2022 m.), padidėjo 3,3 karto (11 priedo 15 lentelė) tai yra daugiau nei Vilniaus apskrityje (2,0 karto), tokį augimą galėjo lemti gyventojų skaičiaus mažėjimas ir verslumo lygio didėjimas. Materialinės investicijos, makroekonominio požiūriu, yra ilgalaikio ekonomikos augimo prielaida. Materialinės investicijos rajone to meto kainomis 2014–2022 m. padidėjo 1,7 karto, o apskrityje – 1,8 karto. Atitinkamai didėjo ir materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui (R66) (11 priedo 16 lentelė). Švenčionių r. sav. ir VVG teritorijoje pritraukiamos ES ir kitų fondų lėšos. 2014 m. įgyvendinti 5 projektai (11 priedo 17 lentelė), 2022 m. – 5 projektai. 2014–2022 m. buvo įgyvendinti projektai iš Europos socialinio (2 projektai) ir Regioninio fondo (13 projektų), Sanglaudos plėtros fondo 1 projektas, pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą buvo įgyvendinti 3 projektai. Įgyvendinant projektus buvo atliekamas vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra, viešosios paskirties pastatų renovavimas regioniniu lygiu ir kt. projektai, kurie pateikti (R67)(11 priedo 17 lentelėje). 2022 - 2023 metai yra pradėti įgyvendinti arba vykdomi dar 10 iš ES fondų remiamų projektų, kurių didžioji dalis yra infrastruktūriniai.

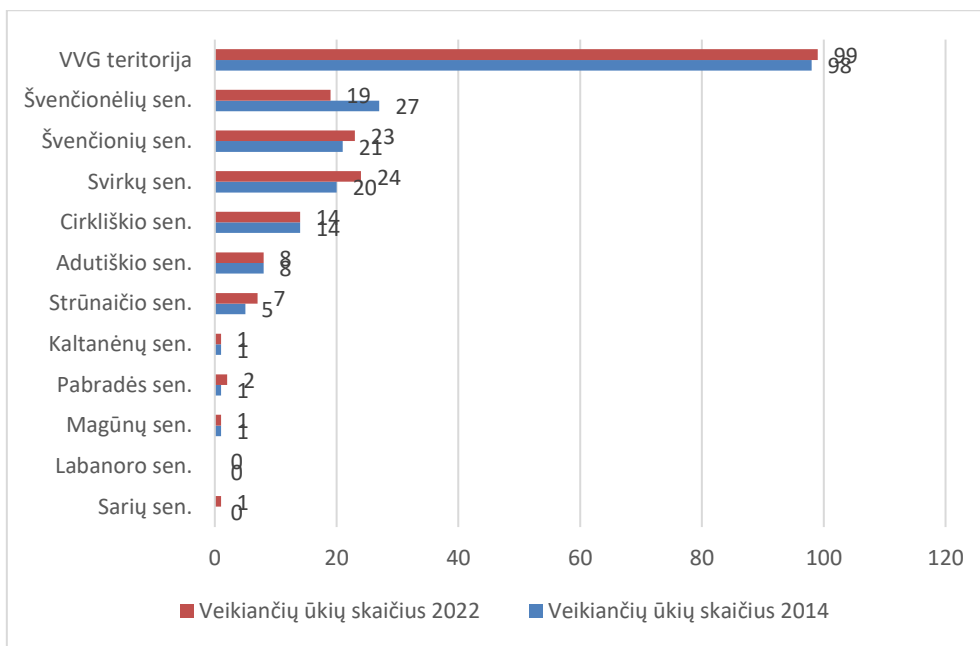
Nežiūrint į dideles investicijas į Švenčionių r. sav. infrastruktūrą nedarbas savivaldybėje fiksuojamas, tačiau jis mažėja, kaip ir visoje šalyje ir apskrityje. Per mėnesį 2016 – 2023 m. buvo registruojami vidutiniškai 227 bedarbiai (R68) (11 priedo 18 lentelėje). Tai vienas iš didžiausių skaičių Vilniaus apskrityje ir tik Šalčininkų r. sav. registruojamų bedarbių skaičius yra didesnis, nei Švenčionių r. sav. 2016 m. bedarbių dalis nuo visų darbingo amžiaus gyventojų Švenčionių r. sav. buvo 10,2 proc. t. y. 27,5 proc. didesnis nei apskrityje. 2023 m. bedarbių procentinė dalis nuo darbingo amžiaus gyventojų Švenčionių r. sav. sumažėjo iki 9,4 proc. tačiau tai yra 6,8 proc. didesnis rodiklis nei apskrityje. Tik labai nedidelė dalis bedarbių pradeda dalyvauti Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių (ADRPP) programose (R69).

Rajone ir VVG teritorijoje veikiančios **NVO vykdo savo aktyvią kultūrinę, socialinę veiklą bei pritraukia ES ir kitų fondų lėšas**: Lietuvos aklujų ir silpnaregių sąjungos Švenčionių rajono filialas teikia regėjimo negalią turintiems asmenims bendrąsias ir socialinės reabilitacijos paslaugas, aprūpina regos kompensacinėmis priemonėmis gyventojus rajono mastu, Švenčionių rajono neįgaliųjų draugija teikia fizinę negalią turintiems asmenims socialinės reabilitacijos paslaugas rajono mastu, Lietuvos pensininkų sąjungos „Bočiai“ Švenčionių bendrija teikia pensinio amžiaus asmenims laisvalaikio organizavimo paslaugas, organizuoja kultūrinę veiklą, Vilniaus arkivyskupijos Caritas Švenčionių dekanatas teikia Švenčionyse ir Švenčionėliuose gyvenantiems vaikams ir paaugliams pagalbos pamokų ruošoje, socialinių įgūdžių ugdymo, buitinių įgūdžių lavinimo paslaugas, jų tėvams informavimo ir konsultavimo paslaugas, materialinę pagalbą, socialinės priežiūros ir socialinės globos asmens namuose paslaugas senyvo amžiaus ir suaugusiems asmenims su negalia, nuteistiesiems konsultavimo paslaugas rajono mastu, Visuomeninė organizacija „Tėvai prieš narkotikus“ Švenčionių rajono padalinys teikia bendrąsias ir socialinių įgūdžių ugdymo paslaugas socialinės rizikos vaikams ir jų šeimoms, pagalbą priklausomybės ligomis sergantiems asmenims ir jų šeimų nariams, organizuoja alkoholio, tabako ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją, Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija Švenčionių „Viltis“ teikia sutrikusio intelekto asmenims ir jų šeimoms nariams konsultavimo paslaugas. **Aktyviai veikia Pavoverės kaimo bendruomenė „Žadintuvas“, kuri vykdo socialinių tinklų rinkodaros ir verslumo ugdymo, siuvimo ir pynimo, foto - video edukacijas ir konsultacijas, kurias veda profesionalūs amatininkai ir fotografai** (R70). Tačiau kol kas NVO, kurių rajone 2014 m. buvo 82, o 2022 m. 114, nėra persiorientavusios į socialinio verslo įmones. Jos įgyvendina projektus (žr. 1.7 VPS dalį) organizuoja teritorijos gyventojams laisvalaikio praleidimo, užimtumo, kultūrines veiklas, teikia socialines paslaugas, kurios gali būti socialinio verslo pagrindas. Siekiant patenkinti įvairesnius gyventojų poreikius paslaugoms ir taip sumažinti socialinę atskirtį, **kaimo bendruomenėse įkurti ir atidaryti daugiafunkciniai centrai ir bendruomeniniai namai (Adutiškio, Milkuškų, Vidutinės, Kaltanėnų, Prienų kaimuose), kur yra salės bendruomenės veiklai, pobūvių, sporto, šarvojimo salės, bibliotekos, kaimo klubai, medicinos punktai, Reškutėnų kaime įkurtas tradicinių amatų centras, planuojamas statyti daugiafunkcinis centras Pavoverės kaime, aktyviai veikia Trūdų bendruomenė** (R71). Kaltanėnų bendruomenės planuose bendradarbiavimas su Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centru vykdamas neformalųjį vaikų

ir suaugusių švietimą (sportiniai užsiėmimai, vaikų vasaros poilsio stovyklos užsiėmimai), kultūrinės veiklas (susirinkimai, susitikimai su bendruomene, švenčių ir pan. renginių organizavimas) (R72).

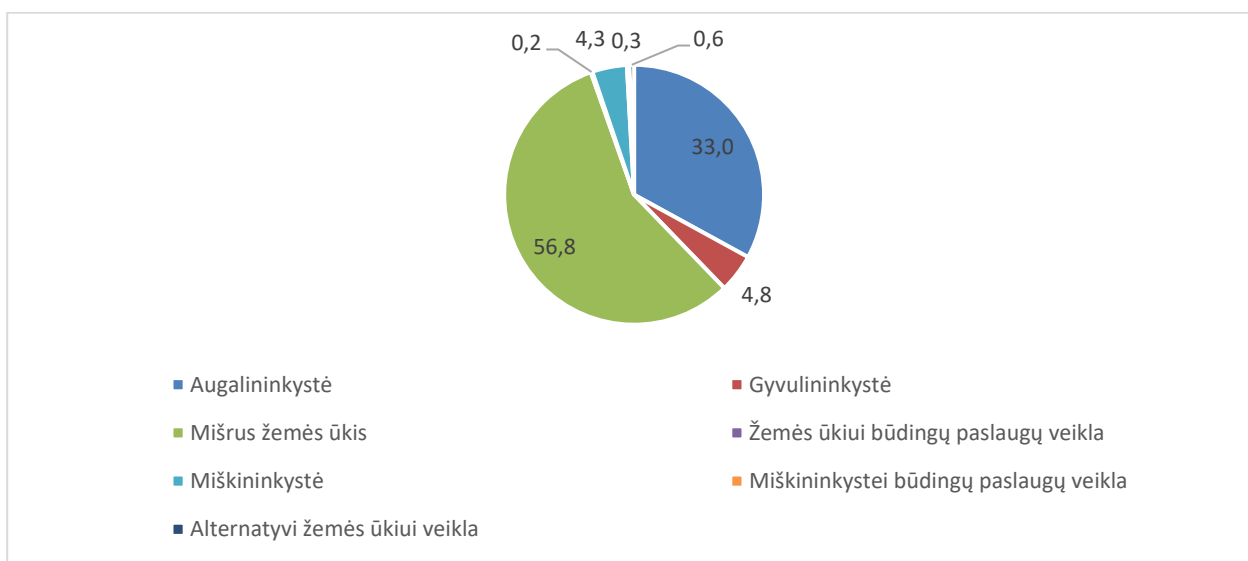
Švenčionių r. sav. nėra inovatyviai plėtojamas paslaugų sektorius: susisiekimas, komunalinis ūkis, prekyba. Rajonas patenka į Vilniaus miesto aptarnavimo paslaugų zoną, nuo rajono centro iki Vilniaus miesto yra 84 km. Švenčionių rajonas patenka į valstybinį Lietuvos–Baltarusijos pasienio regioną. 6 krašto keliai: Vilnius–Švenčionys–Zarasai, Švenčionys – Adutiškis, Pabradė–Molėtai, Švenčionys–Utena, Molėtai–Kaltanėnai–Ignalina, Švenčionys–Lentupiai; 44 rajoniniai keliai. 2019 m. Švenčionių r. sav. automobilių kelių su dangą ilgis siekė 1 100 km., keliai su patobulinta dangą sudarė 15,8 proc. visų Švenčionių r. sav. vietinės reikšmės kelių ir tai buvo mažiausias rodiklis tarp visų analizuojamų savivaldybių. Šalies vidurkis 2019 m. siekė 30,8 proc., Vilniaus apsk. – 33,4 proc. visų vietinės reikšmės kelių buvo su patobulinta dangą. 2015–2019 m. Švenčionių r. sav., kaip ir apskrityje bei šalyje, kelių su patobulinta dangą skaičius didėjo (atitinkamai – 1,2 proc., 2,4 proc. ir 2,2 proc.). Švenčionių r. sav. 2019 m. žvyrkeliai sudarė 35,2 proc. visų vietinės reikšmės kelių. Pagal šį rodiklį Švenčionių r. sav. atsiliko nuo šalies (53,9 proc.), Vilniaus apskrities (46,7 proc.) rodiklių. 2015–2019 m. žvyro kelių skaičius Švenčionių r. sav. išaugo 21,4 proc., kai šalyje sumažėjo 2,5 proc., Vilniaus apsk. sumažėjo 2,0 proc. Daugelyje analizuojamų savivaldybių žvyro kelių skaičius mažėjo, didėjo tik Šalčininkų r. sav. (7,6 proc.) ir Trakų r. sav. (31,9 proc.) [3]. Gerinant vietinės reikšmės kelių būklę ir susisiekimo patogumą Švenčionių rajone, didesnę dėmesį reikėtų skirti rajono kelių asfaltavimui. Keleivių vežimo paslaugas Švenčionių r. sav. teritorijoje teikia UAB „Transporto centras“, įmonės „Meteorit turas“ ir „Seknija“, UAB „Svirka. Susisiekimas pakankamai geras su Vilniumi, Ignalina, Visaginu, Molėtais, tačiau labai ribotas iš atokesnių seniūnijų kaimų su Švenčionių miestu (R73). Švenčionių r. sav. centralizuotai šilumą tiekia ir karštą vandenį gamina įmonė „Gren“. 2019 m. 13 650 m nuosavybės teise bendrovei priklausančių šilumos trasų; 729 m savivaldybei priklausančių šilumos trasų; 851 m kitiems vartotojams priklausančių šilumos trasų. Nuo 2019 m. veikia 2 vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkymo įmonės: UAB „Vilniaus vandenys“ ir UAB „Pabradės komunalinis ūkis“. Geriamasis vanduo Švenčionių r. sav. tiekiamas centralizuotai, o paslaugomis naudojosi 6 544 abonentai. Yra 36 vandenvietės, 46 arteziniai gręžiniai, 226,3 km vandentiekio tinklų, 3 naudojami vandens bokštai; 7 nuotekų valyklos (6 biologinio valymo įrenginiai, 1 infiltracijos laukas), 27,2 km nuotekų tinklų. UAB „Pabradės komunalinis ūkis“ Švenčionių r. sav. surinko 254,0 tūkst. m³ nuotekų (2015 m. – 144,4 tūkst. m³ nuotekų). 2015–2019 m. surinktų nuotekų kiekis išaugo 75,9 proc. 2019 m. UAB „Vilniaus vandenys“ Švenčionių r. sav. surinko 941,0 tūkst. m³ nuotekų (2015 m. – 854,5 tūkst. m³ nuotekų). 2015–2019 m. surinktų nuotekų kiekis išaugo 10,1 proc. Išvalytų nuotekų kiekis 2015–2019 m. augo (UAB „Pabradės komunalinis ūkis“ – 67,5 proc., UAB Vilniaus vandenys – 17,5 proc.). 52 proc. savivaldybės gyventojų, nuotekų tvarkymo paslaugos – 30 proc. savivaldybės gyventojų. Kaimiškųjų seniūnijų vandentiekio ir kanalizacijos tinklus prižiūri UAB „Švenčionių švara“, UAB „Pabradės komunalinis ūkis“ [3].

Švenčionių r. sav. žemės priskiriamos ketvirtai dirvožemių grupei – vyrauja vidutiniškos ūkinės vertės (32,01–37,00 balai) dirvožemiai (34,13 dirvožemio našumo balas) (R74). Kitose nagrinėjamose Vilniaus apsk. savivaldybėse žemės našumas yra 27,01–42,00 balai (11 priedo 3 pav.). 2014 m. sausio 1 d. Švenčionių rajone buvo įregistruotos 3475 žemės ūkio valdos, 1004 ūkininko ūkiai, 4 žemės ūkio veiklą vykdančios įmonės, tai „Kurpių“ ir „Varupio“ žemės ūkio bendrovės, UAB „Vėjinė“ ir UAB „Blueberryja“. Plėtojamos ūkiuose ir kitos veiklos: lauko augalų auginimas, ganomų gyvulių laikymas, pienininkystė, galvijų auginimas ir penėjimas, mišri augalininkystė, bitininkystė. Rajone 2014 m. 98, o 2022 m. 99 ūkininkų ūkiai vykdo ekologinės žemės ūkio produkcijos gamybą (R75) (11 priedo 19-20 lentelės, 9 pav.).

7 pav. Ekologiškai ūkininkaujančiųjų skaičius VVG teritorijoje 2014, 2022 m.

2022 m. veikė 903 ūkiai, kuriuose dirbo 961 darbuotojas užsiimantys žemės ūkio produktų perdirbimu ir realizavimu. Ūkiai yra smulkūs, jų pagrindinė plėtojama veikla yra augalininkystė (11 priedo 21 lentelė). Vadovaujantis Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos duomenimis, 2020 m. pradžioje žemės ūkio naudmenos Švenčionių r. sav. sudarė 25,3 proc. viso žemės ploto ir buvo mažesnės nei Vilniaus apskrityje (39,3 proc.) ir šalyje (52,1 proc.) (R76). Tai rodo, kad VVG teritorija nėra agrarinė. Didžiąją žemės ūkio naudmenų dalį Švenčionių r. sav. sudarė ariama žemė (82,9 proc.) ir pagal šį rodiklį viršijo Vilniaus apskrities (81,0 proc.) rodiklį, tačiau buvo mažesnis nei šalies (87,6 proc.) rodiklis [3]. Žemės ūkio subjektų skaičius 2014–2022 m. tiek šalyje, tiek apskrityje ir Švenčionių r. sav. mažėjo (11 priedo 22 lentelė). Subjektų struktūra pagal žemės ūkio arba alternatyvias veiklas, Švenčionių r. sav., kito. 2022 m. lyginant su 2014 m. sumažėjo 56 ūkiais, tačiau bendroje ūkių struktūroje padidėjo nuo 41 proc. iki 56,8 proc. mišrių ūkių (R77) (10 pav.), kurie savo veiklą diversifikavo. Padidėjo miškininkystei būdingų paslaugų veikla užsiimančių, miškininkystė ir gyvulininkystė užsiimančių subjektų (R78) (11 priedo 23 lentelė, 10 pav.).

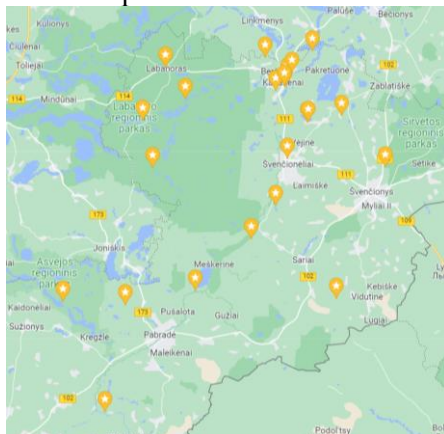
8 pav. Subjektų struktūra pagal žemės ūkio arba alternatyvias veiklas, Švenčionių r. sav., 2022 m.

Vidutinis ūkio dydis Švenčionių rajone 2014 m. birželio 1 d. buvo 8,92 ha, kai Vilniaus apskrities rodiklis – 6,17 ha, šalies – 9,63 ha. Tai buvo vienas geriausių rodiklių Vilniaus apskrityje, geresnis rodiklis fiksuojamas tik Šalčininkų rajono savivaldybėje – 8,94 ha. Ūkių skaičius Švenčionių rajono savivaldybėje 2014 m. buvo 3475 ūkiai, o 2022 m. 2478 ūkiai, t. y. mažiau 28,7 proc. (R79), tokį sumažėjimą lėmė ūkių iki 5 ha ploto

mažėjimas. Vyrauja bendra ūkių stambėjimo tendencija, rajone 2,7 karto padidėjo vidutinių ūkių, kurių plotas nuo 5 iki 20 ha, skaičius (R80) (11 priedo 24 lentelė). Pertvarkant ūkio valdas, keičiasi ir valdos narių skaičius. Padidėjus žemės ūkio valdoms, Švenčionių r. sav. žemės ūkio valdų narių skaičius 2014–2022 m. sumažėjo nuo 3 916 narių iki 2532 narių t. y. 35,3 proc.. Sumažėjo (106 nariais arba 10,3 proc.) taip pat ir ūkininkų ūkių narių skaičius (R81) (11 priedo 25 lentelė). Panašūs pokyčiai vyksta Lietuvos ir Vilniaus apskrities mastu, o pasikeitimai rodo naujo privataus žemės ūkio savininko ir ūkio sistemos formavimąsi. 2014–2022 m. žymesni pokyčiai neįvyko ūkininkų demografinėje struktūroje.

Padidėjo ūkininkų iki 40 metų dalis Lietuvoje nuo 15,0 proc. iki 16,56 proc., apskrityje nuo 19,89 proc. iki 21,14 proc., o Švenčionių r. sav. nuo 15,87 proc. iki 19,87 proc., o virš 55 metų dalis nuo visų ūkininkų sumažėjo – 16,9 proc. (R82) (11 priedo 26 lentelė). Atkreiptinas dėmesys, kad ši ūkininkų grupė sudaro 32,08 proc. visų ūkininkų skaičiaus rajone, tai yra didesnė dalis nei šalyje (0,23 proc.) ir apskrityje (4,4 proc.).

Viena iš alternatyvių žemės ūkio veiklų - kaimo turizmas, plėtojamas Švenčionių rajone (11 pav.), 25 turizmo sodybose teikiamas paslaugų asortimentas plečiasi.

9 pav. Kaimo turizmo sodybų žemėlapis Švenčionių rajone, 2023 m.

Kaimo turizmo sodybose teikiamos pagrindinės paslaugos – apgyvendinimo, maitinimo ir papildomos paslaugos (R83) (11 priedo 27 lentelė): nuomoja turizmo inventorių, organizuoja ir veda ekskursijas. Sodybų šeimininkai stengiasi kurti turizmo infrastruktūrą sodybose, o ne pasitelkti viešąją turizmo infrastruktūrą ir bendradarbiauti su kitais paslaugų teikėjais. Kai kuriose sodybose laikomasi ekologijos principų. Turizmo veiklų stokojama gausius išteklius turinčiuose etnografiniuose, gatviniuose kaimuose (R84).

Kaip ekonominės situacijos atitinka VVG teritorijos viziją

Investicijų analizė Švenčionių r. sav. rodo, kad reikėtų gerinti investicinę aplinką įmonėms, įsikūrusioms VVG teritorijoje. Diskusijų grupėse metu nustatyta, kad kaimo vietovėse verslą pradėti yra sunku dėl daugelio priežasčių: *žemo verslumo lygio, pradinio kapitalo trūkumo, smulkiam verslui nepalankios mokesčių sistemos, menkų realizacijos galimybių, ganėtinai mažo vartotojų skaičiaus, mažos kaimo gyventojų perkamosios galios, iniciatyvių, verslių žmonių stygiaus, kvalifikuotos, norinčios dirbti ir užsidirbti darbo jėgos rajone trūkumo.* Švenčionių r. sav. nėra inovatyviai išvystytas paslaugų sektorius: susisiektis, komunalinis ūkis, prekyba. Rajonas patenka į Vilniaus miesto aptarnavimo paslaugų zoną, nuo rajono centro iki Vilniaus miesto yra 84 km.. Todėl VPS priemonės bus nukreiptos tenkinti vietos gyventojų ir turistų poreikius, kompleksines paslaugas, kad būtų galima taupyti finansinius ir tausoti kitus išteklius. VVG teritorijos dirvožemiai, kadangi yra priskiriami ketvirtai dirvožemių grupei, yra vidutiniškos ūkinės vertės. Teritorijoje nėra palanku plėtoti intensyvų, tradicinį žemės ūkį. Pagal žemės ūkio naudmenų dalį, žemės ūkio subjektų skaičių VVG teritorija nėra agrarinė ir yra palankiau plėtoti turizmo ir kitas alternatyvias veiklas. Dėka alternatyvių veiklų plėtros Švenčionių r. sav. kaimo vietovėse mažėja bedarbių skaičius, atsiranda naujos galimybės pajamoms gauti ir darbo vietoms kurti. Vis tik kol kas kaimo veiklų ekonominė įvairovė yra nedidelė, unikalūs gamtos, kultūros ištekliai nėra integruoti tarpusavyje, panaudojami nepakankamai, trūksta darnaus vystymosi požiūrio ir partnerystės (pvz., kaimo turizmo sodybų šeimininkai stengiasi kurti turizmo infrastruktūrą sodybose, o ne pasitelkti viešąją turizmo infrastruktūrą ir bendradarbiauti su kitais paslaugų teikėjais). Siekdama didinti kaimo veiklų ekonominę įvairovę, o kartu ir gyventojų užimtumą, VVG numato sumaniai derinti vietos (ir pritrauktus) išteklius, įgyvendinti įvairias prioritetines priemones derinant su klimato švelninimo priemonėmis, skatinti alternatyvių žemės ūkiui veiklų, tai yra rekreacinio turizmo plėtrą - etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymą turizmo rinkoje, sumaniai pritaikyti turizmo poreikiams objektus, juos įvairinti ir teikti paslaugas. VVG teritorijos ekonominė situacija suponuoja poreikius, tam tikriems VVG teritorijos vizijoje numatytiems siekiams, kuriuos galima įgyvendinti bendradarbiaujant ir diegiant LEADER principus. Numatyta, kad bus

sukurta palanki rekreaciniam turizmui, žemės ūkiui ir maisto produktų gamybai bei vartojimui, vietos verslams plėtoti sąlygos; vystomos vietos ištekliais pagrįstos maisto tiekimo ir vertės kūrimo grandinės, žiedinis žemės ūkis ir produkcijos perdirbimas, miško gėrybių ir rekreacinio turizmo verslai, gyventojų ir turistų poreikius atitinkančios paslaugos tausojami gamtos ištekliai, prioritetą teikiant bioįvairovei, žaliajai infrastruktūrai, turtingam kraštovaizdžiui, alternatyviems energijos šaltiniams.

1.7. VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros ištekliai

Sparčiau steigtis Švenčionių r. sav. NVO pradėjo nuo 2007 m.. 2014 – 2022 m. NVO skaičius taip pat augo. 2014 m. jų 82, o 2022 m. išaugo iki 114 t.y. padidėjo 39 proc.. **2014 m. NVO įgyvendino 36 projektus, kurių vertė 2 261 953,21 Eur., 2022 m. – 29 projektus, jų vertė 77 597,47 Eur.** (R85). 2014 m. lyginant su 2022 – 2022 m. NVO buvo aktyvesnės, tam galėjo turėti įtakos COVID19 pandemija. 2014–2022 m. laikotarpiu NVO įgyvendintų projektų skaičius sumažėjo 19,4 proc. (12 priedas 1 lentelė). Didžioji jų dalis savo veiklą vykdė VVG teritorijoje. Daugiausiai veikiančių NVO yra Pabradės (25) ir Švenčionėlių seniūnijose (23), daugiausiai projektų įgyvendinimo ir lėšų į seniūniją pritraukė: Cirklišio, Pabradės, Kaltanėnų seniūnijų NVO. Mažiau aktyvios yra Adutiškio, Labanoro, Svirkių, seniūnijų NVO.

Švenčionių r. sav. ir VVG teritorijoje veikia šios NVO: Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos Švenčionių skyrius, Švenčionių liaudies menininkų asociacija, Januliškio medžiotojų būrelis, Lietuvos aklių ir silpnaregių sąjungos Švenčionių rajono filialas, Švenčionių bitininkų draugija, Švenčionių rajono meno mylėtojų draugija, Švenčionių rajono žemdirbių asociacija, labdaros fondo „Aušros takas“ Švenčionių rajono filialas, Labdaros ir paramos fondas „Laimės spindulys“, Labdaros ir paramos fondas „Betas“, Švenčionijos Labdaros ir Paramos Fondas, Pabradės ištikimų bičiulių bendruomenė „Betzata“, Lietuvos pensininkų sąjungos „Bočiai“ Švenčionių bendrija, Švenčionių rajono neįgaliųjų draugija, Švenčionių rajono Pabradės vyresnio amžiaus žmonių bendrija, Švenčionių rajono Policijos asociacija, Švenčionių krašto verslininkų asociacija, Švenčionių rajono rusų bendrija, Švenčionių rajono baltarusių bendrija, Švenčionių žydų bendruomenė, gamtotyros draugija „Gyva“, Švenčionių rajono gėlininkų draugija, įvairūs žvejų, medžiotojų klubai ir būreliai, religinės, politinės organizacijos, kitos asociacijos.

2022 m. Švenčionių r. buvo registruotos 39 kaimo bendruomeninės organizacijos, iš kurių 33 yra labai aktyvios (R86) (12 priedas 2 lentelė). 2022 m. 1 kaimo bendruomeninė organizacija buvo likviduota, 1 naujai įregistruota, tai – Ziboliškės kaimo bendruomenė, 5-ioms – inicijuotas likvidavimas. 2022 m. lyginant su 2014 m. narių dalyvaujančių kaimo bendruomeninių organizacijų veikloje skaičius sumažėjo 8,5 proc. Daugiausia narių apjungia Strūnaičio kaimo bendruomenė „Merkūna“, Zadvarnių kaimo bendruomenė „Uždvaris“, Vidutinės kaimo bendruomenė „Vika“. **Patalpų, su inovatyvia įranga, neturi apie 45 proc. kaimo bendruomeninių organizacijų, todėl susiduria su problema vykdant bendruomenines veiklas (ypač šalto sezono metu), praranda galimybę stiprinti savo materialinę bazę, negali plėtoti bendruomeninių verslų** (R87). Bendruomenių pajamas sudaro 1,2 proc. gyventojų pajamų mokestis, narystės mokestis ir savivaldybės/valstybės skiriamos lėšos įvairiems projektams finansuoti. Bendruomenių projektinė veikla taip pat labai skirtinga.

Nuo 2014 m. Švenčionių r. savivaldybėje įgyvendinama Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Nevyriausybinų organizacijų ir bendruomeninės veiklos stiprinimo priemonė „Stiprinti bendruomeninę veiklą savivaldybėse“. 2020 m. buvo įgyvendinta 16 projektų, investuota 15 655,00 Eur. (12 priedas 3 lentelė). 2022 m. buvo įgyvendinta 8 projektai, investuota 15 735,98 Eur. (12 priedas 4 lentelė). 2022 m. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu Švenčionių r. sav. skirtas finansavimas 16 057,00 Eur: panaudota 16 040,73 Eur, grąžinta 16,27 Eur. (R88) (12 priedas 4 lentelė). Tai rodo, kad kol kas kaimo bendruomenėms trūksta žinių, mažas jų verslumas. Paraiškas pateikė ir finansavimą gavo 8 bendruomeninės organizacijos (12 priedas 4 lentelė). Bendruomenės didžiąją dalį lėšų panaudojo kultūrinei ir švietėjiškai veiklai (renginių, ekskursijų organizavimui), bendruomenės sutelktumą ir gyvenimo kokybę gerinančiai veiklai, socialiniai veiklai, skirtai socialiai pažeidžiamiems bendruomenės nariams ir gyventojams (R89). Taip pat įgyvendinama 2022 metų veiksmų plano 1.1.8 priemonė „Stiprinti bendruomeninę veiklą savivaldybėse kuriant palankią daugiakultūrę aplinką“, pagal kurią Švenčionių r. skirta ir panaudota 25 000,00 Eur lėšų. Pagal Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos kasmetinį nacionalinės paramos kvietimą kaimo bendruomenių veiklai 2020 m. paraiškas teikė 5 bendruomenės, 3 iš jų gavo finansavimą (12 415,35 Eur.), o 2022 m. 3 kaimo bendruomeninės organizacijos laimėjo 12 415,35 Eur. (R90). Svirkių centras yra vienas aktyviausių. Pagal projektų tematiką kaimo bendruomeninės organizacijos rūpinosi materialine baze, puoselėjo tradicijas ir kaimo įvaizdį (1.7 priedas 5 lentelė).

2020 m. 16 vietos organizacijų buvo finansuojamos Švenčionių r. sav. biudžeto lėšomis. Projektų finansinės apimtys svyravo nuo 218 Eur. iki 4850,0 Eur. (12 priedas 6 lentelės) 2021 m. tarybos sprendimu patvirtinta NVO projektų finansavimo Švenčionių r. sav. biudžeto lėšomis tvarkos aprašo nauja redakcija. 2022 m. priemonei skirta 22 000 Eur. Paraiškas pateikė 19, finansavimą gavo 16 nevyriausybiinių ir bendruomeninių organizacijų, panaudota – 21 387,43 Eur. (12 priedas 7 lentelė). Pabradės, Švenčionėlių, Trūdų, Svirų kaimo bendruomeninės organizacijos bendradarbiaudamos su savivaldybe aktyviai dalyvavo įgyvendinant VPS (12 priedas 8 lentelė), vykdė projektines veiklas, Švenčionėlių ir Svirų sen. įkurti 2 bendruomenės centrai (R91). **VVG teritorijoje veikiančios 2014 – 2022 m. buvo aktyvios 33 kaimo bendruomeninės organizacijos.** 2014 metai buvo patys aktyviausi, o 2020 ir 2022 m. mažiau aktyvūs (12 priedas 9 lentelė). **2014 m. bendruomeninės organizacijos investavo daugiau nei 4 milijonus Lt, vėliau vidutiniškai po 66 tūkst. Eur. kasmet** (R92). Didžioji dalis investicijų buvo Pabradės, Švenčionėlių ir Kaltanėnų sen., Labanoro seniūnija 2014 – 2022 m. kaimo bendruomenės veiklas vykdė, bet buvo neaktyvios projektinėje veikloje.

Švenčionių r. ugdymo procesas organizuojamas lietuvių, rusų ir lenkų mokomosiomis kalbomis. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius nekito, tačiau vietų skaičius, tenkantis 100 vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas 2022 m. lyginant su 2014 m. padidėjo 12,9 proc. (R93). Panaši situacija buvo ir kitose apskrityse savivaldybėse išskyrus Širvintų r. kur įstaigų ir vietų skaičius sumažėjo (12 priedas 10 lentelė). Skirtinga situacija su bendrojo ugdymo mokyklų ir mokinių skaičiumi Švenčionių r. Mokyklų skaičius nuo 10 (2014 m.) sumažėjo iki 4 (2022 m.), beveik visos mokyklos yra Švenčionių mieste ir Pabradės bei Švenčionėlių miesteliuose, nuo savivaldybės centro nutolusiose kaimiškose seniūnijose mokyklos beveik nėra (R94). Tai didžiausias mokyklų skaičiaus sumažėjimas visoje apskrityje. Mokyklų uždarymas sukėlė didelį kaimo žmonių nepasitenkinimą ir baimę, nesaugumo jausmą dėl kaimo ateities. Bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičius taip pat mažėjo nuo 2872 iki 2277 mokinių arba 20,7 proc. (R95). Švenčionių r. sav. neformaliojo vaikų švietimo mokyklų skaičius buvo pastovus, o mokinių skaičius augo vidutiniškai 3 proc.. Mokyklos taip pat koncentruotos Švenčionių ir Švenčionėlių miestuose. Vietos bendruomenės į vaikų neformaliojo ugdymo procesą nėra įsitraukusios (12 priedas 11 lentelė). Vaikų vasaros poilsis 2014 m. buvo organizuojamas 5 stovyklose, iš kurių 2 yra stacionarios, o 3 dieninio pobūdžio, o jau 2022 m. 19 stovyklų, iš kurių 15 yra stacionarios, o 4 dieninio pobūdžio (12 priedas 12 lentelė). Didėjo tiek vasaros stovyklose poilsiaujančių vaikų skaičius (6,9 karto), tiek darbuotojų skaičius (5,7 karto), tiek skirtų lėšų kiekis (7,1 karto). Prie vaikų vasaros poilsio socializacijos prisidėta buvo ir savivaldybės lėšomis, taip pat atostogavo socialiai remtini vaikai (R96). Buvo teikiama specialioji ir švietimo pagalba (12 priedas 13 lentelė) mokiniams, jų dalis ankstesniais 2018-2019 m. m. buvo didesnė net 98,64 proc. nuo visų mokinių, o 2022-2023 m.m. buvo 61,85 proc.. Veikia 1 profesinio mokymo įstaiga – Švenčionių profesinio rengimo centras, kurioje parengtų specialistų skaičius augo (12 priedas 14 lentelė), 2022 m. lyginant su 2014 m. padidėjo 2,3 karto. Lyginant su kitais apskrityje veikiančiais centrais Švenčionių profesinio rengimo centras yra vienas iš dviejų centrų, kur moksleivių ir parengtų specialistų skaičius didėjo (R97). Tai labai svarbi VVG teritorijai švietimo įstaiga galinti parengti darbo rinkai specialistus, kurie svariai prisidėtų prie teritorijos vystymosi. Centre vykdomos apdailininko, automobilių kėbulo remontininko, miško darbuotojo, padavėjo ir barmeno, virėjo, transporto priemonių remontininko, socialinio darbuotojo padėjėjo, finansinių paslaugų teikėjo mokymo programos, įgyjamas pagrindinis, vidurinis išsilavinimas. Centras turi vairavimo mokyklą. Pradėjus intensyviau vykdyti turizmo veiklas susiformuotų poreikis rengti rekreacinio turizmo paslaugų specialistus. Švenčionių r. sav. ir VVG teritorijoje universitetų, išskyrus trečiojo amžiaus universitetą, ir kolegijų nėra, jaunimas aukštojo mokslo studijas dažniausiai renkasi Vilniaus mieste.

Švenčionių r. sav., siekdama didinti jaunimo užimtumą vasaros laikotarpiu, ne ugdymo proceso metu, skatinti ir didinti pagalbą jauniems žmonėms įsidarbinti, nuo 2020 m. įgyvendina Jaunimo vasaros užimtumo ir integracijos programą, kurios įgyvendinimui iš valstybės biudžeto konkurso būdu skirta 12 tūkst. Eur, o iš savivaldybės biudžeto lėšų vietoje planuojamų 4,8 tūkst. Eur, atsižvelgus į jaunų žmonių išsakytą poreikį bei pateiktą registracijų dalyvauti skaičių, skirta 14,5 tūkst. Eur. (R98). Lėšos buvo naudojamos jaunuolio darbo užmokesčio kompensavimui (50 procentų nustatytos LR minimalios mėnesinės algos dydžio). Programos metu buvo įdarbinti 43 Švenčionių rajono jauni žmonės (14–19 m.), besimokantys Švenčionių r. sav. teritorijoje esančiose ugdymo įstaigose ir savo gyvenamąją vietą deklaravę rajone. Jaunuolius įdarbino 21 darbdavys (R99).

2022 m. organizuoti 5 susitikimai (2021 m. – 4), skirti jaunimo savanorius priimančioms organizacijoms stiprinti (51 dalyvis); 4 renginiai (2021 m. – 4), skirti jauniems žmonėms supažindinti su savanoryste, paskatinti dalyvauti ir į(si)traukti į savanorišką veiklą. 2022 m. naujai akredituotos 4 jaunimo savanorius priimančios organizacijos. Iš viso Švenčionių r. sav. veikia 10 akredituotų jaunimo savanorius priimančių organizacijų (R100). Iš savivaldybės biudžeto vietos jaunimo Savanoriškos tarnybos modelio įgyvendinimui

buvo skirta 3200 Eur. Mobilų darbą su jaunimu Švenčionių r. vykdo Švenčionių miesto kultūros centras. 2022 m. į veiklas įtraukta 50 unikalų jaunų žmonių, su kuriais palaikomas reguliarus kontaktas, organizuotos 6 veiklos, skatinančios jauną žmogų įsitraukti į visuomeninę veiklą, 30 mobiliojo darbo su jaunimu komandos išvykų, skirtų mobiliojo darbo vykdymui, kurių metu jauni žmonės, gyvenantys kaimiškose gyvenvietėse, susipažino su veiklomis organizuojamomis jauniems žmonėms Švenčionių rajone (R101); jaunimo iniciatyvų ir veiklų finansavimo šaltiniais, įsitraukė į visuomeninę veiklą. Taip pat veikia 3 atvirosios jaunimo erdvės (12 priedas 19 lentelė), kuriose organizuota 10 konsultacijų, pasitarimų dėl veiklos plano parengimo ir dalyvavimo finansavimo konkursuose, 1 pažintinis vizitas į Molėtų atvirą jaunimo centrą; 4 veiklų ir darbuotojų pristatymai rajono ugdymo įstaigose 8-12 kl. mokiniams. Atvirųjų jaunimo erdvių finansavimo konkurso būdu, iš savivaldybės biudžeto lėšų atvirųjų jaunimo erdvių veiklų finansavimui skirta 8000 Eur. Į atvirųjų erdvių veiklas įtraukta 264 unikalūs lankytojai, bendras lankytojų skaičius – 2311 (R102). 2022 m. buvo finansuoti 7 jaunimo įgyvendinami projektai (12 priedas 15 lentelė), kurių pareiškėjais buvo kultūros centrai arba mokyklos, o ne pačios jaunimo organizacijos (R103).

Gydymo (ligoninės, ambulatorijos) įstaigų 2014 m. Švenčionių r. sav. buvo 11, o 2018 – 2022 m. laikotarpiu 10. Suteiktų paslaugų skaičius sumažėjo nuo 176914 iki 128634 arba 27,3 proc. (R104). Lyginant su kitais Vilniaus apskrities rajonais situacija yra panaši (12 priedas 16 lentelė). Dantų priežiūros įstaigų skaičius ir suteikta paslaugų Švenčionių r. sav. buvo nepastovus (12 priedas 17 lentelė), padidėjo 1 įstaiga (2020 m.), tačiau suteiktų paslaugų apimtys sumažėjo, 2022 m. lyginant su 2014 m. 9,6 proc., kitose apsk. savivaldybėse dantų priežiūros įstaigų suteiktų paslaugų apimtys padidėjo. Sanatorijų, reabilitacijos įstaigų Švenčionių r. sav. nebuvo, tačiau paslaugos buvo teikiamos jų apimtys padidėjo (12 priedas 18 lentelė), 2022 m. lyginant su 2014 m. 49,0 proc., kitose Vilniaus apskrities savivaldybėse reabilitacijos paslaugų apimtys taip pat padidėjo Švenčionių r. sav. išplėtotas socialinių paslaugų tinklas. Švenčionių r. savivaldybėje veikia 6 socialinės globos namai, 2 savarankiško gyvenimo namai, 9 socialinės priežiūros centrai, 4 bendruomeninės įstaigos ir 9 kitos socialinių paslaugų įstaigos (12 priedas 19 lentelė). Rajone socialines paslaugas teikiančių organizacijų, faktinis paslaugų gavėjų skaičius augo (R105).

2022 m. Švenčionių r. sav. kultūros centrų skaičius nesikeitė – veikė trys (Švenčionių, Švenčionėlių, Pabradės) miestų kultūros centrai bei devyni jų skyriai. 2022 m. rajono kultūros centrai aktyviai dalyvavo projektinėje veikloje (R106). Teikiant paraiškas finansavimui gauti, didelis dėmesys buvo skiriamas bendruomenės kultūrinių poreikių tenkinimui, papročių įtvirtinimui, skirtingų tautų, gyvenančių rajone, kultūrinių ryšių skatinimui, etninės kultūros puoselėjimui, tradicijų, turiningam gyventojų laisvalaikio užimtumo organizavimui, pramoginių renginių organizavimui, mėgėjų meno kolektyvų veiklos skatinimui. Pagrindiniai finansavimo šaltiniai: Jaunimo reikalų departamentas prie SADM, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Lietuvos kultūros taryba, Lietuvos nacionalinis kultūros centras, Švenčionių r. sav., Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

2014 m.- 2022 m. Švenčionių r. sav. sumažėjo bibliotekų skaičius nuo 20 iki 16 (R107). Tos pačios tendencijos išlieka ir Vilniaus apskrities savivaldybėse (12 priedo 20 lentelė). 2022 m. Švenčionių, Švenčionėlių, Pabradės miestų kultūros centruose bei jų skyriuose veikė 58 kolektyvai, kuriuose dalyvauja 725 dalyviai, iš jų 21 vaikų ir jaunimo iki 19 metų kolektyvas (12 priedas 23 lentelė). Organizuojama mėgėjų meno saviraiškos kolektyvu, studijų, būrelių vykdoma veikla apima įvairaus amžiaus grupių (vaikų, jaunimo, suaugusiųjų, senjorų), taip pat ir tautinių mažumų atstovus. Mėgėjų meno kolektyvų, studijų, būrelių, klubų skaičius sumažėjo daugiau nei 50 proc. (12 priedas 24 lentelė), organizuojamų renginių skaičius kito nevienodai, tačiau dalyvavusių renginiuose žiūrovų skaičius mažėjo (R108).

Savivaldybėje veikia 3 miesto kultūros centrai sudaryti iš 9 filialų - Adutiškio, Stanislavavo, Strūnaičio ir Vidutinės, Kaltanėnų, Sarių ir Pašaminės, Magūnų ir Pavoverės (12 priedo 21 lentelė), kurių didžioji dalis yra nutolusiose nuo rajono centro seniūnijose (R109). Švenčionių mieste veikia Nalšios muziejus ir du jo padaliniai: Reškutėnų tradicinių amatų centras (R110), Nalšios muziejaus Reškutėnų filialas (12 priedo 21 lentelė). Nalšios muziejus ir jo padaliniai koordinuoja rajono tradicinių amatininkų veiklą, sudaro sąlygas tautinio paveldo produktų gaminimui, pristatymui ir realizavimui, vykdo edukacinius užsiėmimus ir kitus mokymus, organizuoja renginius, parodas, rengia ekspozicijas, organizuoja ekspedicijas. 2022 metais Nalšios muziejų ir jo padalinius aplankė 3535 lankytojai. Muziejus ir jo padaliniai organizavo 85 (2021 m. – 53) edukacinius užsiėmimus įvairioms amžiaus grupėms, organizuota 19 renginių (2021 m. – 20), parengė 47 periodas (2021 m. – 62). Nalšios muziejus aktyviai dalyvavo projektinėje veikloje (R111). Bendra finansuotų projektų suma – 73 049,68 Eur.

2014 m. Švenčionių r. sav. veikė Švenčionių viešoji biblioteka su 19 jos filialų. Iš jų veikė: 2 miestuose – Pabradės, Švenčionėlių, 17 kaimuose – Adutiškio k., Jakelių k., Svirkų k., Bačkininkų k., Milkuškų k., Stanislavavo k., Šventos k., Kaltanėnų k., Labanoro k., Sarių k., Strūnaičio k., Vidutinės k., Magūnų k., Prienų

k., Reškutėnų k., Pašaminės k., Mėžionių k. bibliotekos – filialai. 2022 m. 4 filialai buvo uždaryti – Švenčionių, Švenčionių ir Labanoro sen. (R112), kurioje praktiškai neveikia nei viena kultūros ir švietimo įstaiga. Seniūnijos gyvybingumas stipriai sumažėjęs. Švenčionių r. sav. viešosios bibliotekos ir jos padalinių vartotojų, apsilankymų skaičius mažėjo. 2022 m. lyginant su 2014 m. 41,7 proc. sumažėjo bibliotekos paslaugų vartotojų ir 37,7 proc. apsilankymų skaičius (12 priedo 22 lentelė). 2022 m. Pagrindinės vartotojų grupės viešojoje bibliotekoje ir filialuose yra vaikai iki 14 metų amžiaus, dirbantieji, bendrojo lavinimo mokyklų 9-12 klasių mokiniai, bedarbiai ir laikinai nedirbantys, pensininkai, studentai, neįgalieji. Vartotojams dirbti prie kompiuterių yra įrengtos 78 darbo vietos. Naudojamų darbo vietų vartotojams skaityklose ir prie kompiuterių įrengta 309 darbo vietos (darbo vietų skaičius padidėjo vykdant veiklą Sarių ir Kaltanėnų bibliotekose). Bibliotekų tinkle veikia 17 viešos interneto prieigos taškų. 2022 m. rajono bibliotekose vyko 720 renginių (spaudinių, meno, dailės darbų parodos, žodiniai ir informaciniai renginiai, edukaciniai, kūrybiniai užsiėmimai ir kt.), organizuojamuose renginiuose apsilankė 8629 lankytojai (R113).

Kultūrinės veiklos VVG teritorijoje taip pat organizuoja NVO. Kokybiški, įvairūs ir visoms amžiaus grupėms skirti kultūriniai renginiai ne tik prisideda garsinant Švenčionių kraštą, tačiau yra ir svarbus veiksnys, įgalinantis bendruomenės narius turiningai praleisti laisvalaikį. Švenčionių rajoną garsina: **Rudens kermošius, Joninių šventė, Švenčionys – Lietuvos vaistažolių sostinė, Sakuolė paukštelė, regioninė dainų ir šokių ansamblių šventė, tarptautinis festivalis „Ežerų sietuva“, Pavasario (Kaziuko) amatų diena, Labanorinės atlaidai ir kt. Kultūrinėje veikloje persipina daugelis sričių: menas, pramogos, švietėjiška veikla ir pan. Tiek 2014 m., tiek 2022 m. kaimo bendruomeninės organizacijos buvo aktyviausios organizuojant tradicines kaimo šventes (R114)** (12 priedas 25-26 lentelės), edukacines programas ir seminarus. Paminėta Strūnaičio kaimo bendruomenė, kur vyko seminarai sveika mitybos, psichologinės harmonijos, meno terapijos, judesio srityse.

Švenčionių r. sav. yra 545 kultūros paveldo objektai. Vyrauja archeologinis paveldas – 228 kultūros paveldo objektai, mažiau architektūrinio paveldo objektų – 126, etnokultūrinių – 40, kiti – istoriniai, memorialiniai, mitologiniai (R115). Rajone yra 58 neveikiančios kapinės, kurios saugomos. 11 neveikiančių kapinių įrašyta į Kultūros vertybių registrą, 5 kapinės yra riboto laidojimo.

Vykdant kultūros paveldo objektų apskaitą, tikslinamos Švenčionių r. kultūros paveldo objektų vertingosios savybės, 2022 m. daug dėmesio skirta kultūros paveldo objektų tvarkymui ir priežiūrai, kultūriniam pažinimui, renginių organizavimui. 2022 m. Švenčionių rajono objektų, esančių Cirkliškio sen., Švenčionių m. Iš jų: 10 statinių, 7- istorinių memorialinių, 8 – archeologijos, 1 – želdynų. 17 objektų būklė nepakito, 3 objektų pablogėjo, 6 – pagerėjo (R116). Švenčionių rajono savivaldybės, Kultūros paveldo departamento ir Švenčionių stačiatikių parapijos lėšomis buvo atliekami Švenčionių stačiatikių cerkvės vidaus patalpų tvarkybos darbai, Pavoverės bažnyčios statinių komplekso varpinės pastato stogo ir fasadų tvarkymo darbai, Labanoro bažnyčios statinių komplekso klebonijos pastato vidaus remonto ir kiti darbai. Vykdyti Akvieriškės ir Cirkliškio piliakalnių bei neveikiančių kapinių želdinių priežiūros darbai. Švenčionių r. sav. biudžeto lėšos (12 priedas 27 lentelė), kurios panaudojamas paveldosaugai kasmet didėja (R117), lyginant 2022 m. su 2014 m. padidėjo 51 proc.. Prie tautinio paveldo, kuris yra ištęskius turizmui plėtoti, puoselėjimo svariai prisideda ir tradicinių amatų amatininkai, meistrai. Daugiausiai buvo sertifikuotų skulptūrų, lovatiesių audinių, rankšluosčių audinių, riešinių; maisto gaminių - dešros, kumpis, sviestas, varškės sūris, rūkytas sūris, saldus sūris (12 priedas 28 – 29 lentelės). **2014 m. buvo sertifikuoti 241 produktas, o 2022 m. 36 produktai (R118). Tautinio paveldo produktai gali būti turistų traukos produktai, tačiau jie turėtų būti plačiau ir dažniau pristatomi tiek vietiniuose, tiek tarptautiniuose renginiuose (šventėse, festivaliuose), turizmo objektuose, amatų centruose, muziejuose juos turėtų būti galima įsigyti. VVG teritorijoje yra Kasčiukų, Vidutinės, Kretuonų, Modžiūnų, Mėžionių etnografiniai, gatviniai kaimai, kurie suformuoti per valakų reformą, Labanoro urbanistinis draustinis (R119).** Kaimai įtraukti į etnografinių kaimų katalogą (<https://www.tautinispaveldas.lt/etnografiniai-kaimai/>) ir Ką pamatyti Lietuvoje (<https://kapamatyti.lt/listings/gatvinis-modziunu-kaimas/>), yra, kuriuose yra išlikę vertingi mediniai pastatai, pasižymi autentiškumu, išsiskiria savitu kultūros vertybių kompleksu, yra patrauklūs turistams, tačiau juose trūksta veiklų, paslaugų turistams.

Sporto įstaigų ir jose sportuojančių gyventojų skaičius Švenčionių r. sav. kito netolygiai, įstaigų skaičius didėjo, o sportuojančių skaičiaus mažėjo (12 priedas 30-31 lentelė). 2014 m. buvo 18 sporto organizacijų, o 2022 – 28. Pagal 2018 m. duomenis galima teigti, kad daugiausiai sportuojančių gyventojų yra jėgos trikovės, bokso ir krepšinio šakose. Įstaigas, susijusias su visuomenės saugumo užtikrinimu (12 priedas 32 lentelė) sudaro organizacinė grupė, policijos rėmėjai ir jaunieji policininkai. Per 2014- 202 m. jų skaičius kito jaunųjų policijos rėmėjų skaičius ypač sumažėjo (R12), tai rodo savanorystės, aktyvumo trūkumą. Užregistruotų nusikalstamų veikų skaičius Švenčionių r. sav. mažėjo (12 priedas 33 lentelė), lyginant 2022 m. su 2014 m. sumažėjo beveik 44 proc. (R120), kitose apsk. savivaldybėse išskyrus Ukmergės r., Vilniaus r. ir Vilniaus m.

taip pat mažėjo. Užregistruotų gaisrų skaičius Švenčionių r. sav., kaip ir visose apsk. savivaldybėse taip pat mažėjo (12 priedas 34 lentelė), 2014 m. buvo registruota 180 gaisrų, o 2022 m. 96, t.y. beveik 47 proc. mažiau (R121).

Socialinės infrastruktūros ir jos veiklų kultūros išteklių atitikimas VVG teritorijos vizijai

Rajono gyventojų būrimasis į įvairias nevyriausybinės organizacijas yra labai svarbus, kadangi jos suteikia galimybę žmonėms susiburti, spręsti kylančias problemas, atstovauti savo pačių interesams įvairiose institucijose, o taip pat tarpininkauti bei teikti visokeriopą pagalbą vieni kitiems. Bendruomenės labai skiriasi narių ir veiklų, įtraukties prasme, tai lemia gyvenamosios vietovės dydis, gyventojų amžius, jų aktyvumas. Taip pat didelę įtaką turi vietos organizacijos, jose dirbantys specialistai. Kaimiškose seniūnijose iki minimumo sumažintas viešųjų institucijų skaičius, yra seniūnijų, kuriose veikia tik savivaldybės administracijos specialistai. Labanoro sen. praktiškai neveikia nei viena kultūros ir švietimo įstaiga. Seniūnijos gyvybingumas stipriai sumažėjęs (retas gyventojų tankumas, labiau atgyja vasaros laikotarpį), ji pereina į nuosmukio stadiją, tačiau seniūnija turi gausius gamtos, kultūros išteklius turizmui plėtoti. Tokiu būdu silpnybė, gali būti transformuota į galimybę rekreaciniam turizmui plėtoti. Beveik visos mokyklos yra Švenčionių mieste ir miesteliuose, nuo savivaldybės centro nutolusiose sen. mokyklos neveikia. Tai sukėlė didelį kaimo žmonių nepasitenkinimą ir baimę, nesaugumo jausmą dėl kaimo ateities. Diskusijose su kaimo žmonėmis išryškėjo, kad „*Silpna, trūksta telkiančiosios lyderystės, trūksta edukacinių, meninių renginių, kurie motyvuotų veikti savame krašte, būtų įdomūs įvairių kartų žmonėms*“. Žmonės labai mažai ką stato „savo rankom“, „labiau laukia (nes nėra kviečiami įsitraukti, prisidėti), kad kas pastatytų, o dalis pastatų griūna (mokyklos, kultūros namai, parduotuvės, individualūs namai ir kt.) nepritaikomi kitai paskirčiai, neįveiklinami“. Trūksta ambulatorinių paslaugų, reikalingos sveikatos paslaugos jaunimui, kuris turi daug streso mokyklose, gydymo įstaigose „*jaunimo neskaito už žmogų, netikima, kad jis gali sirgti, jam gali reikėti pagalbos*“. Tam tikra dalis kvalifikuotų specialistų atvyksta dirbti į kaimiškas seniūnijas „*stipri darbo migracija (iš Vilniaus, Švenčionių atvažiuoja dirbti specialistai – seniūnai, informatikai, programuotojai, inžinieriai, socialiniai darbuotojai, slaugės ir kt.)*“. „*Trūksta poreikius atitinkančio viešojo keleivinio transporto paslaugų ir užimtumo veiklų, o tos kurios organizuojamos sulaukia nedaug vietinių gyventojų*“, „*naujų gyventojų organizuojami renginiai, nesuprantami vietos gyventojams*“. Ekspertinės apklausos būdu nustatyta, kad ketvirta, pagal svarbą opiausiai problema yra *bloga infrastruktūra (keliai, apšvietimas, viešieji pastatai vandentiekis ir nuotekos, kita), socialinės problemos (asocialios šeimos, žalingi įpročiai ir kita). Prie prioritetų, kuriems teiktų pirmenybę, kad ES ir Nacionalinės paramos kaimui lėšos būtų kuo geriau investuotos priskyrė „paslaugų gyventojams (švietimo, kultūros, sporto, aplinkos tvarkymo ir pan.) prieinamumo didinimas“; „Viešosios infrastruktūros (viešieji pastatai, viešosios erdvės, transporto infrastruktūra ir pan.) gerinimas“; „paslaugų socialiai pažeidžiamoms grupėms (bedarbiams, vaikams, vyresnio amžiaus žmonėms, neįgaliesiems ir pan.) prieinamumo didinimas“; „sveikatinimo priemonių (dviračiai, aktyvus sportas, sveika mityba, sveikatinimosi procedūros) diegimas ir infrastruktūros gerinimas*“.

Kultūros paveldo vertės suvokimas ir įvairovė skatina didėjančią susidomėjimą kultūrinio turizmo plėtojimu, privačių lėšų panaudojimą kultūros paveldo apsaugai ir tvarkymui. Kaimo turizmo plėtra skatina raiškesnį kultūros vertybių ir tradicijų tęstinumą, eksponavimą bei palaikymą. Kultūros paveldo integravimas į turizmo, rekreacijos vystymo, kraštovaizdžio formavimo programas ir projektus padeda spręsti jų apsaugos ir panaudojimo poreikius, sudaro geresnes lėšų pritraukimo galimybes. Etnografiniai Kretuonų, Kasčiukų ir Mėžionių, Modžiūnų, Vidutinės gatviniai kaimai, kurie yra įtraukti į etnografinių kaimų katalogą ir „Ką pamatyti Lietuvoje“ platformą, taip Labanoro urbanistinis draustinis, kur yra išlikę vertingi mediniai pastatai, pasižymi autentiškumu, išsiskiria savitu kultūros vertybių kompleksu, yra patrauklūs turistams, tačiau juose trūksta veiklų, paslaugų turistams. Kultūrinis gyvenimas savivaldybėje yra gana aktyvus, kultūros centrai ir bibliotekos, kaimo bendruomeninės organizacijos organizuoja nemažai kultūrinių renginių, kurie galėtų būti orientuoti ir turistų poreikius. Renginiai vyksta įvairiomis kalbomis, tai galėtų būti paskata turistams juos lankyti. Švenčionių rajono viešoji biblioteka bei kultūros centrai dalyvauja projektinėse veiklose ir tokiu būdu pritraukia papildomų lėšų veiklos finansavimui. Švenčionių mieste veikia Nalšios muziejus ir du jo padaliniai Reškutėnuose: tradicinių amatų centras ir Reškutėnų filialas, taip pat pradėjo veikti naujas muziejaus padalinys - Adutiškio muziejus, tačiau vietos kultūros paslaugos daugiau orientuotos į vietos gyventojų poreikius, kurie silpsta. Orientacija į turistų poreikius sustiprintų šių organizacijų gyvybingumą. Prie tautinio paveldo, kuris yra išteklius turizmui plėtoti, puoselėjimo svariai prisideda ir tradicinių amatų amatininkai, meistrai. Nors Švenčionių r. kultūros paveldo objektai yra įtraukti į lankytinų vietų sąrašus, tačiau pastebima, kad ne visi objektai yra tinkami ir pritaikyti turistų poreikiams. Dėl menkos priežiūros, restauravimo darbų, neišvystytų paslaugų, turistų lūkesčiai nėra pilnai patenkinami ir patys objektai nėra jiems patrauklūs. Šiandienos modernėjančiame pasaulyje tautinis paveldas gali suteikti Švenčionių kraštui originalumo ir išskirtinumo,

tačiau reikia darniai ir sumaniai valdyti išteklius. Tautinio paveldo produktai gali būti turistų traukos produktai, tačiau jie turėtų būti plačiau ir dažniau pristatomi tiek vietiniuose, tiek tarptautiniuose renginiuose (šventėse, festivaliuose), turizmo objektuose, amatų centruose, muziejuose juos turėtų būti galima įsigyti, naudojamos komunikacinės ir informacinės technologijos rinkodarai vykdyti.

Socialinė infrastruktūra ir kultūros situacija suponuoja poreikius, tam tikriems VVG teritorijos vizijoje numatytiems siekiams, kuriuos galima įgyvendinti bendradarbiaujant ir diegiant LEADER principus. Numatyta, kad bus sukurta palanki rekreaciniam turizmui, žemės ūkiui ir maisto produktų gamybai bei vartojimui, vietos verslams plėtoti sąlygos; tausojami gamtos ištekliai, prioritetą teikiant bioįvairovei, žaliajai infrastruktūrai, turtinam kraštovaizdžiui, alternatyviems energijos šaltiniams. Puoselėjamos Švenčionių krašto tradicijos, multikultūriškumas, plėtojamas kultūros ir kulinarinis paveldas, kuriami sumanūs kaimai, miško gėrybių ir rekreacinio turizmo verslai, gyventojų ir turistų poreikius atitinkančios paslaugos.

1.8. VVG teritorijos gamtos išteklių analizė

2014 m. ir 2022 m. Švenčionių r. sav. žemės ūkio naudmenų plotas mažėjo (13 priedo 1 lentelė), buvo atitinkamai 48 405,32 ha (28,6 proc. visos rajono teritorijos) ir 42782,70 ha (25,29 proc. visos rajono teritorijos). Didžiąją dalį naudojamų žemės ūkio naudmenų sudarė ariama žemė 2014 m. - 35 684,02 ha arba 73,7 proc., 2022 m. - 35957,33 ha. arba 84,05 proc. (R122). Tai rodo, kad ūkininkaujantys ir kiti gyventojai keičia žemės paskirtį, mažina žemės plotus skirtus žemės ūkio veiklai, stengiasi intensyviai panaudoti žemės ūkio naudmenas, tai neprisideda prie klimato kaitos švelninimo (R123) dominuoja ekonominiai interesai. Pievų ir natūralių ganyklų plotai taip pat stipriai mažėjo (45 proc.) ir sudarė 2014 m. - 11 953 ha arba 24,7 proc., 2022 m. - 6577,01 ha arba 15,37 proc. visų žemės ūkio naudmenų (R124). Likusios žemės ūkio naudmenos – sodai ir uogynai taip pat mažėjo (67,7 proc.), 2014 m. sudarė 768,45 ha arba 1,6 proc., 2022 m. - 248,36 ha. arba 0,58 proc. (R14). Rajone esančios ariamos žemės plotų dalis yra labai panaši kaip ir šalyje ir Vilniaus apsk., o natūralių pievų ir ganyklų plotai didesni (šalies – 10,87 proc., Vilniaus apskrities – 17,45 proc.). Bendrame šalies kontekste Švenčionių r. sav. nepasižymi dideliais, derlingais žemės ūkio naudmenų plotais, tai nėra palankus ūkininkauti kraštas. Švenčionių r. sav. miškai užima 56,3 proc. visos teritorijos, tai yra beveik 2 kartus daugiau nei Lietuvoje (R125). Didžiausi Švenčionių rajono miškai: Labanoro – Pabradės giria, Adutiškio miškai. Garsios ir svarbios gamtine prasme yra Švenčionių rajono pelkės (ypatingai Adutiškio pelkės) (R126). Tinkamiausi poilsiauti yra sausi ir normalaus drėgnumo pušynai, iš dalies tinkami – sausi mišrūs bei lapuočiai miškai, sausi beržynai, sausi eglynai bei kiti lapuočių miškai.

Švenčionių r. teka 22 upės. Pietiniu Švenčionių rajono pakraščiu teka Neris. Iš šiaurės į pietus rajono teritorija teka Neries intakas Žeimenas, į kurią įsilieja Lakaja, Peršokšna, Mera, Dubinga ir kiti mažesni upeliai. Žeimenas – viena švariausių Lietuvos upių, joje nėra užtvankų, todėl ji priskirta prie pagrindinių Lietuvos lašišinių žuvų nerštaviečių. Prie upės, Šakališkės k., kuriama rekreacinė erdvė, planuojama teikti turizmo paslaugas, tačiau paslaugų prieinamumas yra nepakankamas (R127). Rajone yra 289 ežerai, kurių bendras plotas siekia 5 632,1 ha.. ***Didžiausias Švenčionių rajono ežeras – Kretuonas (862,5 ha) (R128), antrasis pagal dydį – Asveja (539,6 ha). Turistiniu požiūriu svarbiausi ežerai – Kretuonas, Skerdžius, Bėlys (po vandeniu aptikta bronzos amžiaus gyvenvietė), Lazdinių, Sariai, Pailgis, Asveja (vienas ilgiausių ežerų šalyje), Žeimenys, Lakaja, Peršokšnai, Kūna.*** Švenčionių rajono ežerų pasiskirstymas pagal plotą: iki 10 ha – 203 ežerai (70,5 proc.), nuo 10 ha iki 100 ha – 77 ežerai (26,7 proc.), nuo 100 ha iki 500 ha – 7 ežerai (2,1 proc.), virš 500 ha – 2 ežerai (0,7 proc.). Rajono vandens telkiniai svarbūs turizmo plėtroje, ypač formuojant rekreacines zonas.

Šalyje ekologiškai ūkininkaujančių plotai didėjo. 2021 m. lyginant su 2014 m. – 66,7 proc., sparčiausiai augo kitų kultūrų plotai, mažėjo bulvių ekologinių bulvių plotai. 2014–2018 m. Švenčionių r. sav. žemės ūkio naudmenų plotai, kuriuose ekologiškai ūkininkaujama, padidėjo 26,7 proc. (R129). Ekologinis javų auginimas Švenčionių r. sav. 2014–2018 m. sumažėjo nuo 7262,6 ha iki 4381,00 ha arba 39,7 proc., bulvių – 32,2 proc., kitų kultūrų padidėjo (13 priedo 2 lentelė).

Rajonas turi neįkainojamų gamtinių ir landšaftinių vertybių, nemažą kultūros paveldo palikimą. Švenčionių r. esantys landšaftiniai kompleksai, nacionalinis ir regioniniai parkai, ežerai, upės, miškai, kultūros paveldo ir turizmo objektai yra didelis ir vertingas turtas. Rajone gausu mažai užterštų, kaimiškos aplinkos vietų su savomis tradicijomis, papročiais, savitu gyvenimo būdu, nepakartojamais kraštovaizdžio elementais. Elementai tinkami rekreacijai ir sudaro turizmo plėtros, ypač rekreacijos turizmo, potencialą.

Teritorijoje yra net keturi valstybinės reikšmės parkai (R130) – Aukštaitijos nacionalinis parkas (100.258.110 ha dalis parko), Labanoro regioninis parkas (320.262.151 ha dalis parko), Asvejos regioninis parkas (50.572.132 ha dalis parko) ir Sirvėtos regioninis parkas (69.758.175 ha) (13 priedo 3 lentelė). Šių parkų

teritorijose yra valstybinių draustinių bei valstybiniai biosferos poligonai, kuriuose yra paukščių apsaugai svarbių teritorijų (PAST) ir buveinių apsaugai svarbių teritorijų (BAST). Gamtos paveldą sudaro 15 saugomų teritorijų, 22 Natūra 2000 teritorijos, 25 saugomi gamtos paveldo objektai (R131). Švenčionių rajone yra: 2 biosferos poligonai ir 13 draustinių; 22 Natūra teritorijos – 8 paukščių apsaugai bei 14 buveinių apsaugai; 25 saugomi gamtos paveldo objektai – 19 botaninių, 2 geologiniai, 3 hidrografiniai ir 1 hidrologinis (13 priedo 3 lentelė).

Gausybė tyrų kaip krištolas ežerų, daug kultūros paminklų, įvairus kraštovaizdis vilioja į Aukštaitijos nacionalinį parką daugelį mūsų šalies ir užsienio svečių. Čia daug įdomių vietų: **archeologijos ir architektūros paminklai, unikalūs tautodailininkų darbai, Nalšios muziejus Reškutėnuose, vandens malūnai, piliakalniai ir kt. (R132)**. Be to, tankiuose parko miškuose galima pamatyti briedžių, kiaunių, jūrinių bei kilniųjų erelių, aptikti pačių rečiausių rūšių augalų. Tačiau rekreaciniam turizmui tai mažai pritaikyta. Asvejos regioniniame parke yra Purviniškių botaninis draustinis – spanguolynas, Dubingių landšaftinis draustinis. Vandenys užima penktadalį parko teritorijos. Patrauklūs visi apyežerių miškai, užimantys beveik tris ketvirtadalius parko ploto. Sausuose ežerų šlaituose, brandžiuose miškuose, nedidelėse paežerių pelkėse ir aukštapelkėse gausu biologinių vertybių.

Didžiausias šalies Labanoro regioninis parkas plyti gamtos turtais garsėjančioje Rytų Aukštaitijoje. Labanoro regioniniame parke yra Krakinio botaninis draustinis – spanguolynas, Beržaloto botaninis draustinis – spanguolynas, Snieginio botaninis draustinis – spanguolynas, Baltelės botaninis draustinis – spanguolynas, Kanio raisto botaninis–zoologinis draustinis; Baranavo raisto botaninis–zoologinis draustinis, Žeimenos upės ichtiologinis draustinis su Lakajos ir Peršokšnos upėmis, Lakajų landšaftinis draustinis. Dėl to parke auga tiek stepių, tiek tundrų augalija, o prieglobstį suranda netgi labai retos nykstančios paukščių ir gyvūnų rūšys. Pavyzdžiui, parke rasta net 59 proc. visų Lietuvoje savaime augančių augalų rūšių, kai tuo tarpu jis apima mažiau nei 1 proc. Lietuvos teritorijos. Iš gyvūnų čia sutinkami beveik visų Lietuvoje gyvenančių stuburinių rūšių atstovai, o kai kurių vabalų tai yra vienintelė radimvietė Lietuvoje. Parko teritorijoje yra rasta 779 aukštesniųjų augalų rūšys iš 96 šeimų, 41 rūšis kerpsamanių, iš jų: 2 rūšys, įrašytos į Lietuvos raudonąją knygą, ir 107 samanų rūšys, iš jų: 7 rūšys iš Lietuvos raudonosios knygos. Šiuo metu parke žinomos apie 60 Lietuvos raudonojoje knygoje aukštesniųjų augalų rūšių ir dar 5 augalų rūšys yra ieškotinos. Čia auga ir patys rečiausi šalies augalai, kurie Lietuvoje randami vos keliose vietose: belapė antbarzdė (*Epipogium aphyllum*), šakotasis varpenis (*Botrychium matricarii folium*), ežerinė lobelija (*Lobelia dortmanna*), raiboji gegūnė (*Dactylorhiza cruenta*), virgininis varpenis (*Botrychium virginianum*), beržas keružis (*Betula nana*), taip pat patvankinis pataisiukas (*Lycopodiella inundata*), penkialapis dobilas (*Trifolium lupinaster*), mažoji gegužraibė (*Orchis morio*), miškinė žiomenė (*Dracocephalum ruyschiana*), įvairialapė usnis (*Cirsium heterophyllum*), paprastoji raugė (*Agrostemma githago*), plačialapė klumpaitė (*Cypripedium calceolus*). Parke rasta apie 650 vabalų rūšių, kurie priskiriami 56 šeimoms. Pačios gausiausios vabalų šeimos yra straubliukai – apie 110, trumpasparniai – 84, žygiai – 66, lapgraužiai – 60, ūsuočiai – 33 rūšys (R133). Gamtos savastį išsaugojo didžiuliai žmonių ūkinės veiklos nepalieti parko plotai. Tris ketvirtadalius parko užima pušynai, nemažai beržynų, eglynų. Labai savita pelkių augmenija bei gyvūnija.

Sirvėtos regioninis parkas įsteigtas 1992 metais, siekiant išsaugoti Švenčionių krašto Dauguvos ir Žeimenos upių moreninės takoskyros kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes. Regioninio parko plotas 8754,66 ha. ir kurių 86 proc. parko ploto yra Švenčionių r., kur siekiama gamtos ir kultūros išteklius pritaikyti vietos gyventojų ir turistų poreikiams (R134). 14 proc. parko ploto yra Ignalinos rajone, todėl yra galimybė sukurti gamtos turizmo funkcinę zoną (R135). Išskirtinės bioįvairovės požiūriu teritorijos apima Ilgio, Sėtikio ežerų sistemą, pasižymingą natūralių biotopų įvairove. Sirvėtos regioniniame parke aptiktos 6 varliagyvių, 3 roplių ir 33 žinduolių rūšys. Ornitologijos požiūriu vertinga visa mozaikiško landšafto Sirvėtos regioninio parko teritorija. Upeliai, ežerai ir apie juos esančios teritorijos sudaro tarsi ilgą drėgnų teritorijų kompleksą, kuris paukščiams yra kaip koridorius sezoninių migracijų metu. Parke daug įvairių vabzdžių. Čia galima sutikti rudaakį satyriuką (*Coenonympha hero*), šiaurinį vėlyvį (*Blepharita bathensis*), machaoną (*Papilio machaon*), juodąjį apoloną (*Parnassius mnemosyne*). Niūriaspalvis auksavabalis (*Osmoderma eremita*) – vienas rečiausių Lietuvoje ir Europoje vabalų. Jis didžiąją laiko dalį praleidžia pūvančioje medienoje, stiebų kiaurymėse ar po žieve senuose plačialapiuose medžiuose. Medžiai, tinkami šiam vabalui gyventi, turi būti seni, mažiausiai 150–200 metų. Jų populiacijai grėsmę kelia tai, kad sanitarinių kirtimų metu neišsaugomi seni drevėti medžiai. Sirvėtos regioniniame parke yra Sirvėtos geomorfologinis draustinis, V. Baltasamanės botaninis draustinis–spanguolynas, Adutiškio botaninis draustinis–spanguolynas, Eituniškės botaninis draustinis – spanguolynas, Algirdėnų botaninis draustinis – spanguolynas, Kretuono ornitologinis draustinis, Antanų pedologinis draustinis, Cirkliščio kraštovaizdžio draustinis, Antanų miško istorinis–landšaftinis draustinis, Gelednės botaninis draustinis, Maldžiūnų

kraštovaizdžio draustinis, Kuliakampio kraštovaizdžio draustinis, Perkūno telmologinis draustinis, Žeimenos kraštovaizdžio draustinis, Meros hidrografinis draustinis.

Švenčionių r. sav. yra surasti 32 plotai, kurie svarbūs paukščių ir buveinių apsaugai (13 priedo 4 lentelė). Švenčionių r. sav. yra surasti **32 gamtos paveldo objektai – medžiai, akmenys, pusiasaliai (R136)** (13 priedo 5 lentelė).

Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos (SAARS) lėšos (2022 m.) sudarė 199072 Eur. Lėšos panaudotos: aplinkos kokybės gerinimo ir apsaugos priemonėms; atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris nebeegzistuoja, tvarkymo priemonėms; aplinkos monitoringo, prevencinėms, aplinkos atkūrimo priemonėms; programų, skirtų gyventojų sveikatos apsaugai, finansavimui; žemės sklypų, kuriuose medžioklė nėra uždrausta, savininkų, valdytojų ir naudotojų įvykdytų medžiojamųjų gyvūnų daromos žalos prevencijos priemonių kompensavimui; želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo, kūrimo ir veisimo priemonėms; visuomenės švietimo ir mokymo aplinkosauginiais klausimais priemonėms (13 priedo 7 lentelė). Didžiausia dalis visų finansinių išteklių (49426 Eur.) buvo skirta žemės sklypų, kuriuose medžioklė nėra uždrausta, savininkų, valdytojų ir naudotojų įvykdytų medžiojamųjų gyvūnų daromos žalos prevencijos priemonių kompensavimui (R137). Švenčionių r. miestų viešose erdvių paželdinimui (37838 Eur.), avarinių, pavojų keliančių medžių šalinimo darbai rajono miestų ir kaimų kapinėse ir kitose viešose erdvėse – 29573 Eur.

2014 m. Švenčionių r. sav. paimta 937,203 tūkst. m³, o 2022 m. - 905,751 tūkst. m³ požeminio vandens, sunaudota 2014 m. - 889,662 tūkst. m³, 2022 m. - 808,215 tūkst. m³ požeminio vandens (13 priedo 8 lentelė). Ūkio, buities ir gamybos nuotekų išleidimas į paviršinius vandenis mažėjo, 2014 m. - 1 004,0 tūkst. m³, 2022 m. - 386,2 tūkst. m³. Švenčionių r. sav. vandens kokybės rodikliai kito normos ribose (R138) (13 priedo 9 lentelė).

Elektros energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių rodikliai 2021 m. lyginant su 2014 m. augo (13 priedo 1 pav.). Elektros energijos bendroji gamyba iš atsinaujinančios energijos išteklių - saulės (fotovolta) elektrinėse 2021 m., lyginant su 2014 m., išaugo 2,6 karto (R14) (13 priedo 10 lentelė). Elektros energijos bendroji gamyba ir suvartojimas skiriasi. Elektros energijos pagaminama 403.140,54 kWh, o suvartojama - 20.184.769,62 kWh, t.y. 50 kartų mažiau nei suvartojama (R139) (13 priedo 11-12 lentelės).

Kaip gamtos ištekliai, jų būklė atitinka VVG teritorijos viziją

Rekreaciniai Švenčionių r. ištekliai: ežerai, upės, miškai. Svarbus veiksnys, lemiantis teritorijos kraštovaizdžio estetinę vertę yra miškų masių, tvenkinių, upių ir jų slėnių, kitų natūralių biotopų, kurie užtikrina biologinę įvairovę ir jos išsaugojimą, gausa. Gamtos savastį išsaugojo didžiuliai žmonių ūkinės veiklos nepaliesti Labanoro girios ir Sirvėtos regioninio parko plotai užimti pušynų, beržynų, eglynų. Labai savita pelkių augmenija bei gyvūnija. Giriose, paežerėse ar upelių pakrantėse pabirę nuoširdžių žmonių kaimai ir vienkiemiai. Jų gyventojai iš kartos į kartą perduoda gamtos ir žmonių gyvenimo harmonijos suvokimą. Upių ir ežerų pakrantėse įrengtos pavėsinės ir kita infrastruktūra mažai drumsčia gamtos ramybę, tačiau nėra pakankamai išvystyta. Švenčionių r. turi neįkainojamų gamtinių ir landšaftinių vertybių, nemažą gamtos paveldo palikimą. Esantys landšaftiniai kompleksai, nacionaliniai ir regioniniai parkai, ežerai, upės, miškai, kultūros paveldo ir turizmo objektai yra didelis ir vertingas turtas, kurie gali būti ištekliai kurti turizmo paslaugas. Neatsižvelgiant į didelius ir išskirtinius gamtos išteklius, Švenčionių r. sav. pagal daugelį rodiklių atsilieka nuo kaimyninių rajonų. Gyventojai didžiuojasi gražia gamta, kraštovaizdžiu, sąlyginai neužterštu oru, tačiau pasisako, kad reikia keisti rajono įvaizdį, jo patrauklumą ir išvardino problemas: nepakankamai išplėtotą viešąjį turizmo infrastruktūrą, trūksta turizmo objektų įvairovės ir paslaugų. Diskusijų metu tam tikros bendruomenės aiškiai įsivaizdavo rekreacinio turizmo vystymo kryptį. Pvz., Reškutėnų bendruomenė „*gastro ir rekreacinis turizmas - gali būti vystomas šalia amatų centro: duonos, kūčiukų, pyragų kepimas, sūrių spaudimas, bulviniai kaimo patiekalai; gali būti pritraukianti unikali gamta – ežeras su salomis ir pievomis – paukščių perykla; yra sodybų, kurias galima pritaikyti turizmo paslaugoms, pastatai nebrangiai parduodami; netoliese turi aerodromą – dar vieną turizmo traukos objektą, taip pat Lygumų bokštas turistams; netoliese yra rasta akmenų amžiaus gyvenvietė, istorinė Mindaugo siena, Palūšės kurortinė zona.*“; Adučiškio sen. gyventojai seniai svajoja apie pliažą, sumodeliavo „*vasaros /žiemos hipodromą – žirgynas su reikalinga infrastruktūra (darbuotojai, prižiūrėtojai, pastatai, pašarai, nakvynės paslaugos, maitinimo paslaugos, parkavimas, apsauga ir t.t. (gali būti patrauklu (vietos ir Vilniaus gyventojams)*“, tačiau šiuo metu nėra nei bazės nei specialistų nei infrastruktūros reikalingos tokiam dideliame projektui. Švenčionių seniūnijos gyventojai mato poreikį kurti „*gatvinių kaimų turizmo e gidas – profesionali reklamos, edukacijos ar kitos veiklos (nakvynė, vietos produktai, r maitinimo paslaugos, etno žaidimai), kas pritrauktų ar sulaukytų atvykstančius*“; „*Sumanus (meninis) apšvietimas - bokšto prie Zadvarninkų kaimo apšvietimas, gatvių, baseinas*“; „*parkai ir žalioji infrastruktūra - Vidutinės, Cirklišio dvaro parkas – projektas tvarkymui.*

Ekspertai prie mažiausiai problemų sukeliančių sričių rajone priskyrė - *mažėjanti biologinė įvairovė ir aplinkosaugos problemos; nesaugumas (pasienis); stipri klimato kaita ir išteklių brangimas*. Prie prioritetų, kuriems vietos ekspertai teiktų pirmenybę, kad ES ir Nacionalinės paramos kaimui lėšos būtų kuo geriau investuotos, priskyrė – *parkų ir kitos žaliosios infrastruktūros kūrimas; bendruomeniškumą ir verslumą skatinančios iniciatyvos; turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtra*. Prie svarbiausių paslaugų įmonių, kurios galėtų būti įkurtos ir atsirastų naujų darbo vietų Švenčionių r. VVG teritorijoje, ekspertai priskyrė *vandens terapijos paslaugas, mobilių maisto pristatymą į namus (maitinimas, parduotuvė)*. Prie ekonominių veiklų kurių galėtų imtis vietovėje veikiančios bendruomenės ekspertai priskyrė *gamtos gėrybių, vaistažolių rinkimą, džiovinimą ir pardavimus; įvairių paslaugų turistams (apgyvendinimas, maitinimas, gido paslaugos); edukacinių programų ir gido paslaugų*.

Vizijoje „*gamtai ir sveikatai palankų gyvenimo būdą puoselėjančios šeimos, iniciatyvūs ir verslūs, kuriantys ryšius, taikantys informacines, modernias ir ekotechnologijas žmonės, jaunėjanti ir, į ilgalaikę perspektyvą besiorientuojanti, bendruomenė*“, kuri siekia, kad „*VVG teritorija taptų palankia rekreaciniam turizmui, žemės ūkiui ir maisto produktų gamybai bei vartojimui, vietos verslams plėtoti, būtų tausojami gamtos ištekliai, prioritetą teikiant bioįvairovei, žaliajai infrastruktūrai, turtingam kraštovaizdžiui, alternatyviems energijos šaltiniams*“, plėtojant ekonomines veiklas „*būtų vystomos vietos ištekliais pagrįstos maisto tiekimo ir vertės kūrimo grandinės, žiedinis žemės ūkis ir produkcijos perdirbimas, miško gėrybių ir rekreacinio turizmo verslai, gyventojų ir turistų poreikius atitinkančios paslaugos*“.

1.9. Papildoma informacija

Švenčionių r. sav. natūralus kraštovaizdis, gausūs rekreaciniai ištekliai, pakankamai turtingas gamtos ir kultūros paveldas, etnokultūros savitumas sudaro geras prielaidas rekreacinio turizmo vystymui, žmonių užimtumo bei jų pajamų augimui. Turizmo vystymas skatina saugoti ir puoselėti vertingą gamtinę ir kultūrinę aplinką, o tuo pačiu sėkmingai spręsti kaimo vietovių socialines, ekonomines ir aplinkosaugos problemas. Poilsio, pažintinis turizmas skatina žmonių judrumą, leidžia pažinti krašto savastį ir tradicijas, teigiamai veikia žmonių sveikatos būklę.

Remiantis 2021 - 2022 metais atliktas Lietuvos turistinių objektų infrastruktūros tyrimais [5] buvo nustatyti Švenčionių r. sav. turizmo objektų privalumai ir trūkumai.

Bendras turizmo objekto vertinimas buvo atliekamas pagal tokius kriterijus: *pasiekiamumas / susisiekimo galimybės; orientavimasis; objekto būklė; darbo laikas; WC; parkavimas ir elektromobilių įkrovos stotelės; teikiamos paslaugos; poilsio galimybės; darbuotojai; atsiskaitymo galimybės; objekto pritaikymas neįgaliesiems, lankytojams su vaikais ar augintiniais prieinamumo ir susijusios infrastruktūros vertinimas; kriterijus „draugiška turistams su naminiiais gyvūnais“; papildoma vertė; gamtinis arba istorinis paveldas; inovatyvumas*.

Švenčionių r. sav. turistinių objektų vertinimas apėmė 27 objektus: iš jų 19 kaimo vietovėse. Bendras sav. įvertintų objektų infrastruktūros vertinimo vidurkis yra 2,46 (iš galimų 4) (R140), ir yra mažesnis už savivaldybių grupės vidurkį (2,52), taip pat yra mažesnis už nacionalinį vidurkį (2,71). Lyginant su 2021 m. savivaldybės įvertintų objektų infrastruktūros vertinimo vidurkis sumažėjo. Sumažėjimas (lyginant su 2021 m.) fiksuojamas objekto būklės, taip pat neįgalųjų ir ribotos judėsenos turistų poreikių kriterijų vertinime. Gerėjimas nustatytas susisiekimo, orientavimosi, parkavimo, taip pat atsiskaitymo galimybių (R141) kriterijų vertinime. Geriausiai įvertintas objektas – Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centras (R142), blogiausiai – Zalavo dvaro sodyba (R143) (14 priedo 1 lentelė). Švenčionių r. sav. skaitmeninis turistinių objektų išsivystymo lygis (0,19) yra ženkliai mažesnis už šalies vidurkį (0,33) (R144). Savivaldybėje daugiau nei pusė turistinių objektų turi nuorodą į turizmo informacijos centrą ar savivaldybės turizmo puslapį, todėl Google pasiekiamumo rodiklis yra 0,62. Labai nedidelė dalis turi interneto svetaines (0,08), dar mažesnė dalis objektų turi socialinius tinklus (0,08) (R145), kuriuose pateikiama išsami informacija (darbo laikas, įtraukumas, t.y. informacija apie renginius, atraktyvumas, t.y. profesionali ir kokybiška nuotraukų galerija). Nei vienas objektas neturi informacijos ir turistų vertinimų TripAdvisor kelionių svetainėje (R146). Gerosios praktikos rajono pavyzdžiai Labanoro ir Sirvėtos turizmo informacijų centrai bei Kačėniškės piliakalnio pažintinis takas (R147). Tačiau visame rajone pakankamai sudėtinga situacija su viešaisiais tualetais ir jų tvarka (R148) [6, p. 128 – 129].

Švenčionių r. sav. kaimo vietovėse esančių turizmo objektų būklė tiek 2021 m., tiek 2022 m. įvertinta nuo 1,76 (muziejai, dvarai, pilys ir kiti lankomi objektai, Zalavo dvaro sodyba) iki 3,43 (Turizmo informacijos centrai, Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centras) (14 priedo lentelė).

Pagal kriterijų „pasiekiamumas / susisiekimo galimybės“ buvo vertinti privažiavimo keliai, ten, kur yra galimybė susisiekti viešuoju transportu buvo vertinta ir ši galimybė. Objektams, kuriuos galima pasiekti tik

privačiu transportu, viešojo transporto buvimas nebuvo vertintas – į šią kategoriją pateko nemažai gamtos ir kitų, kaimo vietovėse esančių objektų, kur viešojo transporto organizavimas nebūtų prasmingas dėl pakankamai mažo keleivių srauto. Taip pat buvo vertinti pėsčiųjų keliai ir šaligatviai. Pagal pasiekiamumą / susisiekimo galimybes turizmo objektai tiek 2021 m., tiek 2022 m. įvertinti nuo 1,8 (Gamtos paveldo objektai, pažintiniai pėsčiųjų takai, Lino Verdenės šaltinis) (R148) iki 4,0 (Turizmo informacijos centrai, Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centras). Lino Verdenės šaltinis pagal būklę įvertintas maksimaliai – 4,0, o susisiekimas yra ribojantis veiksnys šį objektą įtraukiant į turizmo maršrutus. Sakralinio paveldo objektas - Labanoro bažnyčia, Sirvėtos regioninio parko lankytojų centras, Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centras pagal būklę taip pat įvertinta maksimaliai – 4,0. Turizmo centrai, parkų ir lankytojų centrai teikia platų turizmo paslaugų asortimentą (R149) (14 priedo 2-3 lentelė). Daugiausiai paslaugų teikia Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centras, mažiausiai - Švenčionių verslo ir turizmo informacijos centras, kuris orientuojasi tik į turizmo informacijos, ekskursijų ir prekybos paslaugas. Sirvėtos regioninio parko lankytojų centras netekia turizmo inventoriaus nuomos, nakvynės ir prekybos paslaugų.

Didžiausias lankytojų sk. per 2020 metus sulauktas **Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centre - 5000 lankytojų, Sirvėtos regioninio parko lankytojų centre - 3381, o Švenčionių verslo ir turizmo informacijos centre tik 1520, t.y. 3,3 kartus mažiau nei Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centre. 2022 m. lankytojų skaičius padidėjo Kaltanėnų ugdymo ir turizmo bei Švenčionių verslo ir turizmo informacijos centruose, o Sirvėtos regioninio parko lankytojų centre sumažėjo 38,7 proc. (R150). Teikiamas turizmo paslaugas galima apjungti į 8 paslaugų asortimentines linijas: sukurtų turizmo maršrutų sk.; ekskursijų sk.; stovyklų sk.; kultūrinių meninių reng. sk.; edukacinių veiklų sk.; turizmo inventoriaus sk.; suteikta nakvynės paslaugų sk. (R151). Padidėjo 2022 m. sukurtų turizmo maršrutų skaičius nuo 37 iki 111. Ekskursijų, stovyklų, kultūrinių meninių renginių skaičius mažėjo, edukacines veiklas organizuoja tik Sirvėtos regioninio parko lankytojų centras (R152). Prie kitų paslaugų galima priskirti terapijos, meno galerijos, kulinarinio paveldo degustacijos paslaugos ir kt.**

Švenčionių rajone aktualios, tyrimu nustatytos, kelios esminės problemos – darbo laikas, teikiamų paslaugų kiekis ir inovacijų trūkumas (R153). Būtent šios problemos yra esminis trukdis, neleidžiantis gauti papildomų pajamų iš turizmo veiklos ir tokiu būdu užtikrinti tvarią turistinių paslaugų plėtrą. Todėl reikalingi nauji sprendimai įtraukiant bendruomenes, ir užtikrinant turistams patogaus darbo grafiko organizavimą. Gerosios praktikos pavyzdžiai būtų objektai, kuriuose dirba bendruomenės nariai, suteikiamos erdvės menininkams, tokiu būdu užtikrinant objekto priežiūrą ir prieinamumą lankytojams. Teikiamų paslaugų kiekis yra tiesiogiai sietinas su inovacijų trūkumu – daugelyje turistinių objektų yra taikoma mažai inovatyvių sprendimų, kurie padėtų su objektu ar rajonu susipažinti geriau, pritrauktų jaunuosius lankytojus. Inovacijų trūkumas ypač pastebimas turistinių objektų infrastruktūros vertinime. Inovacijos turėtų būti diegiamos ne tik siekiant pristatyti objektą turistams, bet ir užtikrinant patogesnę patekimo būdą, pvz. apmokėjimo paslaugos inovacijos. Siekiant vystyti rekreacinį turizmą labai svarbūs yra ne tik vietos ištekliai, bet ir kompetencija bei infrastruktūra. Įvertinus turizmo infrastruktūrą nustatytas vietovės poreikis ją tobulinti, gausinti ir įvairinti rekreacinių erdves, turizmo objektus, inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą.

2. VVG teritorijos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (SSGG)

Žr. VPS II dalies (Excel) 2 lapą.

Stiprybės		Teiginių pagrindžiančio situacijos analizės rodiklio Nr.	Susijusių teritorijos poreikių VVG skaičius
1.	Teritorija pasižymi gausiais gamtos ištekliais ir kultūros paveldu, etnografiniais ir gatviniais kaimais, unikaliomis ekonominėmis veiklomis	R8, R9, R11, R12, R14, R83, R106, R109, R110, R111, R115, R118, R125, R127, R128, R131, R132, R133, R134, R135, R136	1. Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas įtraukiant jaunas žmones ir bendruomenines organizacijas 3. Išsaugojimas ir išplėtojimas

			etnografinių, gatvinių kaimų, kultūros paveldo, tradicijų, papročių, savito gyvenimo būdo, turtingo kraštovaizdžio
2.	Yra daug retai apgyvendintų, daugiataučių ir daugiakultūrinių seniūnijų, mažai naudojamų pastatų ir rekreacinių erdvių kompleksinėms paslaugoms teikti	R1, R2, R7, R15, R30, R37, R117, R119	1.Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas įtraukiant jaunus žmones ir bendruomenines organizacijas 3.Išsaugojimas ir išplėtojimas etnografinių, gatvinių kaimų, kultūros paveldo, tradicijų, papročių, savito gyvenimo būdo, turtingo kraštovaizdžio
3.	Turizmas skatina žmonių judumą, leidžia pažinti krašto savastį ir tradicijas, teigiamai veikia sveikatos būklę, įtraukia jaunimą ir pagyvenusius žmones	R10, R13, R24, R29, R96, R98, R150,	1.Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas įtraukiant jaunus žmones ir bendruomenines organizacijas 3. Išsaugojimas ir išplėtojimas etnografinių, gatvinių kaimų, kultūros paveldo, tradicijų, papročių, savito gyvenimo būdo, turtingo kraštovaizdžio
4.	Smulkūs verslai ir ūkiai NVO yra svarbiausi vietos ekonomikos augimo veiksniai, darantys esminį poveikį kaimų raidai, užimtumui ir soc. stabilumui	R26, R48, R58, R60, R62, R63, R65, R66, R70, R71, R75, R82, R85, R86, R90, R97, R99, R100, R105	4.Inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą
5.	Dėka patogios geografinės padėties, aktyvių turizmo subjektų, kaimo vietovės pamažu virsta turistinėmis ir yra sparčiau besivystančios, gyvybingos	R16, R59, R61, R64, R93, R142, R147, R149	1.Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas įtraukiant jaunus žmones ir bendruomenines organizacijas 3.Išsaugojimas ir išplėtojimas etnografinių, gatvinių kaimų, kultūros paveldo, tradicijų, papročių, savito gyvenimo būdo, turtingo kraštovaizdžio

6.	Aktyvių kaimo bendruomenių organizuojami vietinės, respublikinės ir tarptautinės reikšmės kultūriniai renginiai yra gausiai lankomi turistų ir svečių	R91, R92, R113, R114	1. Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas įtraukiant jaunus žmones ir bendruomenines organizacijas 3. Išsaugojimas ir išplėtojimas etnografinių, gatvinių kaimų, kultūros paveldo, tradicijų, papročių, savito gyvenimo būdo, turtingo kraštovaizdžio
Silpnybės		Teiginį pagrindžiančio situacijos analizės rodiklio Nr.	Susijusių VVG teritorijos poreikių skaičius
1.	Labai mažas gyventojų tankumas, sunku užtikrinti stacionarių socialinių ir kultūros paslaugų prieinamumą ir pasiekiamumą, trūksta komunikacijos	R3, R4, R5, R17, R23, R29, R31, R94, R107, R108, R112	2. Rekreacinių erdvių, turizmo objektų gausinimas ir įvairinimas 3. Išsaugojimas ir išplėtojimas etnografinių, gatvinių kaimų, kultūros paveldo, tradicijų, papročių, savito gyvenimo būdo, turtingo kraštovaizdžio
2.	Gyvenamosios, darbo, mokymosi, poilsio ir sveikatos paslaugų teikimo vietos nėra artimos, stipri darbo migracija, trūksta pavėžėjimo ir kitų paslaugų	R18, R25, R44, R95, R148	1. Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas įtraukiant jaunus žmones ir bendruomenines organizacijas 4. Inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą
3.	Spartus gyventojų senėjimas, mažas gyventojų verslumo ir novatoriškumo lygis, darbo jėgos pasiūlos ir paklausos neatitikimas, mažos pajamos	R20, R22, R32, R33, R41, R42, R45, R46, R47, R49, R68, R69, R87, R88, R120, R153	1. Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas įtraukiant jaunus žmones ir bendruomenines organizacijas
4.	Didžioji dalis intensyviai ūkininkaujančių yra priklausomi nuo finansinės paramos, gamina žaliavinę produkciją, kurią eksportuoja	R74, R76	4. Inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą,

			ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą
5.	Gamtos ir kitų išteklių vartojimo praktikoje dominuoja ekonominiai interesai, stokojama aukštesnės pridėtinės vertės produktų, rinkodaros strategijos	R19, R123, R124, R137, R151, R152	3. Išsaugojimas ir išplėtojimas etnografinių, gatvinių kaimų, kultūros paveldo, tradicijų, papročių, savito gyvenimo būdo, turtingo kraštovaizdžio 4. Inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą
6.	Maža dalis gamtos išteklių, kultūros paveldo objektų pritaikyta turistų saugiam ir kokybiškam lankymui, bendruomenės poreikiams miškingose teritorijose	R21, R27, R28, R84, R116, R130, R140, R143	2. Rekreacinių erdvių, turizmo objektų gausinimas ir įvairinimas 3. Išsaugojimas ir išplėtojimas etnografinių, gatvinių kaimų, kultūros paveldo, tradicijų, papročių, savito gyvenimo būdo, turtingo kraštovaizdžio
7.	Lėtai auga alternatyvių energijos išteklių gamyba, gyventojų supratimas apie klimato kaitą ir aplinkosaugą, neišnaudotos kūrybinių industrijų galimybės	R57, R129, R139, R148	4. Inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą
Galimybės		Teiginį pagrindžiančio rodiklio Nr. ar kitas informacijos šaltinis	Susijusių teritorijų poreikių skaičius VVG
1.	Auganti vietos ir užsienio turizmo paslaugų paklausa, inovatyviai plėtojamas kaimo ir gamtos turizmas padeda sparčiau spręsti kaimo problemas	Gamta grįsti sprendimai [7; 8] LR darniojo turizmo plėtros gairės [9] [10]	2. Rekreacinių erdvių, turizmo objektų gausinimas ir įvairinimas 3. Išsaugojimas ir išplėtojimas etnografinių, gatvinių kaimų, kultūros paveldo, tradicijų, papročių, savito gyvenimo būdo, turtingo kraštovaizdžio

2.	Auga tradicinių ir aukšto rentabilumo bei energetinius poreikius tenkinančių ūkių, edukacijas ir socialinius verslus plėtojančių bendruomenių skaičius	R77, R78, R81 [11], [14]	4. Inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą
3.	Žaliasis kursas, auganti finansinė parama gamtai draugiškoms ekonominėms veikloms ir ūkininkavimui, tvariam išteklių naudojimui ir bioekonomikai	R79, R80 [11], [12], [13], [15]	2. Rekreacinių erdvių, turizmo objektų gausinimas ir įvairinimas 4. Inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą
4.	Sparti technologinių ir kitų inovacijų plėtra siekiant padidinti viešųjų paslaugų prieinamumą ir verslų konkurencingumą	Lietuvos ateities vizijos 2050. Projektas [21], Sumanių kaimų planas [20] R141	4. Inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą
5.	Augantis ES politinis dėmesys ir investicijos kaimo plėtros socialiniams ir aplinkosauginiams uždaviniams spręsti, socialinių santykių tobulinimui	R50, R52, R53, R89, R101, R102	1. Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas įtraukiant jaunus žmones ir bendruomenines organizacijas 4. Inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą
6.	Darnaus vystymosi tikslai ir prioritetai įtvirtinti ES ir nacionalinės plėtros programiniuose dokumentuose skatins kompleksinių paslaugų teikimą	R51, R126, R138, [17], [18]	1. Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas įtraukiant jaunus žmones ir bendruomenines organizacijas 3. Išsaugojimas ir išplėtojimas etnografinių, gatvinių kaimų, kultūros paveldo,

			tradicijų, papročių, savito gyvenimo būdo, turtingo kraštovaizdžio
7.	Globalėjanti rinka ir geopolitinė situacija vis labiau aktualizuos vietos ekonomikos, pagrįstos vietos ištekliais, vystymosi reikšmingumą ir būtinumą	[21], [22]	3. Išsaugojimas ir išplėtojimas etnografinių, gatvinių kaimų, kultūros paveldo, tradicijų, papročių, savito gyvenimo būdo, turtingo kraštovaizdžio
Grėsmės		Teiginį pagrindžiančio rodiklio Nr. ar kitas informacijos šaltinis	Susijusių VVG teritorijos poreikių skaičius
1.	Stabiliai besivystanti ekonomika suartins darbo ir gyvenamąją vietovę ir gali nebepavykti miesto gyventojų pritraukti dirbti kaime	R73, [19]	4. Inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą
2.	Augant masinio vartojimo produktų apyvartai, didėja aplinkos tarša, ŠESD emisijos, urbanizacija gali pažeisti ekosistemų stabilumą	[12], [13], [21]	3. Išsaugojimas ir išplėtojimas etnografinių, gatvinių kaimų, kultūros paveldo, tradicijų, papročių, savito gyvenimo būdo, turtingo kraštovaizdžio 4. Inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą
3.	Europos ir šalies visuomenės senėjimas, nedarbas, ekonominė ir klimato migracija, gali pristabdyti soc. pažėidžiamų grupių integraciją į visuomenę	[19], [21], R40, R54, R104	1. Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas įtraukiant jaunas žmones ir bendruomenines organizacijas
4.	Augantys poreikiai žinioms, IKT, kvalifikacijai, soc. prevencinėms programoms vykdyti nebus patenkinami kaimo vietovėse dėl paslaugų centralizacijos	R55, R144, R145, R146 [20]	4. Inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą
5.	Tuštėjantys kaimai, mažas jaunimo verslumas, motyvacija, gebėjimas	R34, R35, R36, R43, R56, R103	1. Paslaugų vietos gyventojams ir turistams

	įsitvirtinti kaime, didėjantis atotrūkis tarp prof. kompetencijų ir rinkos poreikių		įvairinimas įtraukiant jaunus žmones ir bendruomenines organizacijas
6.	Mažėjantis saugumas dėl ekonominių ir sveikatos krizių, klimato kaitos ir gamtos užterštumo, kaimyninių šalių agresijos, kontrabandos	R120, R121, [21],	4. Inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą
7.	Žemės ūkio veiklos intensyvumas, degraduojantys dirvožemiai, klimato kaita gali neigiamai paveikti gamtą ir vietos ekonomiką	R122 [11]	2. Rekreacinių erdvių, turizmo objektų gausinimas ir įvairinimas 4. Inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą

3. VVG teritorijos poreikiai ir jų pagrindimas

3.1. VVG teritorijos poreikių sąrašas

Žr. VPS II dalies (Excel) 3 lapą.

1 poreikis. Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas įtraukiant jaunus žmones ir bendruomenines organizacijas

2 poreikis. Rekreacinių erdvių, turizmo objektų gausinimas ir įvairinimas

3 poreikis. Išsaugojimas ir išplėtojimas etnografinių, gatvinių kaimų, kultūros paveldo, tradicijų, papročių, savito gyvenimo būdo, turtingo kraštovaizdžio

4 poreikis. Inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą

3.2. VVG teritorijos poreikių pagrindimas

Žr. VPS II dalies (Excel) 4.1 lapą.

	1 poreikis
Poreikis	Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas įtraukiant jaunus žmones ir bendruomenines organizacijas
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Poreikis suformuotas atsižvelgiant į 1, 2, 3, 5, 6 stiprybes ir 5, 6 galimybes. Poreikis gali būti įgyvendintas panaudojant ir tvariai plėtojant VVG teritorijos stiprybes ir atsiveriančias galimybes.

Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Poreikis suformuotas atsižvelgiant į 2, 3 silpnynes ir 3, 5 grėsmes. Tikimasi, kad panaudojant jau egzistuojantį potencialą ir galimybes bus išvengta grėsmių ir bent iš dalies sumažintos ir (arba) visiškai panaikintos silpnybės.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	Poreikis susijęs su šiais situacijos analizės rodikliais: R64 (seniūnijose veikė 2014 m. – 154, 2022 m. – 320 įmonės, kuriose vykdomos labai įvairios veiklos) R83 (25 kaimo turizmo sodybose teikiamos pagrindinės paslaugos – apgyvendinimo, maitinimo ir papildomos paslaugos) R150 (2022 m. lankytojų skaičius Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centre - 5500, Sirvėtos regioninio parko lankytojų centre - 2073, Švenčionių verslo ir turizmo informacijos centre -1992) R151 (7 turizmo paslaugų asortimentinės linijos: turizmo maršrutai, ekskursijos, stovyklos, kultūriniai meniniai reng., edukacinės veiklos, turizmo inventoriaus nuoma, nakvynės paslaugos, kita)
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	1) Švenčionių rajono savivaldybės 2021–2027 m. strateginis plėtros planas; 2) Vilniaus regiono plėtros planas 2022-2030; 3) 2021-2027 metų ES fondų investicijų programa; 4) Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas; 5) Interreg Baltijos jūros regiono programa 2021-2027 m.; 6) 2021–2030 m. nacionalinis pažangos planas. VPS lėšos nebus naudojamos tiesiogiai šių strategijų priemonių finansavimui
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Poreikis naujų, įvairesnių paslaugų (pavėžėjimo, maitinimo, apgyvendinimo, terapijos, edukacijos, sveikatinimo, gamtos stebėjimo) ir darbo vietų kūrimui, jaunų žmonių, bendruomenių ir verslo iniciatyvų skatinimui, kompleksinių paslaugų vietos gyventojams ir turistams organizavimui ir teikimui
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	1
Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį
Susijęs nacionalinis poreikis 2	h.4. Modernizuoti kaimo vietas didinant gyvenimo sąlygų jose patrauklumą
Susijęs nacionalinis poreikis 3	g.3 . Skatinti verslų kūrimąsi kaime, žemės ūkio veiklos įvairinimą
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne

Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
	2 poreikis
Poreikis	Rekreacinių erdvių, turizmo objektų gausinimas ir įvairinimas
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Poreikis suformuotas atsižvelgiant į 1 stiprybę ir 1, 3 galimybes. Poreikis gali būti įgyvendintas panaudojant ir tvariai plėtojant VVG teritorijos stiprybes ir atsiveriančias galimybes.
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Poreikis suformuotas atsižvelgiant į 1, 6 silpnybes ir 2, 7 grėsmes. Tikimasi, kad panaudojant jau egzistuojantį potencialą ir galimybes bus išvengta grėsmių ir bent iš dalies sumažintos ir (arba) visiškai panaikintos silpnybės.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	Poreikis susijęs su šiais situacijos analizės rodikliais: R10, R128 (turistiniu požiūriu svarbiausi ežerai – Kretuonas, Skerdžius, Bėlys (po vandeniui aptikta bronzos amžiaus gyvenvietė), Lazdinių, Sariai, Pailgis, Asveja (vienas ilgiausių ežerų šalyje), Žeimenys, Lakaja, Peršokšnai, Kūna ir kt.; poreikis sukurti rekreacinę erdvę, gamtos stebėjimo turizmo paslaugų liniją) R127 (teka 22 upės, prie upių yra įkurtų rekreacinių erdvių, teikiamos turizmo paslaugos, tačiau paslaugų prieinamumas yra nepakankamas) R134 (Sirvėtos regioniniame parke siekiama išsaugoti Švenčionių krašto Dauguvos ir Žeimenos upių moreninės takoskyros kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes, pritaikyti vietos gyventojų ir turistų poreikiams) R136 (32 gamtos paveldo objektai – medžiai, akmenys, pusiasaliai) R151 (7 turizmo paslaugų asortimentinės linijos: turizmo maršrutai, ekskursijos, stovyklos, kultūriniai meniniai reng., edukacinės veiklos, turizmo inventoriaus nuoma, nakvynės paslaugos, kita)
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	1) Švenčionių rajono savivaldybės 2021–2027 m. strateginis plėtros planas; 2) Vilniaus regiono plėtros planas 2022-2030; 3) 2021-2027 metų ES fondų investicijų programa; 4) Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas; 5) Interreg Baltijos jūros regiono programa 2021-2027 m.; 6) 2021–2030 m. nacionalinis pažangos planas. VPS lėšos nebus naudojamos tiesiogiai šių strategijų priemonių finansavimui
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Poreikis rekreacinių infrastruktūrinių erdvių kūrimui, kurios sudarytų galimybes plėtoti paslaugas vietos gyventojams ir turistams, labai svarbu gausinti ir įvairinti turizmo objektus (paukščių, gyvūnų stebėjimas, gamtos paveldo objektai, atviros galerijos, lauko parodos, turizmo maršrutai ir kt.)
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	1
Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį

Susijęs nacionalinis poreikis 2	h.4. Modernizuoti kaimo vietoves didinant gyvenimo sąlygų juse patrauklumą
Susijęs nacionalinis poreikis 3	g.3 . Skatinti verslų kūrimąsi kaime, žemės ūkio veiklos įvairinimą
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	taip
	3 poreikis
Poreikis	Išsaugojimas ir išplėtojimas etnografinių, gatvinių kaimų, kultūros paveldo, tradicijų, papročių, savito gyvenimo būdo, turtingo kraštovaizdžio
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Poreikis suformuotas atsižvelgiant į 2, 3, 5, 6 stiprybes ir 1, 6, 7 galimybes. Poreikis gali būti įgyvendintas panaudojant ir tvariai plėtojant VVG teritorijos stiprybes ir atsiveriančias galimybes.
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Poreikis suformuotas atsižvelgiant į 1, 5 silpnybes ir 2 grėsmę. Tikimasi, kad panaudojant jau egzistuojantį potencialą ir galimybes bus išvengta grėsmių ir bent iš dalies sumažintos ir (arba) visiškai panaikintos silpnybės.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	Poreikis susijęs su šiais situacijos analizės rodikliais: R12 (žymesni istorijos ir kultūros paminklai Bruknynės, Pakretuonės ir Naujo Strūnaičio vandens malūnai, buvusi Pabradės smuklė, Kaltanėnų dvaro svirnas ir Cirklišio, Šventos bei Stanislavavo dvarai, bažnyčios, etnografiniai ir gatviniai kaimai ir kt.) R13 (Edukacines programas organizuoja Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centras (6), Nalšios muziejus (28), Sirvėtos regioninio parko direkcija (3), Reškutėnų amatų centras) R114 (įvairūs ir visoms amžiaus grupėms skirti kultūriniai renginiai - Rudens kermošius, Joninių šventė, Švenčionys – Lietuvos vaistažolių sostinė, Sakuolė paukštelė, regioninė dainų ir šokių ansamblių šventė, tarptautinis festivalis „Ežerų sietuva“, Pavasario (Kaziuko) amatų diena, Labanorinės atlaidai, edukaciniai, kūrybiniai užsiėmimai ir kt.) R118 (2014 m. buvo sertifikuoti 241 tautinio paveldo produktas, o 2022 m. -36 produktai); R119 (Kasčiukų, Vidutinės, Kretuonų, Modžiūnų, Mėžionių etnografiniai, gatviniai kaimai (įtraukti į etnografinių kaimų katalogą ir kt.), Labanoro

	urbanistinis draustinis, kiti turistinių išteklių turintys kaimai) R132 (archeologijos ir architektūros paminklai, unikalūs tautodailininkų darbai Nalšios muziejus Reškutėnuose, Bruknynės ir Strūnaičio vandens malūnai, piliakalniai ir kt.) R150 (2022 m. lankytojų skaičius Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centre - 5500, Sirvėtos regioninio parko lankytojų centre - 2073, Švenčionių verslo ir turizmo informacijos centre -1992)
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	1) Švenčionių rajono savivaldybės 2021–2027 m. strateginis plėtros planas; 2) Vilniaus regiono plėtros planas 2022-2030; 3) 2021-2027 metų ES fondų investicijų programa; 4) Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas; 5) Interreg Baltijos jūros regiono programa 2021-2027 m.; 6) 2021–2030 m. nacionalinis pažangos planas. VPS lėšos nebus naudojamos tiesiogiai šių strategijų priemonių finansavimui
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Poreikis išsaugoti turistams patrauklius etnografinius ir gatvinius kaimus, įvairių kartų ir etnokultūrų gyventojams veikti kartu, kurti ryšius ir atrasti naujas galias, ugdyti kūrybiškumą ir verslumą, auginti mokymosi kultūrą pristatant ir populiarinant turizmo rinkoje kultūros ir gamtos paveldą.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	1
Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį
Susijęs nacionalinis poreikis 2	
Susijęs nacionalinis poreikis 3	Pasirinkite
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	taip

	4 poreikis
Poreikis	Inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Poreikis suformuotas atsižvelgiant į 4 stiprybę ir 2, 3, 5 galimybes. Poreikis gali būti įgyvendintas panaudojant ir tvariai plėtojant VVG teritorijos stiprybes ir atsiveriančias galimybes.
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Poreikis suformuotas atsižvelgiant į 2, 4, 5, 7 silpnybes ir 1, 2, 4, 6, 7 grėsmes. Tikimasi, kad

	panaudojant jau egzistuojantį potencialą ir galimybes bus išvengta grėsmių ir bent iš dalies sumažintos ir (arba) visiškai panaikintos silpnybės.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	Poreikis susijęs su šiais situacijos analizės rodikliais: R70 (NVO vykdo aktyvią kultūrinę, socialinę veiklą, teikia bendrąsias ir socialinių įgūdžių ugdymo paslaugas, socialinių tinklų rinkodaros ir verslumo ugdymo, siuvimo ir pynimo, foto - video edukacijas ir konsultacijas, kt.) R71 (Adutiškio, Milkuškų, Vidutinės, Kaltanėnų, Prienų, Svirkų, Trūdų kaimuose įkurti daugiafunkciniai ir bendruomenių centrai, planuojamas statyti Pavoverės daugiafunkcinis centras. Aktyviai veikia Reškutėnų tradicinių amatų centras, Svirkų, Švenčionių, Pavoverės, Pabradės, Trūdų bendruomenės) R85 (2014 m. NVO įgyvendino 36 projektus, kurių vertė 2 261 953,21 Eur., 2022 m. – 29 projektus, jų vertė 77 597,47 Eur.) R86 (2022 m. Švenčionių r. buvo registruotos 39 kaimo bendruomeninės organizacijos, iš kurių 33 yra labai aktyvios) R87 (Patalpų, inovatyvios įrangos, neturi apie 45 proc. kaimo bendruomeninių organizacijų, susiduria su problema vykdant bendruomenines veiklas, negali plėtoti bendruomeninių verslų)
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	1) Švenčionių rajono savivaldybės 2021–2027 m. strateginis plėtros planas; 2) Vilniaus regiono plėtros planas 2022-2030; 3) 2021-2027 metų ES fondų investicijų programa; 4) Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas; 5) Interreg Baltijos jūros regiono programa 2021-2027 m.; 6) 2021–2030 m. nacionalinis pažangos planas. VPS lėšos nebus naudojamos tiesiogiai šių strategijų priemonių finansavimui
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Išsakytas poreikis plėtoti kūrybines industrijas, socialines ir kt. inovacijas, kurios padėtų kapitalizuoti vietos išteklius, pereiti prie žiedinės bioekonomikos verslų, diegti IKT ir kitas technologijas, plėtoti kompleksines paslaugas vietos gyventojams ir turistams, sumanius kaimus.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	1
Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.1. Skatinti kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas
Susijęs nacionalinis poreikis 2	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį
Susijęs nacionalinis poreikis 3	g.3. Skatinti verslų kūrimąsi kaime, žemės ūkio veiklos įvairinimą
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	taip

Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	taip

4. VPS temos pagrindimas (pildoma teminėms VPS)

VPS tema - geriausias vietos išteklių panaudojimas rekreaciniam turizmui vystyti Švenčionių r. kaimo vietovėse

VVG teritorijos situacijos analizės rodikliai (*geografinė padėtis, gyventojų skaičius ir tankumas; pasiskirstymas pagal tautybę; bendruomeninių ir turizmo organizacijų veiklos tendencijas; socialinės infrastruktūros, kultūros ir gamtos išteklių rodiklius*) pagrindžia pasirinktą temą. Švenčionių r. yra daug retai apgyventų seniūnijų, kuriose didžiausia gyventojų dalis susitelkusi pagrindinėje seniūnijos gyvenvietėje, o atokesni kaimai yra kelis kartus rečiau apgyvendinti, tai apsunkina socialinių ir kitų paslaugų organizavimą, prieinamumo užtikrinimą VVG teritorijos gyventojams, tačiau tai gali būti konkurencinis pranašumas turizmo maršrutams, rekreacinėms erdvėms kurti ir paslaugoms teikti, ekotechnologijoms, IKT diegti, taikyti žiedinės bioekonomikos principus. Atliepiant vietos gyventojų ir turistų, tenkinant visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, rekreacija ir kultūra, gali būti ekonomiškiau organizuoti kompleksines paslaugas, jų teikimo kaštai gali būti mažesni.

Didelę rajono teritorijos dalį užima miškai ir ežerai. Rajonas turi neįkainojamų gamtinių ir landšaftinių, klimato gydomųjų vertybių, nemažą kultūros paveldo palikimą. Švenčionių rajone esantys landšaftiniai kompleksai, nacionalinis ir regioniniai parkai, ežerai, upės, miškai, kultūros paveldo ir turizmo objektai yra didelis ir vertingas turtas. Rajone gausu mažai užterštų, kaimiškos aplinkos vietų su savomis tradicijomis, papročiais, savitu gyvenimo būdu, nepakartojamais kraštovaizdžio elementais. Šie objektai tinkami rekreacijai ir sudaro turizmo vystymo potencialą: išteklius, kompetenciją ir infrastruktūrą. Rekreacinis turizmas pagrįstas darniu vietos išteklių valdymu gali sugeneruoti VVG teritorijos vystymosi pajėgumus, sustiprinti vietovės gyvybingumą.

Išskirtinumas lemiantis identitetą – *miškingumas*, kuris yra 1,7 karto didesnis nei Lietuvos vidurkis. Didžiausi Švenčionių rajono miškai – Labanoro, Pabradės, Baranavo girios, Antanų miškai. Švenčionių rajone yra dalis didžiausios Lietuvoje Labanoro girios. Garsios ir svarbios gamtinė prasme yra Švenčionių rajono pelkės (ypatingai Adutiškio pelkės).

Išskirtinumas lemiantis identitetą – *vandeningumas*, kuris yra 0,3 proc. didesnis nei Lietuvos vidurkis. Pro Švenčionių rajoną teka Žeimenas su intakais, pietine rajono riba teka Neris, rytuose – Sirvėta su intakais.

Išskirtinumas lemiantis identitetą – *gamtos paveldas*. Puoselėjama 15 saugomų teritorijų, 22 Natūra 2000 teritorijos, 25 saugomi gamtos paveldo objektai. VVG teritorijoje yra: 2 biosferos poligonai ir 13 draustinių; 22 Natūra teritorijos – 8 paukščių apsaugai bei 14 buveinių apsaugai; 25 saugomi gamtos paveldo objektai – 19 botaninių, 2 geologiniai, 3 hidrografiniai ir 1 hidrologinis.

Išskirtinumas lemiantis identitetą – *kultūros paveldas*. 539 nekilnojamosios ir 177 kilnojamosios vertybės. Reikšmingiausią kultūros paveldą sudaro: archeologinis kultūros paveldas – 226 objektai (kapinynai, piliakalniai, kt.); architektūrinis kultūros paveldas – 120 objektų (namai, dvarai, sodybos, bažnyčios, kt.). 19 sertifikuotų amatininkų, aktyvūs meno ir mėgėjų kolektyvai.

Vietovės vystymosi potencialas – integruotai panaudoti vietos išteklius, kurie pasižymi išskirtinumu rekreaciniam turizmui vystyti, naujų turizmo objektų kūrimui ir paslaugų (maitinimo, apgyvendinimo, nuomos, pavėžėjimo) vietos

gyventojams ir turistams teikimui. Įtraukti jaunos ir mažiau galimybių turinčius asmenis. Diegti aplinkosaugos, klimato švelninimo priemonės, prisidėti prie sveikatingumo skatinimo ir(ar) gyvūnų gerovės.

SSGG analizės teiginiai pagrindžia pasirinktą temą: VPS tema pasirinkta atsižvelgiant į visas stiprybes ir galimybes. Įgyvendinant VPS numatytas priemonės tikimasi, kad panaudojant jau egzistuojantį potencialą ir galimybes bus išvengta grėsmių ir bent iš dalies bus sumažintos ir (ar) panaikintos silpnybės.

VVG poreikiai susiję su pasirinkta tema: 1) paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas įtraukiant jaunos žmones ir bendruomenines organizacijas; 2) rekreacinių erdvių, turizmo objektų gausinimas ir įvairinimas; 3) išsaugojimas ir išplėtojimas etnografinių, gatvinių kaimų, kultūros paveldo, tradicijų, papročių, savito gyvenimo būdo, turtingo kraštovaizdžio; 4) inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą.

VVG teritorijos gyventojų nuomone vietos ištekliais, kompetencija ir kaimo vietovių pajėgumais (turistų skaičius ir paslaugų teikėjų skaičius auga) pagrįstas turizmas išgyvena renesansą. Grupių diskusijose buvo išsakyta daug nuomonių apie pasirinktą temą „...kūrybinės industrijos tampa strategine kryptimi...“; „...kultūrinis turizmas tampa populiarius...“; „...reiktų sukurti gatvinių kaimų turizmo e gidą, būtų profesionali reklama...“; „... edukacijos ar kitos veiklos (nakvynė, vietos produktai, etno žaidimai) pritrauktų ar sulaikytų atvykstančius...“; „...naujų objektų turistų traukai sukūrimas...“; „... dviračių takų plėtra, sujungimas...“; „...kaimas pamažu virsta turistiniu ir turi galimybę plėstis dėka patogios geografinės padėties ir vietos išteklių...“; „...parkingo vietų plėtra, turizmo paslaugų reklama (viešinimas) padėtų padidinti trauką, objektų lankomumą...“; „...įvairinti turizmo paslaugas „sujungiant“ kulinariją, amatus ir gamtą...“; „...pliažo, poilsio erdvės prie ežero įkūrimas, padėtų mums atsigaivinti...“; kt..

Plėtojant VPS temą buvo remtasi vietos ekspertų nuomone, kurie prie pagrindinių paslaugų, kurių labiausiai trūksta VVG teritorijoje priskyrė sveikatinimo, buitines ir transporto paslaugas (9 priedas, 7 pav.). Jų nuomone kaimo vietovėse galėtų būti įkurtos dienos, laisvalaikio ir pramogų, jaunimo centrai, sveikatos namai, žemės ūkio ir maisto produktų parduotuvės ir turgeliai, vandens terapijos, turizmo ir rekreacijos paslaugų įmonės (9 priedas, 9-10 pav.). Veikiančios bendruomenės galėtų imtis organizuoti pavėžėjimo paslaugų teikimo, gamtos gėrybių, vaistažolių rinkimo, džiovavimo ir pardavimo, kulinarinio paveldo produktų ir amatų gaminių gamybos, pardavimo, įvairių paslaugų turistams (apgyvendinimo, maitinimo, edukacinių programų ir gido) teikimo (9 priedas, 10-12 pav.). Ekspertų nuomone reiktų skatinti kurti tiek stacionarias, tiek mobilias paslaugas (9 priedas, 17 lentelė), ugdyti verslumą, stiprinti bendruomeniškumą, kurti saugią gyvenamąją aplinką (9 priedas, 14 pav.) įtraukiant jaunimą.

VVG teritorijos poreikiai formuoti remiantis: 1) VVG teritorijos situacija - *statistinių duomenų, dokumentų analize*; 2) kaimo gyventojų poreikiais – *diskusijų grupių, vietos ekspertų anketinės apklausos duomenų analize*; 3) Švenčionių r. savivaldybės, Nacionaliniais ir ES plėtros prioritetais.

5. VVG pristatymas ir vertybės, VVG teritorijos vizija iki 2030 m. ir VVG misija

5.1. Apibendrinta informacija apie VVG

5.1.1. VVG įsteigimo data	2004-06-10
5.1.2. VVG būstinės adresas	Švenčionių r. sav. Švenčionių m. Vilniaus g. 19
5.1.3. VVG narių skaičius	45 nariai, VVG narių sąrašas pateiktas 1 priede .
5.1.4. VVG kolegialaus valdymo organo narių skaičius	11 VVG narių, VVG kolegialaus valdymo organo narių sąrašas pateiktas 2 priede .
5.1.5. VPS administracijos darbuotojų ir etatų skaičius	Darbuotojų skaičius: 3 Etatų skaičius: 3 VPS administracijos darbuotojų sąrašas pateiktas 3 priede .
5.1.6. VVG pirmininkas	Andrius Šarėjus
5.1.7. VVG kolegialaus valdymo organo pirmininkas	Algirdas Uziala
5.1.8. VPS administravimo vadovas	Gytis Šalna

5.2. Apibendrinta informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo sudėtį

Žr. VPS II dalies (Excel) 18 lapą.

1	2	3
VVG kolegialaus valdymo organo narių skaičius, iš viso	11	(teikiant VPS)
Narių pasiskirstymas pagal sektorius:		
Sektorius, atstovaujami interesai	Narių skaičius	Narių dalis, proc.
Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	2	18,18
Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	4	36,36
Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	5	45,45
Kita	0	0,00
Iš viso:	11	100,00
Narių pasiskirstymas pagal lytį:		
Lytis	Narių skaičius	Narių dalis, proc.
Moterys	6	54,55
Vyrai	5	45,45
Iš viso:	11	100
Narių pasiskirstymas pagal amžių:		
Amžiaus grupė	Narių skaičius	Narių dalis, proc.
Asmenys iki 29 m. (imtinai)	2	18,18
Asmenys nuo 30 iki 40 m. (imtinai)	5	45,45
Asmenys nuo 41 m.	4	36,36
Iš viso:	11	100

5.3. Informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimą

VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimo būdas(-ai)	Pasirinkto būdo pagrindimas ir detalizuojanti informacija
☐ VVG kolegialaus organo nariai turi mokslo ar ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse; ☐ VVG sudarė patariamąją novatorių darbo grupę, pasitelkdama mokslo ar ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse turinčius ekspertus; ☒ VVG sudarė bendradarbiavimo sutartį su mokslo įstaiga(-omis), turinčiomis žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse; ☐ Netaikoma.	2022-05-24 Švenčionių VVG „Švenčionių partnerystė“ sudarė Bendradarbiavimo sutartį Nr. VDU-S-596 su Vytauto Didžiojo universitetu. Bendradarbiavimas rengiant VPS, konsultacijos mokslinės-ekspertinės pagalbos žaliosios pertvarkos ir sumanių kaimų vystymo srityse organizuojant susitikimus su rajono gyventojais, ūkininkais, verslininkais: 2022.11.16. Švenčionių Profesinio rengimo centro skaitykla, diskusija „Gyvosios maisto laboratorijos: inovacijų kūrimas ir diegimas kaimo vietovėse“, sumanaus kaimo perspektyvos ir galimybės bei naujos rajono strategijos kryptys;

	2022.10.11 Seminars- diskusija „KPP priemonės „Sumanūs kaimai“ projektų rengimas“
--	---

5.4. VVG vertybės

VVG vertybės rodo jos įsipareigojimus visiems ir užtikrinta visų partnerių gerovę. VVG vertybės:

- bendrų tikslų siekimas;
- tęstinumas ir darnumas;
- pagarba gamtai ir žmogui;
- profesionalumas ir novatoriškumas;
- atsakomybė ir atskaitomybė;
- atvirumas ir tarpusavio pasitikėjimas;
- bendradarbiavimas ir tinklaveika;
- objektyvumas ir lygiateisiškumas.

VVG vertybės užtikrina šios organizacijos veiklos skaidrumą ir veiklos efektyvumą nuo jos įsikūrimo. Kiekvienas VVG narys stengiasi laikytis ir puoselėti vertybes, kurios yra VVG veiklos pagrindas, padedantis siekti užsibrėžtų tikslų.

5.5. VVG teritorijos vizija iki 2030 m.

Vizija: Švenčionių kraštas 2029

Žmonės:

- gamtai ir sveikatai palankų gyvenimo būdą puoselėjančios šeimos, iniciatyvūs ir verslūs, kuriantys ryšius, taikantys informacines, modernias ir ekotechnologijas žmonės, jaunėjanti ir į ilgalaikę perspektyvą besiorientuojanti bendruomenė;

Aplinka:

- palankios rekreaciniam turizmui, žemės ūkiui ir maisto produktų gamybai bei vartojimui, vietos verslams plėtoti sąlygos; tausojami gamtos ištekliai, prioritetą teikiant bioįvairovei, žaliajai infrastruktūrai, turtingam kraštovaizdžiui, alternatyviems energijos šaltiniams;

Kultūra:

- puoselėjamos Švenčionių krašto tradicijos, multikultūriškumas, plėtojamas kultūros ir kulinarinis paveldas, kuriami sumanūs kaimai;

Ekonomika:

- vystomos vietos ištekliais pagrįstos maisto tiekimo ir vertės kūrimo grandinės, žiedinis žemės ūkis ir produkcijos perdirbimas, miško gėrybių ir rekreacinio turizmo verslai, gyventojų ir turistų poreikius atitinkančios paslaugos.

5.6. VVG misija

VVG „Švenčionių partnerystė“

– efektyviai veikianti, nuolat besimokanti organizacija, savo veiklą grindžianti lygiaverčio bendradarbiavimo su visomis kaimo plėtroje dalyvaujančiomis institucijomis ir kaimo bendruomenėmis;

- konsultuojanti, aktyvinanti kaimo gyventojus bei vienyti įvairių kartų bendruomenių iniciatyvas bendradarbiaujant su vietos valdžios, verslo, bendruomeninėmis ir mokslo organizacijomis;
- ieškanti ir įgyvendinanti inovatyvius, gamta grįstus kaimo vietovių ekonominės ir socialinės plėtros sprendimus;
- ugdomi ir skatinami verslumą, bendruomeniškumą, pilietiškumą ir nuolatinį mokymąsi;
- stiprinanti Švenčionių krašto tapatumą ir atsparumą, puoselėjant multikultūrines tradicijas ir amatininkystę, apsirūpinant vietos produktais ir paslaugomis, kuriant vietos verslus bei sudarant platesnes galimybes darniai gyvensenai;

- *teikianti pasiūlymus* vietos ir nacionalinėms institucijoms bei organizacijoms dėl kaimo vietovių pokyčių valdymo.

II skyrius: Ko mes siekiame? (VPS tikslai, rodikliai ir siekiami pokyčiai)

6. VVG teritorijai aktualūs BŽŪP tikslai

Žr. VPS II dalies (Excel) 5 lapą.

1	2	3
	BŽŪP tikslas	Ar tikslas įgyvendinamas VVG teritorijoje
A	BIVP priemonei taikomi BŽŪP tikslai (privalomi)	
8 konkretus tikslas (h punktas)	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę	Taip
Kompleksinis tikslas	XCO. Modernizuoti sektorių skatinant žemės ūkio ir kaimo vietovių žinias, inovacijas ir skaitmeninimą bei dalijimąsi jomis, taip pat skatinant jų diegimą	Taip
B	BŽŪP tikslai, kurie VPS gali būti įgyvendinami horizontaliai (pasirenkami)	
4 konkretus tikslas (d punktas)	SO4. Prisidėti prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos, be kita ko, mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir didinant anglies dioksido sekvestraciją, taip pat plėtoti tvariąją energetiką	Taip
5 konkretus tikslas (e punktas)	SO5. Skatinti tvarų vystymąsi ir veiksmingą gamtos išteklių, pavyzdžiui, vandens, dirvožemio ir oro, valdymą, be kita ko, mažinant priklausomybę nuo cheminių medžiagų	Ne
6 konkretus tikslas (f punktas)	SO6. Prisidėti prie biologinės įvairovės nykimo sustabdymo ir sustabdymo, gerinti ekosistemų funkcijas ir išsaugoti buveines bei kraštovaizdžius	Ne
9 konkretus tikslas (i punktas)	SO9. Gerinti Sąjungos žemės ūkio atsaką į visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, mažinti maisto atliekų kiekį, gerinti gyvūnų gerovę ir kovoti su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms	Taip
C	Kiti BŽŪP tikslai (neprivalomi)	
1 konkretus tikslas (a punktas)	SO1. Remti perspektyvias ūkių pajamas ir žemės ūkio sektoriaus atsparumą visoje Sąjungoje, siekiant didinti ilgalaikį aprūpinimą maistu ir žemės ūkio įvairovę, taip pat užtikrinti žemės ūkio gamybos ekonominį tvarumą Sąjungoje	Ne
2 konkretus tikslas (b punktas)	SO2. Labiau orientuotis į rinką ir didinti ūkių konkurencingumą tiek trumpuoju, tiek ilguoju laikotarpiu, be kita ko, daugiau dėmesio skiriant moksliniams tyrimams, technologijoms ir skaitmenizacijai	Ne
3 konkretus tikslas (c punktas)	SO3. Gerinti ūkininko padėtį vertės grandinėje	Ne
7 konkretus tikslas (g punktas)	SO7. Pritraukti jaunuosius ūkininkus ir kitus naujus ūkininkus, palaikyti jų veiklą ir palengvinti tvarią verslo plėtrą kaimo vietovėse	Ne

7. Kiekybiniai VPS tikslai

7.1. VPS produkto ir rezultato rodikliai iki 2029 m.

Žr. VPS II dalies (Excel) 6 lapą.

1	2	3
Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas	Kiekybinis tikslas iki 2029 m.
A	ES bendrieji rezultato rodikliai:	
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	0
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	4,5
R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojamasi pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	3
R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	3590
R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	180
B	ES bendrieji produkto rodikliai:	
L700	Vietos lygiu įgyvendintų projektų skaičius (apima vietos ir bendradarbiavimo projektus)	18
L710	Vietos lygiu įgyvendintų projektų, skirtų vietos lygmens inovacijoms, skaičius	18
C	Nacionaliniai bendrieji rezultato rodikliai:	
C.1	<i>Įgyvendinant vietos projektus sukurtų darbo vietų pasiskirstymas pagal lytį:</i>	4,5
N-R.37.1	Sukurtų darbo vietų skaičius moterims	0
N-R.37.2	Sukurtų darbo vietų skaičius vyrams	0
N-R.37.3	Sukurtų darbo vietų skaičius bet kurios lyties asmenims	4,5
C.2	<i>Įgyvendinant vietos projektus sukurtų darbo vietų pasiskirstymas pagal amžių:</i>	4,5
N-R.37.4	Sukurtų darbo vietų skaičius asmenims iki 40 m. (imtinai)	0
N-R.37.5	Sukurtų darbo vietų skaičius asmenims nuo 41 m.	0
N-R.37.6	Sukurtų darbo vietų skaičius bet kurio amžiaus asmenims	4,5
D	Nacionaliniai bendrieji produkto rodikliai:	
D.1	<i>Vietos projektų teritorinis pasiskirstymas (seniūnijos):</i>	
N-P.1	VVG teritorijos seniūnijų, kuriose įgyvendinami vietos projektai, skaičius (PLANUOJAMAS)	8
N-P.2	VVG teritorijos seniūnijų skaičius, iš viso	11
N-P.3	VVG teritorijos seniūnijų, kuriose įgyvendinami vietos projektai, dalis, proc.	73
D.2	<i>Vietos projektų teritorinis pasiskirstymas (gyvenamosios vietovės):</i>	
N-P.4	VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių, kurių gyventojams sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius (PLANUOJAMAS)	45
N-P.5	VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių skaičius, iš viso	575

N-P.6	VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių, kurių gyventojams sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, dalis, proc.	8
E	VPS rodikliai (produkto, rezultato):	
ŠVEN-P.1		0
ŠVEN-P.2		0
ŠVEN-P.3		0
ŠVEN-P.4		0
ŠVEN-P.5		0
ŠVEN-P.6		0
ŠVEN-P.7		0
ŠVEN-P.8		0
ŠVEN-P.9		0
ŠVEN-P.10		0

7.2. Metinės rodiklių reikšmės

1. ES bendrieji rezultato rodikliai:

Žr. VPS II dalies (Excel) 11.1 lapą (2 lentelė).

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Rodiklio kodas	Rodiklis	Iš viso	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	0	0	0	0	0	0	0
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	4,50	2,00	2,00	0,50	0,00	0,00	0,00
R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojančių pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	3	0	0	2	1	0	0
R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojančių BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	3.590	0	0	1.077	2.513	0	0
R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	180	0	0	0	180	0	0

2. VPS rodikliai (produkto, rezultato):

☒ Netaikoma

☐ Taikoma

8. Pokyčiai, kurių siekiama VVG teritorijoje (kiekybine išraiška)

Žr. VPS II dalies (Excel) 14 lapą.

1	2	3	4	5	6
VPS priemonės numeris	VPS turinio elementas	VPS priemonių pavadinimai, susiję poreikiai	Pokyčio rodiklio pradinė reikšmė	Pokyčio rodiklio pradinės reikšmės metai	Pokyčio rodiklio siekiama reikšmė 2029 m.
1 priemonė	Priemonės pavadinimas Susijusių poreikių skaičius	Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas 2	1) pasitelkiant vietos išteklius sukurtos ir pradėtos teikti poilsio, pramogų ir laisvalaikio praleidimo paslaugos, kurios atliepia visuomenės poreikius, susijusius su sveikata; 2) padidintos materialinės investicijos, padidėjęs ekonomiškai aktyvių, socialiai atsakingų gyventojų ir darbo vietų skaičius; 3) padidėjęs paslaugų prieinamumas vietos gyventojams ir turistams; 4) padidėjęs aplinkosauginis sąmoningumas, prisidedama prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos		
	Susijęs poreikis 1 Susijęs poreikis 2 Susijęs poreikis 3	1 poreikis. Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas įtraukiant jaunas žmones ir bendruomenines organizacijas 2 poreikis. Rekreacinių erdvių, turizmo objektų gausinimas ir įvairinimas Pasirinkite			
	Pokyčių pagrindžiantis rodiklis 1	Naujai kuriamų ir išlaikomų darbo vietų skaičius, etatais (VVG informacija)	0	2022	3
	Pokyčių pagrindžiantis rodiklis 2 Pokyčių pagrindžiantis rodiklis 3	Galutinių naudos gavėjų skaičius, vnt. (VVG informacija)	0	2022	1077
2 priemonė	Priemonės pavadinimas Susijusių poreikių skaičius	Rekreacinių erdvių ir turistinio potencialo vystymo skatinimas siekiant kaimo vietovių gyvybingumo 2	1) didesnės materialinės investicijos, socialiai atsakingų ir aktyvių gyventojų, turistų skaičius; 2) sukurtos ir pradėtos teikti sveikatinimo, įskaitant maisto ir maitinimo, poilsio ir laisvalaikio praleidimo paslaugos; 3) sukurta daugiau rekreacinių erdvių, didesnis paslaugų prieinamumas; 4) tausojant gamtos išteklius, prisidedant prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos, tvariai vystoma infrastruktūra.		
	Susijęs poreikis 1 Susijęs poreikis 2 Susijęs poreikis 3	1 poreikis. Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas įtraukiant jaunas žmones ir bendruomenines organizacijas 2 poreikis. Rekreacinių erdvių, turizmo objektų gausinimas ir įvairinimas			

	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1	Galutinių naudos gavėjų, mažiau galimybių turinčių asmenų, skaičius, vnt. (VVG informacija)	0	2022	60
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2	Sukurtų rekreacinių erdvių ir turizmo objektų skaičius, vnt. (VVG informacija)	0	2022	4
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3	Galutinių naudos gavėjų skaičius, vnt. (VVG informacija)	0	2022	1436
3 priemonė	Priemonės pavadinimas	Etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymas turizmo rinkoje	1) išugdyti reikalingi gebėjimai, pristatyti etninės kultūros ir gamtos paveldo produktus turizmo rinkoje; 2) išaugti etninės kultūros ir gamtos paveldo populiarumas turizmo rinkoje; 3) padidėjusi soc. atsakomybė, gyventojų, ypač mažiau galimybių turinčių asmenų, įtrauktis teikiant ir vartojant paslaugas; 4) tausojant gamtos išteklius bus atnaujinamos turistams patrauklios etnografinių ir gatvinių kaimų paslaugos, įvairių kartų ir etnokultūrų gyventojai glaudžiau bendradarbiaus ir veiks kartu.		
	Susijusių poreikių skaičius	2			
	Susijęs poreikis 1	3 poreikis. Išsaugojimas ir išplėtojimas etnografinių, gatvinių kaimų, kultūros paveldo, tradicijų, papročių, savito gyvenimo būdo, turtingo kraštovaizdžio			
	Susijęs poreikis 2	4 poreikis. Inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą			
	Susijęs poreikis 3				
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1	Galutinių naudos gavėjų, mažiau galimybių turinčių asmenų, skaičius, vnt. (VVG informacija)	0	2022	120
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2	Etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymų turizmo rinkoje atvejų skaičius, vnt. (VVG informacija)	0	2022	8
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3	Paslaugų vartotojų ir lankytojų (turistų) skaičius, vnt. (Švenčionių r. sav. informacija)	0	2022	1000
4 priemonė	Priemonės pavadinimas	Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas	1) padidėjęs soc. ir aplinkosauginis saugumas, paslaugų įvairovė ir bendruomenių verslumas; 2) padidėjęs skaitmeninių ir kitų technologijų naudojimas, svariau prisidedama prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos; 3) pagerėjęs įgūdžiai dirbti su duomenimis ir žiedinės bioekonomikos principais grįstais sprendimais, geresnis vietos išteklių valdymas; 4) padidėjusi soc. atsakomybė, kaimo gyventojų, ypač mažiau galimybių turinčių asmenų, įtrauktis ir gyvenamosios vietos patrauklumas		
	Susijusių poreikių skaičius	3			
	Susijęs poreikis 1	1 poreikis. Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas įtraukiant jaunas žmones ir bendruomenines organizacijas			
	Susijęs poreikis 2	2 poreikis. Rekreacinių erdvių, turizmo objektų gausinimas ir įvairinimas			
	Susijęs poreikis 3	4 poreikis. Inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą			
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1	Naujai kuriamų arba plėtojamų bendruomeninių verslų, kaime skaičius, vnt. (VVG informacija)	0	2022	1,5

	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2	Galutinių naudos gavėjų ir įtrauktų mažiau galimybių turinčių asmenų skaičius, vnt. (VVG informacija)	0	2022	300
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3	Naujai kuriamų ir išlaikomų darbo vietų skaičius, etatais (VVG informacija)	0	2022	3

9. Apibendrinta informacija apie VPS

Žr. VPS II dalies (Excel) 1 lapą.

Parengta Vietos plėtros strategija (VPS) yra teminė VVG teritorijos poreikių skaičius	Taip
VVG teritorijai aktualių BŽŪP tikslų skaičius	4
VPS priemonių skaičius	4
Pagrindiniai rezultatai:	Planuojama rodiklio reikšmė
Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	0
Dalis nuo visų ūkių VVG teritorijoje, proc.	0,00
Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	5
Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojantis pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	3
Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	3.590
Dalis nuo visų VVG teritorijos gyventojų, proc.	19,39
Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	180
Dalis nuo visų VVG teritorijos gyventojų, proc.	0,97
Konteksto rodikliai:	Pradinė rodiklio reikšmė
Ūkių skaičius VVG teritorijoje	1.955
Gyventojų skaičius VVG teritorijoje	18.518

III skyrius: Kaip mes pasieksime užsibrėžtus tikslus? (VPS priemonės, finansinis planas, įgyvendinimo organizavimas ir valdymas)

10.VPS priemonės

10.1. VPS priemonių sąrašas

Žr. VPS II dalies (Excel) 7 lapą.

1	2	3	4	5
VPS priemonės numeris	VPS priemonė	Priemonės rūšis (iš sąrašo)	Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	Planuojama paramos suma priemonei, Eur
1 priemonė	Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas	Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra	3	270.000,00
2 priemonė	Rekreacinių erdvių ir turistinio potencialo vystymo skatinimas siekiant kaimo vietovių gyvybingumo	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (ne pelno)	4	480.000,00
3 priemonė	Etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymas turizmo rinkoje	Veiklos projektai	8	155.072,00
4 priemonė	Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas	Bendruomeninis verslas	3	270.000,00
5 priemonė			0	0,00
6 priemonė			0	0,00
7 priemonė			0	0,00
8 priemonė			0	0,00
9 priemonė			0	0,00
10 priemonė			0	0,00
11 priemonė			0	0,00
12 priemonė			0	0,00

13 priemonė			0	0,00
14 priemonė			0	0,00
15 priemonė			0	0,00
16 priemonė			0	0,00
17 priemonė			0	0,00
18 priemonė			0	0,00
19 priemonė			0	0,00
20 priemonė			0	0,00
	Visos VPS priemonės, iš viso		18	1.175.072,00
	VVG bendradarbiavimo projektams skirtos priemonės, iš viso		0	0,00
	Vietos projektams skirtos priemonės, iš viso		18	1.175.072,00

10.2. VPS priemonių sąsajos su BŽŪP tikslais

Žr. VPS II dalies (Excel) 8 lapą.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
VPS priemonės numeris	VPS priemonė	Iš viso įgyvendina BŽŪP tikslų	8 konkretus tikslas (h)	Kompleksinis tikslas (k)	4 konkretus tikslas (d)	5 konkretus tikslas (e)	6 konkretus tikslas (f)	9 konkretus tikslas (i)	1 konkretus tikslas (a)	2 konkretus tikslas (b)	3 konkretus tikslas (c)	7 konkretus tikslas (g)
1 priemonė	Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne
2 priemonė	Rekreacinių erdvių ir turistinio potencialo vystymo skatinimas siekiant kaimo vietovių gyvybingumo	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne
3 priemonė	Etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymas turizmo rinkoje	4	Taip	Taip	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne
4 priemonė	Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne

10.3. VPS priemonių sąsajos su VVG teritorijos poreikiais

Žr. VPS II dalies (Excel) 9 lapą.

1	2	3	4	5	6	7
VPS priemonės numeris	VPS priemonė	Iš viso tenkinama poreikių	1 poreikis Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas įtraukiant jaunas žmones ir bendruomenes organizacijas	2 poreikis Rekreacinių erdvių, turizmo objektų gausinimas ir įvairinimas	3 poreikis Išsaugojimas ir išplėtojimas etnografinių, gatvinių kaimų, kultūros paveldo, tradicijų, papročių, savito gyvenimo būdo, turtingo kraštovaizdžio	4 poreikis Inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą
1 priemonė	Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas	2	Taip	Taip	Ne	Ne
2 priemonė	Rekreacinių erdvių ir turistinio potencialo vystymo skatinimas siekiant kaimo vietovių gyvybingumo	2	Taip	Taip	Ne	Ne
3 priemonė	Etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymas turizmo rinkoje	2	Ne	Ne	Taip	Taip
4 priemonė	Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas	3	Taip	Taip	Ne	Taip

10.4. VPS priemonių aprašymas

Žr. VPS II dalies (Excel) 10 lapą.

	1 priemonė
Priemonės pavadinimas	Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas
Priemonės rūšis	Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	2
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	

Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Tikslas - tvariai naudojant vietos išteklius įvairinti paslaugas vietos gyventojams ir turistams. VPS temą atitinka, nes vietovė turi neįkainojamų gamtinių ir landšaftinių, klimato gydomųjų vertybių, gamtos ir kultūros paveldo objektų, yra retai apgyvendintas todėl gali būti ekonomiškiau organizuoti kompleksines gyventojams ir turistams skirtas paslaugas, jų teikimo kaštai gali būti mažesni, paslaugų paklausa gali būti didesnė. Atliepiamas poreikis naujų, įvairesnių paslaugų (pavėžėjimo, maitinimo, apgyvendinimo, terapijos, edukacijos, sveikatinimo, gamtos stebėjimo) ir darbo vietų kūrimui, jaunų žmonių, bendruomenių ir verslo iniciatyvų skatinimui, kompleksinių paslaugų organizavimui ir teikimui. Įgyvendinama panaudojant ir tvariai plėtojant VVG teritorijos 1, 2, 3, 5, 6 stiprybes ir atsiveriančias 5, 6 galimybes. Tikimasi, kad panaudojant jau egzistuojantį potencialą ir galimybes bus išvengta 3, 5 grėsmių ir bent iš dalies sumažintos ir (arba) visiškai panaikintos 2, 3 silpnybės.
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	1) pasitelkiant vietos išteklius sukurtos ir pradėtos teikti poilsio, pramogų ir laisvalaikio praleidimo paslaugos, kurios atliepia visuomenės poreikius, susijusius su sveikata; 2) padidintos materialinės investicijos, padidėjęs ekonomiškai aktyvių, socialiai atsakingų gyventojų ir darbo vietų skaičius; 3) padidėjęs paslaugų prieinamumas vietos gyventojams ir turistams; 4) padidėjęs aplinkosauginis sąmoningumas, prisidedama prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Pareiškėjai bus skatinami pereiti prie tvarios energetikos, naudoti tvarius, draugiškus aplinkai ir žmogaus sveikatai palankius metodus bei klimato kaitą švelninančias priemones. Per papildomus projektų atrankos balus bus siekiama, kad įsigytos technologijos, įranga, medžiagos ar sukurtos paslaugos būtų palankūs aplinkai ir prisidėtų prie klimato kaitos švelninimo.

Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Pareiškėjai bus skatinami atliepti visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, įskaitant aukštos kokybės, saugius ir maistingus maisto produktus, pagamintus tvarių būdu, mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę ir kovoti su antimikrobiniu atsparumu. Bus skatinama parengti ir publikuoti straipsnį VVG tinklalapyje apie tai, kaip VP investicijos ar veiklos prisideda prie ES BŽŪP 9 konkretaus tikslo įgyvendinimo.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Remtinai paslaugų, įrangos ir (arba) technikos įsigijimas ir (arba) atnaujinimas; investicijos į pastatus, ilgalaikį turtą; intelektinės, užimtumo, sveikatinimo, rekreacijos, turizmo organizavimo ir paslaugų teikimo gyventojams, turistams ir kt. veiklos, kurios padeda kurti darbo vietas ir vystyti verslus.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Švenčionių r. VVG teritorijoje registruoti fiziniai asmenys, juridiniai asmenys, atitinkantys labai mažos, mažos ir vidutinės įmonės statusą. Partneriai negalimi.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Tikslinė grupė Švenčionių r. VVG teritorijos gyventojai ir turistai (lankytojai)
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlyga pareiškėjams nurodytos Vietos projektų (toliau – VP) administravimo taisyklėse Tinkamumo sąlygos VP: nurodytos Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Sukurti ir išlaikyti ne mažiau kaip vieną naują (1,0 etatas) darbo vietą. 2. Naudojamos klimato kaitos švelninimo priemonės.

Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	2
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietoje projektui, Eur	90000,00 Eur.
Paramos lyginamoji dalis, proc.	iki 65 proc.
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	270.000,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	3
Paaškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Projektų skaičius grindžiamas vietos gyventojų susidomėjimu (per gyventojų grupių diskusijas, darbo grupės susitikimus) bei turima praeitų laikotarpių patirtimi.
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Pagal priemonę siekiama platesnio investicijų ir veiklų pasiskirstymo, didesnio naudos gavėjų skaičiaus, didesnio paslaugų prieinamumo vietos gyventojams ir turistams, didesnio aplinkosauginio sąmoningumo, prisidėjimo prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Šioje priemonėje partneriai negalimi
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Pagal priemonę siekiama, kad būtų pasitelkiami vietos ištekliai ir jų pagrindu sukurtos bei pradėtos teikti poilsio, pramogų ir laisvalaikio praleidimo paslaugos, taip pat padidėtų ekonomiškai aktyvių gyventojų ir darbo vietų skaičius, būtina diegti inovacijas, taikyti žiedinės bioekonomikos, dalijimosi ekonomikos principus.

Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	3
<i>Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:</i>	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Igyvendinant VPS sieksime horizontalaus principo - lyčių lygybės - įgyvendinimo. sudarysime sąlygas visiems teikti vietos projektus neatsižvelgiant į projekto vykdytojų ir tikslinės grupės atstovų lytį.
<i>Jaunimas:</i>	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	0
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
<i>SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:</i>	
R.3	Ne
R.37	Taip
R.39	Taip
R.41	Taip
R.42	Ne
<i>VPS rodiklių taikymas priemonei:</i>	
ŠVEN-P.1	Ne
ŠVEN-P.2	Ne
ŠVEN-P.3	Ne
ŠVEN-P.4	Ne
ŠVEN-P.5	Ne
ŠVEN-P.6	Ne
ŠVEN-P.7	Ne
ŠVEN-P.8	Ne
ŠVEN-P.9	Ne
ŠVEN-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Taip

Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Taip
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Taip
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L806)	Taip
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne
	2 priemonė
Priemonės pavadinimas	Rekreacinių erdvių ir turistinio potencialo vystymo skatinimas siekiant kaimo vietovių gyvybingumo
Priemonės rūšis	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (ne pelno)
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	2
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3

Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Tikslas - skatinti rekreacinių erdvių ir turistinio potencialo vystymąsi, siekti kaimo gyvybingumo, palankesnių sąlygų turizmo ir kitų vietos paslaugų pasiūlai didinti, derinti vietos išteklius, pasitelkti skaitmeninius ir kitus pažangius sprendimus. Atitinka VPS temą, nes vietovė turi gamtinių ir kultūros išteklių, turizmo objektų, kuriuos reikia pritaikyti turistų saugiam lankymui, padidinti viešųjų paslaugų prieinamumą vietos bendruomenei. Atliepiami poreikiai rekreacinių infrastruktūrinių erdvių (pliažas, parkas, bendruomeninis sodas, žalioji infrastruktūra) kūrimui, kurios sudarytų galimybes plėtoti paslaugas vietos gyventojams ir turistams; gausinti ir įvairinti turizmo objektus (gamtos stebėjimas, paveldo objektai, atviros galerijos, keliaujančios parodos, turizmo maršrutai ir kt.). Gali būti įgyvendinama panaudojant teritorijos 1 stiprybę ir atsiveriančias 1, 3 galimybes, bus išvengta 2, 7 grėsmių ir bent iš dalies sumažintos ir (arba) visiškai panaikintos 1, 6 silpnybės.

Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	1) didesnės materialinės investicijos, socialiai atsakingų ir aktyvių gyventojų, turistų skaičius; 2) sukurtos ir pradėtos teikti sveikatinimo, įskaitant maisto ir maitinimo, poilsio ir laisvalaikio praleidimo paslaugos; 3) sukurta daugiau rekreacinių erdvių, didesnis paslaugų prieinamumas; 4) tausojant gamtos išteklius, prisidedant prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos, tvariai vystoma infrastruktūra.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Pareiškėjai bus skatinami naudoti tvarius, draugiškus aplinkai ir žmogaus sveikatai palankius metodus bei klimato kaitą švelninančias priemones.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Pareiškėjai bus skatinami atliepti visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, įskaitant aukštos kokybės, saugius ir maistingus maisto produktus, pagamintus tvariu būdu, mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę ir kovoti su antimikrobiniu atsparumu. Bus skatinama parengti ir publikuoti straipsnį VVG tinklalapyje apie tai, kaip VP investicijos ar veiklos prisideda prie ES BŽŪP 9 konkretaus tikslo įgyvendinimo.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Remtinai paslaugų, įrangos ir (arba) technikos įsigijimas ir (arba) atnaujinimas; investicijos į infrastruktūrą ir pastatus, ilgalaikį turtą; sveikatinimo ir užimtumo, turizmo organizavimo ir paslaugų teikimo gyventojams, turistams ir kt. veiklos.

Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Pareiškėjai ir partneriai: viešieji juridiniai asmenys (biudžetinės įstaigos, savivaldybės administracija, NVO, bendruomeninės organizacijos), VšĮ.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Tikslinė grupė Švenčionių r. gyventojai ir turistai (lankytojai)
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlyga pareiškėjams nurodytos Vietos projektų (toliau – VP) administravimo taisyklėse Tinkamumo sąlygos VP: nurodytos Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1.Sukurti didesnę viešųjų paslaugų prieinamumą, galimybes pasinaudoti paslaugomis, vieša infrastruktūra plėtojant nuolatinės veiklas. 2.Pasiekiamas didesnis galutinių naudos gavėjų skaičius.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	4
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	120000,00 Eur
Paramos lyginamoji dalis, proc.	iki 40 proc.
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	480.000,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	4
Paaikškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Projektų skaičius grindžiamas vietos gyventojų susidomėjimu (per gyventojų grupių diskusijas, darbo grupės susitikimus) bei turima praeitų laikotarpių patirtimi.
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	0
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, pasirinktinai

Pasirinkimo pagrindimas	Siekama platesnio investicijų ir naujų veiklų pasiskirstymo, didesnio naudos gavėjų skaičiaus ir suinteresuotųjų įsitraukimo, paslaugų prieinamumo bendradarbiaujant, didesnio bendruomenės aplinkosauginio sąmoningumo, prisidėjimo prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos.
<i>Inovacijų principas:</i>	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Siekama, kad tausojant vietos išteklius, prisidedant prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos būtų sukurtos rekreacinės erdvės, diegiama IKT ir kt. inovacijos, pereinama prie atsinaujinančių energijos išteklių, taikomi žiedinės bioekonomikos, dalijimosi ekonomikos principai.
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	4
<i>Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:</i>	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Bus užtikrinama: vyrų ir moterų lygybė, integruotas lyčių lygybės principas; visiems naudos gavėjams suteikiamos lygios teisės dalyvauti VP veiklose ir naudotis rezultatais; užkirstas kelias bet kokiai diskriminacijai pagal tautybę, religiją ar įsitikinimus, negalią, amžių, šeiminę padėtį, lytinę orientaciją; vienodos galimybės įvairioms soc. grupėms pasinaudoti parama pagal visas priemones
<i>Jaunimas:</i>	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	0
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
<i>SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:</i>	
R.3	Ne
R.37	Ne

R.39	Ne
R.41	Taip
R.42	Taip
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
ŠVEN-P.1	Ne
ŠVEN-P.2	Ne
ŠVEN-P.3	Ne
ŠVEN-P.4	Ne
ŠVEN-P.5	Ne
ŠVEN-P.6	Ne
ŠVEN-P.7	Ne
ŠVEN-P.8	Ne
ŠVEN-P.9	Ne
ŠVEN-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimata tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Taip
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne

Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L806)	Taip
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Taip
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Taip
	3 priemonė
Priemonės pavadinimas	Etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymas turizmo rinkoje
Priemonės rūšis	Veiklos projektai
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	2
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	4
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	

Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Tikslas – pristatyti ir populiarinti etninės kultūros ir gamtos paveldą turizmo rinkoje. Atitinka VPS temą, nes rajonas turi daug gamtos ir kultūros paveldo objektų, išsaugotus etnografinius ir gatvinius kaimus, aktyvius amatininkus ir meno kolektyvus. Atliepiamas poreikis išsaugoti turistams patrauklius etnografinius ir gatvinius kaimus, įvairių kartų ir etnokultūrų gyventojams veikti kartu (žolelių arbatų kūrimas ir gamyba, spektakliai, festivaliai), kurti ryšius ir atrasti naujas galias (etno stovyklos ir žaidynės, plenerai, gidavimas (mentorystė), edukacinės ir mokymo programos), ugdyti kūrybiškumą (edukacinės programos, IKT diegimas – rinkodara), auginti mokymosi kultūrą pristatant ir populiarinant turizmo rinkoje kultūros ir gamtos paveldą. Tvariai plėtojamos teritorijos 2, 3, 5, 6 stiprybės ir atsiveriančios 1, 6, 7 galimybės, išvengta 2 grėsmės ir bent iš dalies sumažintos ir (arba) visiškai panaikintos 1, 5 silpnybės.
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	1) išugdyti reikalingi gebėjimai, pristatyti etninės kultūros ir gamtos paveldo produktus turizmo rinkoje; 2) išaugti etninės kultūros ir gamtos paveldo populiarumas turizmo rinkoje; 3) padidėjusi soc. atsakomybė, gyventojų, ypač mažiau galimybių turinčių asmenų, įtrauktis teikiant ir vartojant paslaugas; 4) tausojančios gamtos išteklius bus atnaujinamos turistams patrauklios etnografinių ir gatvinių kaimų paslaugos, įvairių kartų ir etnokultūrų gyventojai glaudžiau bendradarbiaus ir veiks kartu.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Pareiškėjai bus skatinami naudoti tvarius, draugiškus aplinkai ir žmogaus sveikatai palankius metodus bei klimato kaitą švelninančias priemones. Per papildomus projektų atrankos balus bus siekiama, kad įsigytos medžiagos ar sukurta paslauga būtų palankūs aplinkai ir prisidėtų prie klimato kaitos švelninimo.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0

Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Pareiškėjai bus skatinami atliepti visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, įskaitant aukštos kokybės, saugius ir maistingus maisto produktus, pagamintus tvarių būdu, mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę ir kovoti su antimikrobinio atsparumu. Bus skatinama parengti ir publikuoti straipsnį VVG tinklalapyje apie tai, kaip VP investicijos ar veiklos prisideda prie ES BŽŪP 9 konkretaus tikslo įgyvendinimo.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	NVO aktyvumą skatinančios veiklos susijusios su neformalaus ugdymo, užimtumo organizavimu, etnokultūriniu švietimu, verslumo ir rinkodarinių gebėjimų ugdymu, etnografinių, gatvinių ir kt. kaimų paveldo pristatymu, turizmo paslaugų populiarinimu
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Pareiškėjai ir partneriai: Viešieji juridiniai asmenys: biudžetinės įstaigos, savivaldybės administracija, NVO, bendruomeninės organizacijos, VŠĮ.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Tikslinė grupė Švenčionių r. gyventojai ir turistai (lankytojai)
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlyga pareiškėjams nurodytos Vietos projektų (toliau – VP) administravimo taisyklėse Tinkamumo sąlygos VP: nurodytos Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Pasielkiamas didesnis galutinių naudos gavėjų, mažiau galimybių turinčių asmenų, skaičius. 2. Įtraukiamas jaunimas iki 29, ir/arba jauni žmonės iki 40 m. 3. Didesnis etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymų skaičius.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	3
C dalis. Paramos dydžiai:	

Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	19384,00 Eur.
Paramos lyginamoji dalis, proc.	iki 90 proc.
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	155.072,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	8
Paaškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Projektų skaičius grindžiamas vietos gyventojų susidomėjimu (per gyventojų grupių diskusijas, darbo grupės susitikimus) bei turima praeitų laikotarpių patirtimi.
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
<i>Subregioninės vietovės principas:</i>	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Pagal priemonę siekiama platesnio investicijų ir veiklų pasiskirstymo, didesnio naudos gavėjų skaičiaus, didesnio paslaugų prieinamumo vietos gyventojams ir turistams, didesnio aplinkosauginio sąmoningumo, prisidėjimo prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos.
<i>Partnerystės principas:</i>	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Siekiama platesnės partnerystės, tinklaveikos informuojant ir populiarinant etninės kultūros ir gamtos paveldą, platesnio vietos ir išorinių suinteresuotųjų įsitraukimo į etnokultūrines veiklas, amatų vystymą, ugdyti bendruomenės rinkodarines kompetencijas.
<i>Inovacijų principas:</i>	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Taip, pasirinktinai

Pasirinkimo pagrindimas	Siekama kuo plačiau, įvairiau (video, foto, el. platformos, atviros dienos kaime įv. sezonais, turizmo agentūros, šventės, ambasadorystė) pristatyti etninės kultūros ir gamtos paveldą turizmo rinkose, būtina diegti IKT, rinkodaros inovacijas, taikyti dalijimosi ekonomikos principus.
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	8
<i>Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:</i>	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Siekama lyčių lygybės įgyvendinimo, todėl bus sudarytos sąlygos visiems teikti vietos projektus neatsižvelgiant į projekto vykdytojų ir tikslinės grupės atstovų lytį.
<i>Jaunimas:</i>	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Per atrankos kriterijus į VP įtraukiamas jaunimas iki 29, ir/arba jauni žmonės iki 40 m
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
<i>SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:</i>	
R.3	Ne
R.37	Ne
R.39	Ne
R.41	Ne
R.42	Taip
<i>VPS rodiklių taikymas priemonei:</i>	
ŠVEN-P.1	Ne
ŠVEN-P.2	Ne
ŠVEN-P.3	Ne
ŠVEN-P.4	Ne
ŠVEN-P.5	Ne
ŠVEN-P.6	Ne
ŠVEN-P.7	Ne

ŠVEN-P.8	Ne
ŠVEN-P.9	Ne
ŠVEN-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimata tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Taip
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Taip
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Taip
	4 priemonė

Priemonės pavadinimas	Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas
Priemonės rūšis	Bendruomeninis verslas
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	3
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Tikslas - skatinti vietos išteklių darnų valdymą ir ugdyti bendruomenės sumanumą. Atitinka VPS temą, nes yra nemažai bendruomeninių organizacijų, kurios galėtų organizuoti, įtraukiant vietos gyventojus, ir teikti, taikant inovacijas, kompleksines paslaugas; etninės kultūros, gamtos paveldo ir kt. objektus sumaniai pritaikyti turizmo poreikiams, teikti paslaugas, tačiau stokoja finansinių išteklių ir sumanių sprendimų. Atliepiamas poreikis plėtoti kūrybines industrijas, socialines ir kt. inovacijas, kurios padėtų kapitalizuoti unikalius vietos išteklius, pereiti prie žiedinės bioekonomikos principais grįstų verslų ir veiklų, diegti IKT ir kitas technologijas, kurios būtų draugiškos aplinkai ir žmogui, plėtoti sumanius kaimus. Tvariai plėtoti teritorijos 4 stiprybę ir atsiveriančias 2, 3, 5 galimybes, išvengti 1, 2, 4, 6, 7 grėsmių ir sumažinti 2, 4, 5, 7 silpnybes.

Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	1) padidėjęs soc. ir aplinkosauginis saugumas, paslaugų įvairovė ir bendruomenių verslumas; 2) padidėjęs skaitmeninių ir kitų technologijų naudojimas, svariau prisidedama prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos; 3) pagerėję įgūdžiai dirbti su duomenimis ir žiedinės bioekonomikos principais grįstais sprendimais, geresnis vietos išteklių valdymas; 4) padidėjusi soc. atsakomybė, kaimo gyventojų, ypač mažiau galimybių turinčių asmenų, įtrauktis ir gyvenamosios vietos patrauklumas
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Pareiškėjai bus skatinami pereiti prie tvarios energetikos, naudoti tvarius, draugiškus aplinkai ir žmogaus sveikatai palankius metodus bei klimato kaitą švelninančias priemones.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Remtinai paslaugų, įrangos ir (arba) technikos įsigijimas ir (arba) atnaujinimas; intelektinės, sveikatinimo ir užimtumo, turizmo organizavimo, paslaugų teikimo ir kitos veiklos padedančios kurti darbo vietas ir vystyti bendruomeninius verslus.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Pareiškėjai: Bendruomeninės organizacijos veikiančios ne mažiau nei 1 metus. Partneriai: Savivaldybės administracija, biudžetinės įstaigos, NVO, VŠĮ.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Tikslinė grupė Švenčionių r. gyventojai ir turistai (lankytojai), mažiau galimybių turintys asmenys

Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlyga pareiškėjams nurodytos Vietos projektų (toliau – VP) administravimo taisyklėse Tinkamumo sąlygos VP: nurodytos Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Pasiekiamas didesnis galutinių naudos gavėjų skaičius. 2. Į projekto veiklas įtraukiamas jaunimas iki 29, ir/arba jauni žmonės iki 40 m., mažiau galimybių turintys asmenys; 3. Naudojamos klimato kaitos švelninimo priemonės.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	2
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	90000,00 Eur.
Paramos lyginamoji dalis, proc.	iki 95 proc.
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	270.000,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	3
Paaškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Projektų skaičius grindžiamas vietos gyventojų susidomėjimu (per gyventojų grupių diskusijas, darbo grupės susitikimus) bei turima praeitų laikotarpių patirtimi.
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Siekiama platesnio investicijų ir veiklų pasiskirstymo, sisteminio pokyčio VVG teritorijoje, didesnio naudos gavėjų skaičiaus, didesnio paslaugų prieinamumo vietos gyventojams ir turistams, didesnio aplinkosauginio sąmoningumo, prisidėjimo prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos.

Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Siekiama platesnio naujų veiklų pasiskirstymo, partnerystės ryšių tarp kaimų, sektorių ir veiklų; didesnės vietos ir išorinių suinteresuotųjų įsitraukimo, paslaugų prieinamumo, aplinkosauginio sąmoningumo, prisidėjimo prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos.
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Siekiama, kad vietos išteklių pagrindu kuriamos, diegiamos įvairios inovacijos, ugdomas bendruomenių sumanumas, diejami dalijimosi, žiedinės bioekonomikos principai; plėtojami sumanūs kaimai. Inovacija bus vertinama pagal ŽUM paruoštą inovacijų vertinimo metodiką.
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	3
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Pagal priemonę siekiama lyčių lygybės įgyvendinimo, todėl bus sudarytos sąlygos visiems teikti vietos projektus neatsižvelgiant į projekto vykdytojų ir tikslinės grupės atstovų lytį.
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Per atrankos kriterijus į VP įtraukiamas jaunimas iki 29, ir/arba jauni žmonės iki 40 m
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne

R.37	Taip
R.39	Taip
R.41	Taip
R.42	Ne
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
ŠVEN-P.1	Ne
ŠVEN-P.2	Ne
ŠVEN-P.3	Ne
ŠVEN-P.4	Ne
ŠVEN-P.5	Ne
ŠVEN-P.6	Ne
ŠVEN-P.7	Ne
ŠVEN-P.8	Ne
ŠVEN-P.9	Ne
ŠVEN-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Taip
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimata tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Taip
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Taip
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne

Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L806)	Taip
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Taip
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne

10.5. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)

VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS) aprašyta **5 priede**.

10.6. VPS priemonių rezultato rodikliai

VPS priemonių rezultato rodikliai, jų reikšmių pagrindimas ir planuojamų sukurti darbo vietų paskirstymas pagal amžių ir lytį pateikti **4 priede**.

11. Preliminarus VPS įgyvendinimo planas

Žr. VPS II dalies (Excel) 15 lapą.

VPS priemonės numeris	VPS priemonė	2024 m.				2025 m.			
		I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.
1 priemonė	Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas	0,00	180.000,00	0,00	0,00	90.000,00	0,00	0,00	0,00
2 priemonė	Rekreacinių erdvių ir turistinio potencialo vystymo skatinimas siekiant kaimo vietovių gyvybingumo	0,00	120.000,00	0,00	0,00	120.000,00	0,00	0,00	0,00

3 priemonė	Etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymas turizmo rinkoje	0,00		38.768,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4 priemonė	Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas	0,00	0,00	0,00	0,00	180.000,00	0,00	0,00	0,00

VPS priemonės numeris	VPS priemonė	2026 m.				2027 m.			
		I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.
1 priemonė	Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 priemonė	Rekreacinių erdvių ir turistinio potencialo vystymo skatinimas siekiant kaimo vietovių gyvybingumo	120.000,00	0,00	0,00	0,00	120.000,00	0,00	0,00	0,00
3 priemonė	Etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymas turizmo rinkoje	77.536,00	0,00	0,00	0,00	38.768,00	0,00	0,00	0,00
4 priemonė	Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas	90.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

12. VPS finansinis planas

12.1. VPS išlaidos pagal išlaidų kategorijas ir priemonių rūšis

Žr. VPS II dalies (Excel) 16 lapą.

1	2	3	4	5	6	7
Išlaidų kategorija	Priemonės kodas (bendras)	Priemonės rūšis	VPS priemonių skaičius	Planuojama paramos suma, Eur	Išlaidų dalis, nuo atitinkamos kategorijos išlaidų, proc.	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-01	Ne žemės ūkio verslo pradžia	0	0,00	0,0	100
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-02	Ne žemės ūkio verslo plėtra	0	0,00	0,0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-03	Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra	1	270.000,00	23,0	

Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-04	Ūkio subjektų (fizinį ir (arba) juridinių asmenų) bendradarbiavimas	0	0,00	0,0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-05	Žemės ūkio verslas	0	0,00	0,0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-06	Socialinis verslas	0	0,00	0,0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-07	Bendruomeninis verslas	1	270.000,00	23,0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-08	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (ne pelno)	1	480.000,00	40,8	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-09	Veiklos projektai	1	155.072,00	13,2	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-10	Mokymų projektai	0	0,00	0,0	
VPS administravimo išlaidos	LEADER-20VVG-11	Teritorinis VVG bendradarbiavimas	0	0,00	0,0	100
VPS administravimo išlaidos	LEADER-20VVG-12	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas	0	0,00	0,0	
VPS administravimo išlaidos	-	VVG veiklos išlaidos	0	290.276,00	98,8	
VPS administravimo išlaidos	-	VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo išlaidos	0	3.492,00	1,2	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos, iš viso				1.175.072,00	80,0	100
VPS administravimo išlaidos, iš viso				293.768,00	20,0	
Iš viso				1.468.840,00	100	100

12.2. Metinis VPS išlaidų planas

Žr. VPS II dalies (Excel) 17 lapą.

1	2	3	4	5	6	7	8
Išlaidų kategorija	Planuojama išlaidų suma, iš viso, Eur	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.
Planuojama metinė išlaidų suma, Eur							
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	1.175.072,00	338.768,00	390.000,00	287.536,00	158.768,00	0,00	0,00
VPS administravimo išlaidos (be VVG bendradarbiavimo projektų išlaidų)	293.768,00	84.692,00	97.500,00	71.884,00	39.692,00	0,00	0,00
VVG bendradarbiavimo projektų išlaidos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Iš viso	1.468.840,00	423.460,00	487.500,00	359.420,00	198.460,00	0,00	0,00

Planuojama metinė išlaidų dalis, proc.							
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	100,00	28,83	33,19	24,47	13,51	0,00	0,00
VPS administravimo išlaidos (be VVG bendradarbiavimo projektų išlaidų)	100,00	28,83	33,19	24,47	13,51		
VVG bendradarbiavimo projektų išlaidos	0,00						
Iš viso	100,00	28,83	33,19	24,47	13,51	0,00	0,00

13.ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas

VPS priemonių indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimą aprašytas VPS priemonių aprašymo D dalyje (VPS 9 dalis). Duomenys apie VPS priemonių, prisidedančių prie konkrečių horizontaliųjų principų, skaičių apibendrinti lentelėje.

13.1. Subregioninės vietovės principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Subregioninės vietovės principo laikymasis, įgyvendinant LEADER metodą, VVG yra vienas iš pagrindinių vertybių. VVG teritorija yra pakankamai didelė ir turi pakankamą skaičių gyventojų ir bendruomenių VVG teritorijos tikslams pasiekti. Teritorija nėra per didelė, todėl nekyla grėsmė prarasti partnerystės ryšius valdant teritorinius pokyčius. Teritorija, kai jos ribos sutampa su administracinėmis Švenčionių rajono savivaldybės ribomis, leidžia efektyviau derinti veiklas su vietos valdžios atstovais, planuoti ir koordinuoti kaimo integruotus pokyčius. Vadovaujantis minėtais motyvais, VVG ir kaimo gyventojai pasirinko teritoriją, atitinkančią Švenčionių r. sav. administracinės ribas be Švenčionių miesto. Į VVG teritoriją patenka viensėdžiai, kaimai, miesteliai ar miestai, kuriuose gyventojų skaičius neviršija 6 tūkst. gyventojų, išskyrus savivaldybių centrus. VVG teritorija užima 1685,89 km² arba 99,6 proc. visos rajono savivaldybės teritorijos.

Ekonominis, socialinis ir infrastruktūros vystymas VVG teritorijoje turi įtakos savivaldybės vystymosi tempui ir raidai. Teritorijos išskirtinės savybės, lyginant su aplinkiniais rajonais, yra palankios savivaldybės ūkio vystymui, tačiau rajonas, esantis geroje geografinėje padėtyje ir turintis ganėtinai gerą susisiekimo su Vilniumi infrastruktūrą, pagal daugelį socialinės ir ekonominės plėtros parametrų išlieka prie labiau atsiliekančių šalies rajonų. Tai lemia netolygi seniūnijų ekonominė plėtra, nes aplink rajoną pusšimčio kilometrų spinduliu driekiasi silpnai į rajono centro veiklas integruotos kaimo teritorijos, o rajono centre koncentruoti pagrindiniai infrastruktūros objektai – mokyklos ir kiti švietimo, sveikatos priežiūros, kultūros centrai, viešosios paslaugos. Švenčionių r., lyginant su kitais apsk. rajonais, turi mažesnius ekonominius ir socialinius rodiklius. Menkai plėtojama pramonė, smulkūs ir vidutiniai verslai pagrįsti vietos ištekliais, tačiau kraštas turi gausius ir unikalius gamtos, kultūros ir kitus išteklius, tam tikrą organizacinę kompetenciją juos valdyti, specializuotis rekreacinio turizmo veiklose, tuo pačiu įvairinant žemės ūkio veiklas, pereinant prie labiau gamtai draugiško ūkininkavimo. VVG teritorijai, jos suinteresuotumas veikti aktyviau, išsiveržti iš atsilikimo nėra lengva, nes gyventojų verslumas yra žemas, čia daugiau nei įprasta „socialinių bėdų“, vietos ekonomikai daro įtaką visuomenės senėjimas ir kaimų tuštėjimas, žemesnis gyventojų išsilavinimas ir specialistų, gyvenančių VVG teritorijoje, stoka. Nemaža dalis kvalifikuotų darbuotojų ir specialistų atvyksta iš Švenčionių, Vilniaus ir kitų miestų.

Siekiant tinkamai įgyvendinti subregioninį principą, buvo svarbu atlikti išsamią VVG teritorijos seniūnijų analizę, ištirti turimus išteklius ir jų vystymo tendencijas, apibrėžti galimas vietos plėtros sritis ir VPS temą.

Rengiant VPS buvo laikomasi teritorinio principo:

- ✓ atliekant teritorijos situacijos analizę bei siekiant atskleisti VVG teritorijos ypatumus, visų seniūnijų buvo prašoma pateikti informaciją apie jų vystymosi būklę, išskirtinius išteklius, kraštovaizdį, identitetą, saugomas teritorijas, kultūros paveldo objektus, socialinę, ekonominę, kultūrinę, švietimo bei infrastruktūros situaciją. Prašoma įvardinti galimus svarbių vietos plėtros problemų sprendimus ir galimybes racionaliai panaudoti vietos išteklius;

- ✓ siekiant ištirti VVG teritorijos gyventojų poreikius, siekiant sutelkti vietos bendruomenės bendriems tikslams 2023–2027 m. laikotarpiu, buvo organizuoti 9 susitikimai tai yra 2 – 2,5 val. grupinės diskusijos, seniūnijose su kaimo vietovių seniūnais, bendruomenėmis, nevyriausybinėmis organizacijomis, jaunimo atstovais, savivaldybės specialistais, verslininkais, ūkininkais ir kt.. Susitikimų metu buvo aptariama išteklių būklė, potencialių projektų idėjos, jų nauda plėtrai, VVG teritorijos vizija ir VVG misija. Siekiant išanalizuoti teritorijos vystymosi poreikius ir prioritetus,

pagal duomenis, kurie buvo surinkti grupių diskusijose buvo parengtas klausimynas vietos ekspertams, vykdyta apklausa (anketų analizės duomenys VVG būstinėje). Tyrimų duomenys pristatyti VVG nariams, vyko diskusijos ir svarstymai (plačiau VPS 1.4 dalyje).

Taikant įvardintus darbo metodus, išskyrus problemas, galimus sprendimų būdus, teritorijos situaciją, jos vystymosi tendencijas ir ypatumus, gyventojų poreikius bei projektų idėjas, buvo suformuota VVG teritorijos vizija, teritorijos poreikiai, VPS priemonės bei veiklos sritys.

VVG teritorijos gyventojai, iš visų seniūnijų dalyvavo rengiant VPS, išsakė savo nuomonę, įvardino problemas, kurias reikia ir jie galėtų spręsti, siūlė sprendimo būdus, pritarė konsensuso būdu buvo išryškintas VVG teritorijos išskirtinumas, identitetas, garsi bendra istorija, tamprūs kaimo bendruomenių, kitų NVO socialiniai ryšiai, bendra aktyvi veikla, rengiant ir įgyvendinant projektus, siekiant bendrų ilgalaikių VVG teritorijos plėtros tikslų.

Visi VVG teritorijos duomenys, jos išskirtinumas, kultūrinis identitetas, socialinės, ekonominės, socialinės infrastruktūros, kultūros, gamtos išteklių atlikta analizė ir vietos gyventojų poreikiai pateikti VPS analizės dalyse, bendri ilgalaikiai tikslai numatyti vizijoje, jų sprendimo būdai – priemonėse.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Įgyvendinant VPS bus laikomasi subregioninės vietovės principo, nes tik nuoseklus vieno iš LEADER metodo principų įgyvendinimas užtikrina kaimo gyventojų ir jų organizacijų įsitraukimą į jų ateities planavimą, naudingą tarpusavio bendradarbiavimą ir dalijimasi atsakomybe už krašto ateitį. Palyginus nežymūs vietovės vystymosi tolygumo skatinimo veiksmai šia VPS temos kryptimi, gali išvesti kaimo gyventojus į kokybiškai naują situaciją. Nuosekliai laikantis subregioninio principo, kaupiant gerą patirtį galima kryptingai ir pakankamai intensyviai veikti viso rajono mastu, nes kaimo vietovėse daugelis vietos gyventojų savo problemas ir jų galimą sprendimą suvokia labai lokaliai, mažai integruojant su kitomis vietovėmis. VPS sprendimų įgyvendinimas grindžiamas VVG teritorijos išskirtinumo ir seniūnijų pranašumų panaudojimu. Įgyvendinant VPS bus nuosekliai laikomasi subregioninio teritorinio principo, apjungiant visus kaimo plėtros dalyvius – pilietinės visuomenės, NVO, verslo, savivaldos atstovus. Skatinant juos įsitraukti į VVG teritorijos ekonominių, socialinių pokyčių valdymą per bendras veiklas ir projektus, įgyvendinant VPS numatytas priemones ir išpildant VPS temą. Numatytos VPS priemonės ir jų tikslai padės užtikrinti bendradarbiavimą ir socialinę partnerystę, integruoti vietos išteklius, juos komercionalizuoti, derinti įvairias paslaugų teikimo formas ir būdus, orientuojantis į keletą gyvenamųjų vietovių, arba kompleksines paslaugas gyventojams ir turistams, o VVG teritorijos plėtrą nukreipiant darnumo link.

Subregioninės vietovės principo įgyvendinimą užtikrins VVG administracija, VVG kolegialaus valdymo organo nariai. Kiekvienoje kaimiškojoje seniūnijoje bus organizuojamas VPS priemonių pristatymai potencialiems vietos projektų pareiškėjams. Numatomi susitikimai sudarys sąlygas geriau susipažinti su VPS, numatomais įgyvendinti veiksmais bei galimybėmis kaimo plėtros dalyviams prisidėti, įgyvendinant VPS tikslus. Informacinių renginių metu bus išgrynintos vietos projektų idėjos ir aptariamos jų įgyvendinimo galimybės. Daugiausia dėmesio bus skiriama skirtingų vietovių, sektorių partnerystei, kas sudarys sąlygas įgyvendinti projektus, orientuotus į VVG teritorijos identiteto stiprinimą, inovatyvumą, išskirtinumą bei padės kurti VVG teritorijos pridėtinę vertę ir tolygumą.

VVG įsitikinimu, ateinančiu laikotarpiu svarbu NVO orientuoti vykdyti ekonominio pobūdžio veiklas. Tiek vietos gyventojai, tiek organizacijos neišnaudoja turimų plėtros galimybių, todėl naujuoju laikotarpiu bus finansuojami tie projektai, kurių nauda yra konkrečios paslaugos turistams ir vietos gyventojams. Atsižvelgiant į vietos gyventojų poreikius, VPS orientuota į paslaugų pagrįstą vietos išteklių plėtrą, rekreacinio turizmo vystymą. Vietos gyventojai ir verslininkai turės galimybę pretenduoti į paramą turizmo verslo kūrimui ir plėtrai visoje VVG teritorijoje.

Taip pat ypatingas dėmesys bus skiriamas krašto tradicijoms saugoti ir puoselėti, gyventojų kultūrinių ir meninių poreikių ugdymui ir tenkinimui, jaunų žmonių, kūrybininkų aktyvumo ir verslumo skatinimui, unikalių, etnografinių ir gatvinių kaimų, turizmo paslaugų visuomenei plėtojimui, pristatymui turizmo rinkose. VVG (kaip ir iki šiol) skatins bendruomenės populiarinti

savo tradicijas, organizuos tradicijų puoselėtojų ir verslininkų susitikimus, kad diskutuojant, bendrai tariantis galėtų priimti sprendimus dėl veiklų apjungimo ir integruoto vystymo, ekonominio ir socialinio užimtumo augimo.

VVG, įvertinusi VVG teritorijos išskirtinumą ir siekdama laikytis subregioninio principo, viešins savo veiklą, informaciją apie VPS įgyvendinimą pateiks interneto svetainėje ir socialiniuose tinkluose, tiesiogiai diskutuos su seniūnijų gyventojais. Tikima, kad plati informacijos sklaida padės užtikrinti visų seniūnijų aktyvumą ir dalyvavimą įgyvendinant VPS, finansinių išteklių tolygų pasiskirstymą, investuojant į seniūnijų konkurencinių pranašumų vystymą. Siekiant išvengti projektų koncentracijos vienoje vietovėje, bus siekiama aktyvinti rečiau pagyvendintas vietas, skatinti vietos interesų grupių bendradarbiavimą bei jų vykdomų veiklų integruotumą, didesnės pridėtinės vertės kūrimą VVG teritorijos mastu. Atsižvelgiant į tai, rengiant įgyvendinimo taisykles, didelis dėmesys bus skiriamas vietovėms, kuriose mažiausiai įgyvendinta projektų, yra išskirtiniai ištekliai ir galimybės juos integruojant kurti ir teikti paslaugas.

13.2. „Iš apačios į viršų“ principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

VVG teritorijos vystymas grindžiamas principu „iš apačios į viršų“ reiškia, kad į pokyčių valdymo procesą įsitraukia gyventojai, pokyčius inicijuoja pagal savo poreikius, žinias ir kompetencijas. VVG vietos gyventojus, vietos organizacijų atstovus įtraukė į visus VPS rengimo etapus. VPS rengėjų grupė, VVG administracijos darbuotojai organizavo daugiau kaip 9 susitikimus seniūnijose, VVG būstinėje, organizavo diskusijas grupėse, buvo vykdoma vietos ekspertų apklausa (9 priedas). Su gyventojais, verslo bei valdžios atstovais vyko dialogai kiekvienu iš pagrindinių strategijos rengimo etapų:

- nustatant stiprybes, silpnybes, galimybes ir grėsmes (SSGG);
- nustatant svarbiausius vietovės poreikius ir vystymosi potencialą;
- apibrėžiant viziją, VVG misiją ir konkrečias priemones bei jų tikslus, veiklas;
- paskirstant biudžetą.

VVG taip pat dalyvavo bendruomenių renginiuose, kalbėjosi apie bendruomenių ateities planus. Rengiant VPS VVG daug dėmesio skyrė VVG teritorijos žmonių poreikiams ištirti ir analizuoti. Buvo sudarytos 9 diskusijų grupės iš visų VVG teritoriją atstovaujančių sektorių. Tai buvo svarbu, norint užtikrinti ne tik kuo aktyvesnį VVG narių ir kitų kaimo gyventojų dalyvavimą ruošiant strategiją, bet ir pasirengti tolimesniam - strategijos įgyvendinimo etapui. Viena iš VVG principinių nuostatų - palaikyti nuolatinį dialogą su kaimo gyventojais, jų organizacijomis, verslininkais bei valdžios atstovais, buvo įgyvendinta ir rengiant VPS. Diskutuojant tarpusavyje, diskusijų ir rengimo grupėje, buvo siekiama geriau išsiaiškinti bendrus ilgalaikius tikslus, nustatyti prioritetinę VPS temą, taip pat tai, ką reikėtų daryti artimiausiu metu, kad būtų galima greitai pasiekti gerų rezultatų, generuoti pajamas. Diskusinių susitikimų užduotis – išsiaiškinti, ko žmonės tikisi iš ateinančio laikotarpio ir pagal kokius prioritetus jie galėtų tikėtis investicijų savo sumanymams ir verslo idėjoms realizuoti. Renginių metu buvo renkamos nuomonės, duomenys sisteminami, konsultuojamasi su kaimo gyventojais, vietos valdžios ir verslo atstovais. Dalyviai prisistatė, pristatė savo gyvenamąsias vietas, bendruomenes, kartu su gyventojais buvo nustatytos seniūnijos stiprybės ir silpnybės, aptarta VVG teritorijos vizija, įvardintos problemos ir priemonės joms spręsti, aptartos potencialių projektų idėjos. Vyko susitikimai su Švenčionių r. sav. administracijos skyrių vedėjais bei specialistais. Susitikimų metu buvo aptarta dabartinė rajono situacija. Savivaldybės skyrių vedėjai bei specialistai pateikė statistinius duomenis, reikalingus VPS parengimui, iškėlė problemas, pasiūlė jų sprendimo būdus. Taip pat buvo atlikta 52 vietos ekspertų apklausa (9 priedas), duomenys išanalizuoti ir pateikti VVG narių susirinkime, VVG internetinėje svetainėje (plačiau 1.4).

VPS rengimo grupė atliko išsamią ekonominės, socialinės, kultūrinės bei aplinkosauginės būklės analizę, rinko statistinius duomenis, kaupė ir sisteminė socialinių poreikių raiškos analitinę medžiagą. VPS rengimo grupė įvertino esamą būklę, pagal SSGG analizės, kurioje buvo apjungti poreikių tyrimo ir VVG teritorijos situacijos duomenys, nustatė opiausias VVG teritorijos problemas, teritorijos poreikius.

Rengiant VPS buvo reguliariai konsultuojamasi su VVG teritorijos gyventojais, NVO bei tikslinėmis grupėmis visuose strategijos rengimo etapuose buvo sudaryta galimybė aktyviai įsitraukti į strateginio planavimo procesą. Tai padėjo suderinti VVG priimamus sprendimus su kaimo gyventojų, vietos valdžios ir verslo atstovų lūkesčiais ir suteikė galimybę siekti realių rezultatų. Strategijos projektas buvo pristatytas visuomenei viešam svarstymui ir tvirtinimui (2023-05-25). Svarstymuose ir, priimant galutinius sprendimus, dalyvavo NVO, vietos valdžios, verslo atstovai ir kiti socialiniai partneriai.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Suinteresuotieji vietos subjektai turės galimybę dalyvauti nuo VPS įgyvendinimo pradžios iki jos pabaigos. Į visus VPS įgyvendinimo procesus bus įtraukiamos VVG teritorijos bendruomeninės organizacijos, kitos NVO, verslo ir vietos valdžios atstovai ir kiti suinteresuotieji subjektai. VPS įgyvendinimo pradžioje bus organizuojami informaciniai renginiai VVG teritorijoje veikiančioms NVO, verslo bei vietos valdžios atstovams, gyventojams, kurių metu bus pristatyti VPS priemonės, jų tikslai, VPS įgyvendinimo etapai.

Prieš skelbiant kvietimus teikti vietos projektų paraiškas bei kvietimų metu, VVG administracijos darbuotojai teiks konsultacijas paraiškų pildymo klausimais, kas užtikrins aukštesnę pateiktų paraiškų kokybę bei didesnę pridėtinę vertę. Rengiant kvietimo dokumentaciją paraiškoms teikti, laikantis galiojančių teisės aktų, bus atsižvelgta į bendruomeninių organizacijų, kitų NVO, kitos pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovų išsakytas pastabas ir pasiūlymus. Kvietimų dokumentaciją tvirtins VVG kolegialus valdymo organas valdyba, kuri išrinkta laikantis reikalaujamo santykio – pilietinės visuomenės, vietos valdžios ir verslo atstovų, kurie yra atskaitingi savo atstovaujamai grupei. Potencialiems vietos pareiškėjams bei projektų vykdytojams bus teikiamos konsultacijos viešųjų pirkimų vykdymo, mokėjimo prašymų bei ataskaitų pildymo klausimais. Tam, kad palengvinti atitinkamų dokumentų pildymą, bus parengtos mokėjimo prašymų bei ataskaitų pildymo instrukcijos. Taip pat bus parengta pavyzdinė viešųjų pirkimų vykdymo tvarkos dokumentacija. Visa informacija apie kvietimus teikti VP paraiškas bei kvietimų įgyvendinimo etapus bus skelbiama VVG interneto svetainėje www.partneryste.org, socialinio tinklo Facebook paskyroje „Švenčionių rajono vietos veiklos grupė „Švenčionių partnerystė“ bei rajoninėje spaudoje. Apie planuojamus bei vykdomus kvietimus teikti paraiškas bus informuojama taip pat ir bendruomenių bei kitų NVO renginiuose, informacija bus teikiama Švenčionių verslo ir turizmo informacijos centrui bei Švenčionių r. sav., VVG būstinėje tiesiogiai, telefonu ir elektroniniu paštu.

VP tvirtinimo procese principo „iš apačios į viršų“ bus laikomasi sekančiais:

- projektų atrankos ir sprendimų priėmimo tvarka bus vieša, skaidri ir pagrįsta atsakomybe, t.y. balsavimas priimant sprendimus bus patvirtintas dokumentais. Taip pat bus nustatyta interesų konfliktų prevencijos tvarka bei aiški ir paprasta sprendimų apskundimo tvarka;
- bus parengta nediskriminuojanti ir skaidri VP atrankos procedūra, sprendimų priėmimo procesas ir objektyvūs projektų atrankos kriterijai, kuriais remiantis jie bus priimami;
- tvirtinant VP bus organizuojami VP atrankos posėdžiai, kuriuose bus kviečiami dalyvauti valdybos nariai, projektų vertintojai, vietos pareiškėjai, NMA bei Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – ŽŪM) atstovai.

VP tvirtins VVG valdyba, kurią, kaip minėta, sudaro trijų sektorių atstovai: bendruomeninių organizacijų, kitų NVO, kitos pilietinės visuomenės atstovai; verslo atstovai; vietos valdžios atstovai. Kiekvienas valdybos narys projektų tvirtinimo posėdžio metu svarstant galimybę skirti paramą konkrečiam VP, turės teisę išsakyti savo ir savo atstovaujamo sektoriaus poziciją. Be to, projektų tvirtinimo procese, kaip jau minėta, galės dalyvauti vietos pareiškėjai, neatsižvelgiant į tai, kokiam sektoriui jie atstovauja – ar tai būtų verslininkas, ar NVO atstovas, ar vietos valdžios atstovas. Principo „iš apačios į viršų“ bus laikomasi pristatant vietos gyventojams VPS įgyvendinimo rezultatus. VVG organizuos informacinius renginius, seminarus ir konferencijas, kuriuose bus pristatomos BIVP (LEADER) galimybės, VPS priemonės ir jų tikslai, remiamos veiklos sritys, galimi pareiškėjai, tinkamos finansuoti išlaidos, pradėti ir baigti įgyvendinti projektai, tarptautinė ir teritorinė patirtis. Į konferencijas bus kviečiamos dalyvauti bendruomeninės organizacijos ir kitos

NVO, verslo ir valdžios atstovai, taip pat NMA, ŽŪM bei Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūros, Universitetų atstovai.

VVG teritorijos gyventojų aktyvinimas bus skatinamas konsultuojant ir konsultuojantis su gyventojais, per informacinius renginius visose seniūnijose, į kuriuos bus kviečiami bendruomenių, įvairių NVO bei kiti pilietinės visuomenės atstovai, verslininkai, vietos valdžios atstovai, kiti biudžetinių, vietos, valstybinių organizacijų atstovai. Įgyvendinant VPS viešinimui ir gyventojų aktyvinimui bus skiriamas ypatingas dėmesys: sistemingai skelbiama informacija rajono laikraščiuose, interneto svetainėje www.partneryste.org, socialinio tinklo Facebook paskyroje. Strategijos įgyvendinimo metu VVG įrengs aiškinamąjį stendą, bus organizuojami informaciniai ir mokomieji renginiai, konferencijos, seminarai. Viešinimui bus naudojami popieriniai ir elektroniniai leidiniai, išorės ženklinimo priemonės.

13.3. Partnerystės principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Partnerystės vertė siejama su lygiavertiškumu ir gebėjimu suvienyti pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovus, skatinant juos siūlyti idėjas ir bendrai rengti projektus, kurie nebūtų buvę įmanomi arba juos būtų buvę kur kas sunkiau pradėti be visų partnerių grupės kompetencijų ir pastangų. Partnerystės principui taikyti prielaidas sudaro VVG valdyba, kurioje proporcingai atstovaujami 3 pagrindiniai sektoriai - pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios. 2023 m. balandžio 28 d. nepažeidžiant partnerystės principo, buvo išrinkta nauja valdyba iš 11 narių. Šioje valdyboje verslo partneriai sudaro 18,18 proc., valdžios atstovai – 27,27 proc., o pilietinė visuomenė – 54,55 proc. valdybos narių. Valdyboje pilietinės visuomenės atstovų dauguma leidžia užtikrinti tai, kad į socialinių grupių interesus bus atsižvelgta visapusiškai. VVG valdybos sudėtyje yra jaunimo iki 29 ir 2 jaunų žmonių (iki 40 metų) atstovai, kurie sudaro 36,4 proc. valdybos narių.

Kadangi visi partneriai skiriasi savo patirtimi, organizuotumu, gebėjimais ir profesijomis, todėl viena iš pirmųjų ir svarbiausių užduočių, sudarius VPS rengėjų grupę, buvo organizuoti informacinį susitikimą – pasitarimą ir pasidalinti funkcijomis. Pagal partnerystės principą rengėjų grupėje dalyvavo visų trijų sektorių ir mokslo institucijų atstovai. 7 priedo 7 lentelėje pateikta VPS rengimo darbo grupė ir jos funkcijos. Tai leido išgryninti bendras visiems sektoriams opiausias problemas, apibrėžti VVG teritorijos poreikius, siūlyti idėjas priemonėms ir veikloms.

Švenčionių r. VVG „Švenčionių partnerystė“, rengdama VPS bei priimdama sprendimus dėl jos prioritetų, priemonių, veiklos sričių, finansinio plano, didelį dėmesį skyrė įvairių nuomonių išklausymui, susisteminimui ir konsultavimuisi. Partnerystės principas rengiant VPS buvo įgyvendinamas, pasitelkus 3 pagrindinius būdus: (1) tiesioginį partnerių įtraukimą į VPS rengimo procesą (renkant duomenis, juos analizuojant ir vertinant), (2) VPS projekto aptarimą su partneriais, (3) partnerių bei visuomenės informavimą apie parengtą VPS. Šiems tikslams buvo naudojamos tiek institucionalizuotos partnerystės formos (darbo grupės), kur partneriai turi sprendimo priėmimo teisę, iniciatyvos teisę paramos panaudojimo prioritetų nustatymui, tiek ad hoc tipo (vietos ekspertų apklausa), kai galima buvo sužinoti partnerių nuomonę apie konkrečias problemas arba siūlomus jų sprendimo būdus, geriau įvertinti planuojamos intervencijos tinkamumą, jos įgyvendinimo prielaidas, sąnaudas ir naudą, sudaryta galimybė partneriams pateikti pasiūlymus. Konsultavimuisi su gyventojais ir jų informavimui skirtos priemonės: viešas aptarimas ir supažindinimas, kai visuomenė turėjo patariamąją teisę ir galėjo teikti savo siūlymus.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Pagal partnerystės principą asociacija yra atvira naujiems nariams, užtikrina lanksčią, atvirą ir nediskriminuojančią naujų narių priėmimo tvarką. Vietos projektus VPS įgyvendinti galės teikti ne tik VVG nariai. VPS numatytos galimybės suburti vietos subjektus į kolektyvinius projektus, pagal partnerystės tarp skirtingų sektorių būdą. Visų sektorių partnerystė labai svarbi, nes siekiama didinti socialinę įtrauktį ir kurti didesnę pridėtinę vertę.

Siekdama betarpiško bendradarbiavimo, VVG suorganizuos viešą patvirtintos VPS pristatymo renginį, į kurį bus pakviesti visi VVG teritorijos pilietinės visuomenės, verslo ir valdžios atstovai.

VVG sieks, kad ekonominiai bei socialiniai partneriai, verslo ir valdžios atstovai bei įvairios pilietinė visuomenė atstovaujančios organizacijos aktyviai ir glaudžiai dalyvautų visuose VPS įgyvendinimo etapuose: pasirengimo, įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo, nes partnerystė gali duoti daug naudos ir sukurti pridėtinės vertės.

Partnerystė VPS įgyvendinime bus grindžiama šiais principais:

- *Atvirumo*, kai VPS įgyvendinimo procese galės dalyvauti partneriai, atstovaujantys verslo, valdžios, NVO ir kitoms visuomenės grupės interesams;
- *įtraukimo*, kai partneriai bus įtraukiami į visus VPS įgyvendinimo etapus: planavimo, įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo;
- *skaidrumo*, kai partneriams bus pateikiama ir prašoma iš jų informacijos, kuri reikalinga aktyviam dalyvavimui VPS įgyvendinimo procese;
- *tarpusavio atsakomybės*, kai partnerystė bus grindžiama abipusiu pasitikėjimu ir įsipareigojimu siekti maksimaliai geriausio paramos panaudojimo, visų partnerių indėlio pripažinimo ir vertinimo.

Į VPS įgyvendinimo procesą bus siekiama įtraukti šiuos ekonominius partnerius: verslo asociacijas, ypač atstovaujančias smulkų ir vidutinį verslą, mokslo bei tyrimų institucijas, tai yra pagrindinius partnerius, kurie padėtų didinti Švenčionių r. V VG teritorijos konkurencingumą ir skatinti inovacijų plėtrą. Taip pat be esamų bus įtraukiamos naujos NVO, atstovaujančios pilietinę visuomenę, ypač tokiose srityse kaip aplinkos apsauga, socialinė įtrauktis, jaunimas, lyčių lygybė. Veiksmingai partnerystei būtini tam tikri partnerių gebėjimai, žinios ir ištekliai, todėl bus ieškoma galimybių įgyvendinti įvairias partnerių gebėjimų stiprinimo iniciatyvas.

Bus siekiama, kad įgyvendinant partnerystės principą būtų įgalinti visi partneriai, ypač turintys ribotus išteklius. Gebėjimų stiprinimo priemonės galėtų apimti konsultacijas, tarpinstitucinius projektus, dalijimąsi geraja praktika, bendrus institucijų ir socialinių ekonominių partnerių projektus arba kitas bendradarbiavimo veiklas, skatinančias partnerystę turizmo sektoriaus veiklose, keitimąsi ekspertinėmis žiniomis ir patirtimi, abipusį mokymąsi, tinklų kūrimą, socialinio dialogo skatinimą ir pan.

13.4. Bendradarbiavimo principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

VVG bendradarbiavimas nacionaliniu ir Europos lygmenimis yra svarbus būdas dalintis geraja patirtimi, ją perduoti kitiems ir padėti plačiau pritaikyti sėkmingų projektų idėjas. VVG tinklų veikla ir dalijimasis patirtimi su kituose regionuose veikiančiomis ir kitų fondų lėšas naudojančiomis VVG yra svarbus žinių ir įkvėpimo šaltinis. VVG aktyviai palaikė tinklinės organizacijos atsiradimo idėją, tapo VVG tinklo nare (vos jam įsisteigus), aktyviai dalyvauja jo rengiamuose susitikimuose, dalinasi patirtimi, teikia pasiūlymus, svarstant dokumentų projektus. VVG yra pasirašiusi bendradarbiavimo sutartis su Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademija.

Principo laikymasis rengiant VPS:

VPS rengimo metu bendradarbiavimo principo buvo laikomasi: dalyvaujant VVG tinkle, LEADER renginiuose, kurie susiję su VPS rengimu ir pasirengimu jį įgyvendinti.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

VPS įgyvendinimo metu bendradarbiavimo principo bus laikomasi:

- Dalyvaujant VVG tinkle, nacionaliniuose ir Europos tinkluose, LEADER renginiuose, kurie susiję su VPS pasirengimu ją įgyvendinti.
- Bendradarbiaujant su kitomis Lietuvos VVG, Vilniaus apsk. VVG dalyvaus regiono VVG susitikimuose, tarsis dėl neišskumų kilusių įgyvendinant VPS.
- Įgyvendinant strategiją VVG ketina inicijuoti vietos lygmens bendradarbiavimą tarp sektorių ir kaimų, institucijų veikiančių turizmo sektoriuje.
- Bendradarbiaujant su kitomis VVG sieks palaikyti ryšius su esamais partneriais ir ieškos naujų partnerių bei kitų galimybių įgyvendinti turizmo projektų idėjas.

VVG tinklas – vienas iš būdų plėsti VVG vidaus bendradarbiavimą. Kaip ir nuo pat įsteigimo pradžios VVG aktyviai dalyvaus VVG tinklo organizuojamuose renginiuose: susirinkimuose, konferencijose, teiks pasiūlymus probleminiais klausimais, dalinsis savo patirtimi. Naujuoju laikotarpiu VVG numato ne tik aktyviai dalyvauti VVG tinklo organizuojamuose renginiuose, bet ir siūlys organizuoti posėdžius Švenčionių r. VVG teritorijoje, dalijantis gerąja patirtimi, viešinant savo veiklą. VVG į savo organizuojamus renginius kvies ir kitų VVG atstovus. Planuojama dirbti taikant tinklaveikos principus, kad dalijimasis gerąja patirtimi, naujovių viešinimas ir patirties, įgytos valdant kaimo vietovių pokyčius, sklaida būtų geresnė. VVG taip pat planuoja dalyvauti kitų fondų veikloje, inicijuoti projektus bei kviesti partnerius prisijungti prie bendros veiklos.

13.5. Inovacijų principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Inovacija nėra vien mokslininkų, gamybininkų ar verslininkų interesų objektas. Tai įvairialypis procesas, kuriame dirba skirtingi partneriai. Dėl to būtina, visų pirma, inovacijas įvardinti įsisavinimo kontekste kaip pažangos procesą, kuriame tikslingai bendradarbiauja organizacijos ir jų partneriai.

2015–2023 m. laikotarpiu VVG atliko svarbų vaidmenį, skatindama taikyti naujus kaimo vietovių plėtros metodus, buvo teikiamas prioritetas „novatoriškoms, pavyzdinėms, perduodamoms priemonėms, galinčioms praskinti naujus kaimo plėtros kelius“, VPS rengimo etape buvo svarbu atskleisti pasirinktos temos novatoriškumą ir rengiamos VPS priemonės, VVG teritorijos viziją ir VVG misiją suformuluoti naujai.

Jau pati VVG, kaip organizacija, lyginant su kitomis asociacijomis, yra novatoriška, todėl buvo stengiamasi šį pranašumą panaudoti. VPS rengimo etape VVG laikėsi tik LEADER metodą įgyvendinančioms asociacijoms būdingos valdymo struktūros bei į VPS rengimą įtraukė įvairių socialinių grupių partnerius ir mokslininkus.

VPS rengimo etape ypatingas dėmesys buvo skirtas novatoriškoms bendradarbiavimo formoms. Buvo aktyviai skatinamas tarpinstitucinis bendradarbiavimas. Daug laiko ir pastangų skirta vidinės ir išorinės komunikacijos tarp atskirų rajono subjektų plėtojimui. Tam buvo vykdomi VVG darbuotojų vizitai į seniūnijas, bendri bendruomenių narių ir bendruomenės teritorijoje veikiančių verslo subjektų ir ūkininkų susitikimai, taip pat organizuojami susitikimai su savivaldybės administracijos skyrių specialistais.

Rengiant VPS buvo bandoma naujai pažvelgti tiek į VVG teritorijos situaciją, tiek problemas, tiek į galimybes. Buvo stengiamasi ieškoti naujų būdų į jas reaguoti, pavyzdžiui vienas iš VVG teritorijos vystymosi kliūčių – gyventojų tankumas, buvo paverstas privalumu ir suformuluota stiprybė - yra daug retai apgyvendintų, daugiataučių ir daugiakultūrinių seniūnijų, mažai naudojamų pastatų ir rekreacinių erdvių kompleksinėms paslaugoms teikti. VPS rengimo etape stengiamasi išgirsti kuo daugiau inovatyvių pasiūlymų, kurie buvo generuoti diskusijų grupėse seniūnijose ir strategijos rengimo grupės susirinkimuose. Susirinkimų metu buvo pateikiami sprendimai ir projektų pavyzdžiai, kurie sėkmingai buvo įgyvendinti kituose rajonuose bei kitose valstybėse, ir kas galėtų būti Švenčionių r. VVG teritorijos inovacijomis. Diskusijų metu buvo išgryninta VPS tema - geriausias vietos išteklių panaudojimas rekreaciniam turizmui vystyti.

VVG, siekdama inovatyviai įgyvendinti socialinės įtraukties, skurdo mažinimo ir ekonominės plėtros skatinimo prioritetą, VPS nusimatė inovatyvias priemones „Etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymas turizmo rinkoje“, „Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas“. Rengiant VPS buvo atsižvelgta ne tik į tikslines grupes, bet buvo vadovaujama išorinės politinės aplinkos, klimato kaitos švelninimo galimybėmis ir Darnaus vystymosi tikslais, siekta naujai pažiūrėti į vietos išteklius ir jų valdymą. Numatyta priemonė skatinti bendruomeninio verslo kūrimą ir plėtrą, kai verslas turi socialinį tikslą gaminti prekes ar paslaugas bendruomenės nariams su ilgalaikę veiklos perspektyva. Pagrindinė tokio verslo varomoji jėga yra žmonių poreikiai, kurių rinką ar viešosios paslaugos negali patenkinti.

Vis daugiau žmonių domisi socialiniu ir bendruomeniniu verslumu, kaip socialinių poreikių tenkinimo priemone. Rengiant VPS buvo iškeltas tikslas atrasti priemones, kurias pritaikius bendruomeninis verslas galėtų prisidėti prie bendruomenių regeneracijos ir socialinės ekonomikos vystymo. Dėl to buvo ieškoma inovatyvių ir praktiškų sprendimų.

Poreikių tyrimo etape VVG pasirinko vieną iš inovatyvesnių informacijos rinkimo metodų – vietos ekspertų internetinį anketavimą, kuriame dalyvavo 52 respondentai. Anketa buvo parengta pagal diskusijų grupėse iškeltas idėjas. Rengiant VPS taip pat buvo naudota informacinė erdvė – socialinio tinklo Facebook paskyra.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

LEADER metodo įgyvendinimas Lietuvos kaimui atvėrė realias galimybes diegti įvairaus pobūdžio socialines inovacijas. Sisteminiams kaimo negandoms įveikti reikalingi ne tik kokybiškai nauji sprendimai, kurie atveria naujus visuomenės raidos kelius, bet ir kasdienė inovacijų diegimo praktika.

Inovacijų diegimas bus skatinamas bendradarbiaujant, gilinant suinteresuotų šalių žinias pačios inovacijos ir jos supratimo plačiąja prasme srityje. Įgyvendinant VPS, visų pirma, bus siekiama socialinių inovacijų – tai nauji produktai, paslaugos ir modeliai, kuriais vienu metu tenkinami kaimo gyventojų ir turistų poreikiai, užmezgami nauji socialiniai santykiai ar bendradarbiavimas, nes tai inovacijos, kurios yra ne tik naudingos visuomenei, bet ir didina visuomenės aktyvumą. Tai galima pasiekti plėtojant tinklaveiką, tarp turizmo paslaugų teikėjų, informavimo ir komunikacijos organizacijų, kurios veikia ne tik Švenčionių rajone ir mieste bet ir kituose miestuose ir kaimuose. VPS bus siekiama socialinės įtraukties, įtraukiami mažiau galimybių turintys asmenys.

VPS numatyta remti verslias bendruomenes, siekiant, kad jos prisidėtų prie rekreacinio turizmo paslaugų teikimo, vietos išteklių darnaus panaudojimo. Bendruomenės ir kitos NVO galės pretenduoti į finansinę paramą bendradarbiaudamos su verslu ar vietos valdžios institucijomis.

VVG strategijos įgyvendinimo metu organizuojamuose informaciniuose renginiuose skatins potencialius vietos pareiškėjus kurti naujus produktus, paslaugas arba naujus veiklos būdus vietos sąlygomis, skatins apimti vieną arba daugiau nedidelio masto veiksmų ir prototipų arba didesnio masto pavyzdinį projektą, į kurį įsitrauks visa bendruomenė, skatins atrasti naujų būdų sutelkti ir naudoti turimus vietovės išteklius bei turtą, stiprins įvairių subjektų ir sektorių bendradarbiavimą, skatins socialines inovacijas kurias vėliau galima išplėtoti ir taikyti platesniu mastu, vykdant mainus, bendradarbiaujant ir pasitelkiant tinklų veiklą.

Siekiant paskatinti inovacijų kūrimą, diegimą ir sklaidą, specialiosiose taisyklėse bus numatyti projektų atrankos ir vertinimo kriterijai, kurie skatins teikti ir diegti inovatyvius projektus, už kurių inovatyvumą bus skiriami papildomi balai.

Inovatyvių vietos projektų sklaidos metu VVG rengs konkursą, kurio metu internetinėje erdvėje bus siūloma rinkti inovatyviausią projektą, kuris yra vienas iš „sudėtingesnių“ ir rizikingesnių projektų, tačiau sėkmės atveju labiau struktūruojantys projektai arba „daug dalyvių ir daug priemonių apimančių“ iniciatyvų, skirtų naujų technologijų taikymui rinkoje, tokiu būdu bus skatinama gerosios patirties pavyzdžių sklaida. Daugiausia balsų surinkę projektai bus viešinami kaip inovatyvūs ir pavyzdiniai, pabrėžiant šių projektų išskirtinumą.

13.6. Jaunimas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Rengiant VPS VVG dėmesį skyrė VVG teritorijoje gyvenančiam jaunimui iki 29 metų ir jauniems žmonėms iki 40 m. Jauni žmonės buvo įtraukti į visus VPS rengimo etapus. VVG, norėdama įtraukti jaunus žmones į ekonominės, socialinės, kultūrinės ir aplinkos situacijos analizę bei SSGG sudarymą, prieš sudarant VPS rengimo darbo grupes, VVG teritorijos bendruomenių, jaunimo organizacijų, mokyklų atstovų bei VVG narių buvo prašoma pasiūlyti aktyvius, motyvuotus jaunus žmones nuo 14 m. iki 29 m. ir nuo 30 m. iki 40 m., kurie norėtų bei galėtų prisidėti prie VPS rengimo. Viso VPS rengimo metu darbo grupėje dirbo jauni žmonės.

Organizuojant susitikimus seniūnijose į diskusijų grupes buvo kviečiamas jaunimo ir jauni žmonės, vieno diskusijų grupėje dalyvavo tik jaunimas. Šių susitikimų metu tam, kad motyvuoti jaunus žmones, VVG pristatė jau įgyvendintus bendruomeninius jaunimo projektus bei kitus projektus, į kuriuos buvo įtraukti jauni žmonės, taip pat buvo pristatyti jaunų žmonių (nuo 30 m. iki 40 m.) sėkmingai įgyvendinti verslo projektai. Šių susitikimų metu VVG skatino jaunus žmones ir jų organizacijas prisijungti prie VVG veiklos, VPS rengimo, aktyviai dalyvauti VVG renginiuose. Analizuojant grupių diskusijose pateiktas idėjas, anketas, VPS rengimo grupės susitikimo metu buvo išgryninti jaunų žmonių poreikiai – suformuotas VVG teritorijos poreikis - inovacijų kūrimas ir diegimas turizmo ir aplinkosaugos veiklose skatinant verslumą, ugdant bendruomeniškumą ir sumanumą. Buvo prieita išvados, kad VVG teritorijos jaunimui ypač aktualios yra socialinės jaunimo problemos – sveikatos stiprinimo, kultūrinio užimtumo, aktyvumo ir įsitraukimo į bendruomenines veiklas. Jaunimas nuolat „važinėjantis“ į mokyklas labai daug laiko praleidžia kelionėse, praktiškai „negyvena šeimose ir kaimo bendruomenėse“, nes mokyklų kaimo vietovėse „nebeliko“. Buvo jaučiam socialinė atskirtis, todėl didesnis dėmesys turėtų būti skiriamas prevencinėms veikloms. Atsižvelgdama į šias jaunimo problemas, VVG nusimatė atitinkamą VPS priemonę „Etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymas turizmo rinkoje“, kurios tikslas - pristatyti ir populiarinti etninės kultūros ir gamtos paveldą turizmo rinkoje. VVG teritorija turi daug gamtos ir kultūros paveldo objektų, išsaugotus etnografinius ir gatvinius kaimus, aktyvius amatininkus ir meno kolektyvus. Siekiama išsaugoti turistams patrauklius etnografinius ir gatvinius kaimus, įvairių kartų ir etnokultūrų gyventojams veikti kartu (žolelių arbatų kūrimas ir gamyba, spektakliai, festivaliai), kurti ryšius ir atrasti naujas galias (etno stovyklos ir žaidynės, plenerai, gidavimas (mentorystė), edukacinės ir mokymo programos), ugdyti kūrybiškumą (edukacinės programos, IKT diegimas – rinkodara), auginti mokymosi kultūrą pristatant ir populiarinant turizmo rinkoje kultūros ir gamtos paveldą. Taip pat prieita prie vieningos nuomonės, kad ženkliai didesnis dėmesys turėtų būti skiriamas jaunimo užimtumo galimybėms didinti. Jaunimo organizacijų atstovų nuomone, užimtumas Švenčionių r. daugiausiai organizuojamas sportu besidominčiam jaunimui, o visos kitos grupės nėra pakankamai pritraukiamos (pvz., jaunuoliai, besidomintys menais, fotografija, turizmu ar pan.), be to, susiduriama su miesto ir kaimo jaunimo atskirties problemomis, ypač yra aktuali susisiektimo tarp miestelių, kaimų problema. VVG, atsižvelgdama į šiuos jaunų žmonių poreikius, ketvirtoje priemonėje „Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas“ numatė vieną iš VP atrankos kriterijų, kad projekto metu įtraukiamas jaunimas iki 29, jauni žmonės iki 40 m..

Taigi, VVG, atlikusi socialinės, ekonominės, aplinkosauginės situacijos analizę, SSGG, nustatė jaunų žmonių poreikius, į kuriuos atsižvelgė tiesiogiai ir nustatė bei pasirinko prioritetus, priemones, veiklos sritis.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Jaunimo užimtumas, sąlygų sudarymas jų idėjoms realizuoti kaimo vietovėse – laikomas svarbiu veiksmu, galinčiu sudominti jaunus žmones. Jaunimo aktyvus įsitraukimas į vietos viešąjį gyvenimą gali formuoti alternatyvą įprastam jaunimo išvykimui iš gimtojo krašto. Įgyvendindama VPS VVG skatins jaunimą ir su jaunimu dirbančių organizacijų atstovus rengti ir teikti projektus VPS įgyvendinti. Šie projektai bus naudingi vietos jaunimui, sudarys sąlygas išbandyti savo jėgas bei užsiimti įdomia ir prasminga veikla.

VVG, siekdama laikytis šio horizontalaus principo, stengsis užtikrinti, kad jaunimas ir jauni žmonės bei jaunimo organizacijos dalyvautų visuose VPS įgyvendinimo etapuose, t.y. kvietimų teikti paraiškas etape, vietos projektų atrankos etape, vietos projektų įgyvendinimo etape bei VPS rezultatų sklaidos ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo etapuose.

Į VVG valdybos sudėtį įtraukti 4 jauni žmonės, kurie sudaro 36,4 proc. visos valdybos.

Prieš skelbiant kvietimus teikti paraiškas, VVG organizuos informacinius renginius, į kuriuos kvies aktyviai dalyvauti jaunos žmonės: asmenis 14-29 m. ir 30-40 m. ir jaunimo organizacijas. Nors VPS nėra išskirta konkreti priemonė jauniems žmonėms, tačiau jaunų žmonių bei jaunimo organizacijų pateikti vietos projektai turės pirmumą prieš kitus pareiškėjus. Tokiu būdu planuojama užtikrinti, kad VPS įgyvendinimo laikotarpiu numatytos ir planuojamos jaunų žmonių iniciatyvos būtų išgirstos ir įgyvendintos. VVG suteiks galimybę jauniems žmonėms gauti visapusišką paramą ir pagalbą projektų rengimo ir įgyvendinimo laikotarpiu. Be to, jauno amžiaus vietos projektų pareiškėjai bus kviečiami į projektų atrankos posėdžius, kad susipažintų su projektų atrankos procedūromis, o iškilus neaiškumams galėtų argumentuotai pagrįsti projektų idėjas bei įgyvendinimo priemones. Dalyvaudami projektų atrankos posėdžiuose, jaunieji pareiškėjai galės įsitikinti projektų atrankos skaidrumu.

Projektai, kurių įgyvendinime dalyvaus jauni žmonės, projektų viešinimo kompanijose bus išskirtinai viešinami. Informacija apie VVG teritorijoje vykdomus jaunų žmonių projektus bus viešinama VVG interneto puslapyje www.partneryste.org, rajono spaudoje, socialinio tinklo Facebook paskyroje. VVG kaip ir praeitu laikotarpiu organizuos konferencijas, kuriose bus pristatomi įgyvendinti vietos projektai. Jose taip pat ypatingas dėmesys bus skirtas sėkmingai įgyvendintiems jaunų žmonių projektams. Sėkmingi bei novatoriški projektai kaip pavyzdiniai bus pristatomi ir kituose jaunimo renginiuose, konferencijose bei susitikimuose.

Siekdama aktyvinti jaunimą ir jaunimo organizacijas, VVG teiks informaciją apie VPS tikslus bei priemones, vykdys gerosios patirties pavyzdžių viešinimą. Skatindama jaunų žmonių verslumą, VVG organizuos informacinius renginius, seminarus, susitikimus bei konferencijas su kitų VVG atstovais. VVG aktyviai dalyvaus jaunimo forumuose, renginiuose, kurių metų skleis informaciją apie galimybę jauniems žmonėms investuoti. VVG daugiau dėmesio skirs bendradarbiavimui su savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriumi, prisidės prie savivaldybės iniciatyvų kaimo jaunimo užimtumui įvairinti.

13.7. Lyčių lygybė ir nediskriminavimas

Principo laikymasis rengiant VPS:

ES vertybės ir parama skatina formuoti įpročius nuolat galvoti, ar sukurti produktai, gėrybės, paslaugos, verslai ir darbo vietos nieko nepalieka atskirtyje. Teikiant pirmenybę lyčių lygybės ir nediskriminavimo aspektų integravimui į vietos plėtros politiką, pripažįstama, kad moterys ir vyrai, migrantai ir etninės mažumos, pagyvenę žmonės, jaunimas ir neįgalūs asmenys neturi vienodų sąlygų naudotis visuomenės ištekliais ir galimybėmis. Be to, kai kurių grupių poreikiai dažnai skiriasi nuo įprastų paslaugų naudotojų poreikių. Pasiiekta pažanga, įtvirtinant moterų ir vyrų lygias galimybes bei nediskriminavimą, tačiau daugelis darbo rinkos rodiklių (nedarbo, skurdo lygis, vertikalioji ir horizontalioji darbo rinkos segregacija, gaunamas atlygis už darbą) rodo, kad praktikoje vyrų ir moterų bei diskriminuojamų grupių padėtis skiriasi.

Naujuoju laikotarpiu lyčių lygybės ir nediskriminavimo skatinimas išlieka tarp svarbiausių ES struktūrinių ir investicinių fondų panaudojimo horizontaliųjų prioritetų. Horizontalumas reiškia, kad lyčių lygybės ir nediskriminavimo prioritetą gali ir turi būti įgyvendinamas visose srityse pagal ES struktūrinės paramos panaudojimo vykdomuose projektuose. Dėl to rengiant VPS buvo svarstoma, kaip praktinėmis priemonėmis į minėtą prioritetą galima integruoti lyčių lygybės ir nediskriminavimo aspektus. VVG stengėsi išklausti ir pastebėti tas grupes, kurios kitaip liktų nematomos ir nepripažintos. VVG dėl jaunimo poreikių konsultavosi su jaunimo grupėmis. Pripažįstama, kad dažnai patys žmonės geriausiai supranta savo padėtį. Vis dėlto tai nereiškia, kad jie žino atsakymus į

visus klausimus, todėl VVG stengėsi padėti atskleisti įvairias galimybes, o pristatyti sėkmingai įgyvendintų priemonių pavyzdžiai buvo naudingi.

VPS rengimo etape buvo siekiama užkirsti kelią bet kokiai diskriminacijai dėl lyties, rasinės ar etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus bei seksualinės orientacijos. Lyčių lygybė ir nediskriminavimas VPS rengimo kontekste apėmė šiuos tikslus: siekti vienodos ekonominės moterų ir vyrų padėties, t.y. subalansuotai skatinti bendruomeniškumą ir verslumą, skatinti vienodą moterų ir vyrų dalyvavimą priimančiais sprendimus. Strategija parengta, atsižvelgiant į lygias galimybes bei nediskriminaciją, užtikrinant visų norinčių dalyvavimą strategijos rengime.

Rengiant VPS lyčių lygybė ir nediskriminavimas kaip horizontalusis prioritetas buvo taikomas kiekviename VPS rengimo etape. Atliekant SSGG analizę, konsultuotasi su suinteresuotomis pusėmis, kad būtų identifikuota nepalankesnėje padėtyje esančių grupių padėtis ir poreikiai. Poreikiams nustatyti į vietos ekspertų anketinę apklausą buvo įtraukti klausimai apie bendruomeninių organizacijų ir jaunimo galimybes. Apklauskos anketą turėjo galimybę pildyti visi: tiek vyrai, tiek moterys, taip pat kiekvienas nepriklausomai nuo amžiaus – ir jaunas, ir senyvo amžiaus asmuo, bedarbiai, neįgalūs, neatsižvelgiant į jų tautinę kilmę, religiją ar įsitikinimus, šeimyninę padėtį ar seksualinę orientaciją.

Laikantis lyčių lygybės ir nediskriminavimo principo, buvo sudaromas ir kolegialus VVG valdymo organas – valdyba, turinti teisę priimti sprendimus. Išrinkta valdyba, kuri sudaryta iš 11 narių. Moterys sudaro 45,45 proc. visų valdybos narių, vyrai – 54,55 proc., jauni žmonės valdyboje sudaro 36,4 proc. visų valdybos narių.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

VVG laikysis ir skatins VP teikėjus ir įgyvendintojus užtikrinti lygias galimybes visiems žmonėms, visų pirma, socialiai atskirtoms grupėms pasinaudoti naujomis plėtros teikiamomis galimybėmis: galimybė naudotis fizine infrastruktūra, tobulinti įgūdžius, gauti kitą tiesioginę ar netiesioginę pagalbą, siekiant išlikti aktyviais ekonominio ir socialinio gyvenimo dalyviais ar jais tapti.

Įgyvendinant VPS lyčių lygybė ir nediskriminavimas bus skatinamas visuose VPS įgyvendinimo etapuose:

- organizuojant VVG administracijos darbą, visiems priimamiems dirbti darbuotojams bus sudaromos vienodos darbo ir poilsio sąlygos – tiek vyrams, tiek moterims, taip pat bus užtikrinamas nediskriminacijos principo laikymasis, t.y. nebus atsižvelgiama į darbuotojų tautinę kilmę, religiją ar įsitikinimus, negalią ar amžių, šeimyninę padėtį ar seksualinę orientaciją. Visiems darbuotojams bus sudarytos vienodos sąlygos kelti kvalifikaciją;

- visiems VVG nariams bus sudarytos vienodos galimybės būti renkamiems į VVG valdybą, išlaikant VPS atrankos taisyklėse reglamentuojamą 40–60 proc. santykį. Organizuojant VVG valdymo organo darbą, visiems jo nariams bus užtikrintos vienodos galimybės dalyvauti VVG veikloje bei sprendimų priėmimo;

- kviečiant teikti vietos projektų paraiškas, lyčių lygybės ir nediskriminavimo principas bus naudojamas kaip priemonė įgyvendinti moterų ir vyrų bei kitų tradiciškai diskriminuojamų socialinių grupių lygias galimybes visose remiamose srityse. To pasiekti padės šio principo laikymasis, investuojant pagal visas strategijos prioritetines kryptis, bus skatinama jų integracija į pilnavertį gyvenimą, mažinant socialinę–ekonominę atskirtį. Strategijoje numatyti prioritetai bei priemonės turės teigiamą poveikį lygių galimybių bei diskriminuojamų grupių plėtrai, išskyrus jaunų žmonių pozityviąją diskriminaciją, kuri yra leidžiama įgyvendinant VPS;

- tvirtinant vietos projektus bus atkreipiamas dėmesys, ar visos viešos projekto veiklos vyks asmenims su įvairiomis negaliomis prieinamose patalpose, ar projekto veiklos pakankamai lanksčios, kad galėtų būti prieinamos asmenims, turintiems įvairialypių išipareigojimų (pvz., šeimos, darbo pamainomis ir pan.). Bus akcentuojama, kad bus remiami tokie projektai, kurie nekuria jokių produktų, gėrybių ar paslaugų, kurie būtų neprieinami diskriminuojamoms grupėms (asmenims su įvairiomis negaliomis, šeimos ir darbo išipareigojimus derinantiesiems asmenims ir pan.). Visiems naudos gavėjams ir skirtingų tikslinių grupių atstovams bus suteikiamos lygios teisės dalyvauti projektų veiklose ir naudotis projektų rezultatais;

– pristatant įgyvendinimo rezultatus. Planuojama į galutines ataskaitas įtraukti lyčių lygybės ir nediskriminavimo klausimus. Nuolat bus konsultuojami projektų vykdytojai, iškilus sunkumams įgyvendinant šį principą. Pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus, bus užtikrinta, kad informacija pasiektų kuo įvairesnes grupes, o ne vien tikslines;

– vykdant VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiklas – organizuojant informacinius renginius, seminarus, bus siekiama, kad šiose veiklose būtų tolygiai atstovaujama visiems VVG teritorijos gyventojams, vengiant diskriminacijos dėl lyties, tautinės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus, šeiminės padėties, lytinės orientacijos.

14.VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmai

14.1. Informacija apie VPS viešinimą ir derinimą su visuomene VPS rengimo metu

VPS rengimo metu gautos pastabų ir veiksmų, kurių buvo imtasi reaguojant į pastabas, suvestinė pateikta **6 priede**.

14.2. VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo strategija VPS įgyvendinimo metu

Įgyvendindama VPS VVG sieks skatinti ekonomikos augimą ir užimtumą, tiekimo grandinių ir (arba) bioekonomikos ir (arba) miškininkystės priemonių ir (arba) kitų bendradarbiavimo formų įgyvendinimą; sieks mažinti socialinės atskirtį ir skurdą, skatinti socialinę integraciją ir užimtumą, didinti socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros prieinamumą; didinti viešųjų ar kitų paslaugų prieinamumą ir gerinti kokybę. Laikysis VVG vertybių, vykdys VG misiją. Informacijos teikimas visuomenei bus nuolat vykdomas Švenčionių r. VVG interneto svetainėje <https://www.partneryste.org/>. Kita efektyvi komunikacijos priemonė – VVG paskyra Facebook socialiniame tinkle „Švenčionių vietos veiklos grupė „Švenčionių partnerystė“. Abiem informacijos kanalais VVG operatyviai skelbs veiklos naujienas, kad su jomis galėtų susipažinti, rašyti atsiliepimus ir komentarus bei teikti klausimus įvairaus amžiaus, poreikių žmonės. Informacijos teikimas internetinėje svetainėje ir socialiniuose tinkluose vyks nuolat.

VVG administracija nuolat teiks pagalbą potencialiems pareiškėjams paraiškų rengimo metu juos konsultuodama bendraisiais ir techniniais vietos projektų paraiškų rengimo klausimais, bei teiks kitą metodinę pagalbą. Įgyvendinant VP pareiškėjai bus konsultuojami jų įgyvendinimo ir mokėjimo prašymų rengimo klausimais, taip pat jiems bus teikiama reikalinga metodinė pagalba.

Kvietimai teikti vietos projektų paraiškas, VP atrankos ir įgyvendinimo rezultatai bus viešinami naudojant VVG interneto svetainę, taip pat socialinio tinklo „Facebook“ paskyrą, bei siunčiant informaciją turimais kontaktais elektroniniu paštu. Be šių veiksmų kvietimai ir kita informacija bus pristatoma per gyventojų aktyvinimo renginius.

Numatomi Švenčionių r. teritorijos VPS ir VVG veiklos viešinimo veiksmai 2023 - 2027 m.

Viešinimo priemonė	Reguliarumas
Aiškinamasis stendas	1 vnt. įrengtas VVG būstinėje
<i>VPS įgyvendinimas viešinamas interneto svetainėje https://www.partneryste.org/; duomenų nuolatinis atnaujinimas.</i> Interneto svetainėje bus skelbiama ši informacija: kvietimai teikti VP ir su kvietimais susiję dokumentai, VP vertinimo rezultatai, VP tvirtinimo rezultatai, informacija	1 k./sav. arba pagal poreikį (informacija bus atnaujinama nuolat).

apie įgyvendinamus VP ir įgyvendintus VP, metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos ir pan. Taip pat visa informacija, susijusi su VVG veikla, jos nariais, jų priėmimo tvarka, valdyba ir pan. Kaimo bendruomeninės organizacijos ir kiti VPS įgyvendintojai turės galimybę viešinti savo pasiektus rezultatus ir gerąją praktiką. Pareiškėjai bus skatinama parengti ir publikuoti straipsnius VVG tinklalapyje apie tai, kaip VP investicijos ar veiklos prisideda prie ES BŽŪP 9 konkretaus tikslo įgyvendinimo.	
Socialinio tinklo „Facebook“ paskyros administravimas ir informacijos kėlimas. Kadangi labai didelė dalis VVG teritorijos gyventojų ir organizacijų naudojasi socialiniais tinklais yra labai svarbu skelbti kuo daugiau informacijos, ne tik apie VPS įgyvendinimą, bet ir apie VVG veiklą, socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje, pasiekti didesnę auditoriją, tame tarpe ir mažiau galimybių turinčius asmenis, jaunimą. VVG paskyroje bus skelbiama visa informacija susijusi su planuojamais, vykstančiais kvietimais, apie įgyvendinamus ir įgyvendintus projektus, informacija apie VVG vykdomus renginius ir kita aktuali informacija.	1 k./sav. arba pagal poreikį
Gyventojų aktyvinimo renginiai. Informaciniai renginiai bus organizuojami prieš kiekvieną kvietimą teikti vietos projektus. Renginiai bus vykdomi VVG biure, seniūnijose arba elektroninėmis ryšių priemonėmis. Renginių metu suinteresuotiems asmenims bus pristatomas planuojamas kvietimas, jo atrankos balai, privalomi reikalavimai, bei teikiamos bendrojo pobūdžio konsultacijos apie paraiškos pildymą, pridedamus dokumentus ir pan. Metų pabaigoje bus organizuojami <i>padėkos vakarai VVG nariams</i> aktyviai dalyvaujantiems VVG veikloje.	2 renginiai per ketvirtį (arba pagal paskelbtus kvietimus) 1 renginys kiekvienų metų pabaigoje
Mokymai-informaciniai seminarai Šie renginiai skirti potencialiems pareiškėjams ir projektų vykdytojams jiems aktualiomis temomis, susijusiomis ne tik su vietos projektų paraiškų ir susijusių dokumentų rengimu (pvz.: verslo plano), bet ir suteikiant žinių apie sėkmingą vietos projektų įgyvendinimą ir veiklą vykdymą	1 renginys per ketvirtį
Informacinių skelbimų, pranešimų rengimas, siuntimas turimais kontaktais (el. paštu)	Prieš kiekvieną kvietimą ir planuojamą renginį
Konferencija skirta pristatyti įgyvendintų projektų rezultatus, bei likusius kvietimus. Jos metu dalyviams būtų pristatomi gerosios patirties kitų VVG gerosios praktikos pavyzdžiai, jie supažindinami su LEADER, sumanių kaimų patirtimi ir pan.	1 k. per VPS įgyvendinimą
VVG socialinių partnerių ir narių renginiai. VPS eigos viešinimo pristatymas dalyvaujant NVO, VVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose, kuriuose VVG pristato savo veiklą, pateikia informaciją apie įgyvendinamą VPS,	Pagal gautus kvietimus dalyvauti

planuojamus kvietimus ir įvykdytus rezultatus. Šių renginių dažnumas tiesiogiai priklauso nuo partnerių.	
--	--

15.VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistema

15.1. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistemos apibūdinimas

VPS įgyvendinimo valdymas – tai veiksmų visuma, kuriuos atliekant VVG siekia užtikrinti skaidrų, efektyvų ir veiksmingą EŽŪFKP bei Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų panaudojimą, patikrinamą ir kontroliuojamą VPS įgyvendinimą.

VPS įgyvendinimo vertinimas atliekamas trimis lygmenimis: VPS vykdytojos, NMA ir ŽŪM. VPS vykdytojos lygmeniu atliekamas VPS įgyvendinimo vidaus vertinimas. NMA ir ŽŪM lygmenimis atliekamas VPS įgyvendinimo išorinis vertinimas. Jis gali būti tikslinis, tarpinis ir teminis. VPS įgyvendinimo vidaus valdymas apima stebėsenos veiklos plano parengimą, VPS įgyvendinimo organizavimą, kontrolę, koordinavimą ir veiklos koregavimą, atsižvelgiant į pokyčius. VPS stebėsenos vidaus sistema – tai reguliarių ir sistemingų veiksmų visuma, kuriuos atliekant yra vykdomas kokybinių ir kiekybinių duomenų apie VPS įgyvendinimo eigą rinkimas, apibendrinimas ir teikimas aukštesniems valdymo organams, atsakingiems už VPS įgyvendinimą. Stebėsenos metu analizuojama VPS įgyvendinimo eiga, identifikuojamos VPS įgyvendinimo problemos, pasiūlomi problemų sprendiniai ir jų įgyvendinimo užtikrinimo priemonės. VPS įgyvendinimo vidaus vertinimą atlieka VVG administracijos darbuotojai, atsižvelgiant į jiems priskirtas funkcijas. VVG už VPS įgyvendinimo rezultatus, įskaitant įgyvendintus VPS įgyvendinimo vidaus valdymo veiksmus, atsiskaito, teikdama metines VPS įgyvendinimo ataskaitas VVG valdybai.

Vykdydama VPS stebėseną, VVG iki vasario 1 d. teikia NMA metinę VPS įgyvendinimo ataskaitą už praėjusius metus (nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d.).

VVG administracija atsako:

- už VPS įgyvendinimo valdymą ir įgyvendinimo organizavimą, už savalaikį vietos projektų kvietimų dokumentacijos parengimą ir pateikimą tvirtinti valdybai, potencialių pareiškėjų valdymo gebėjimų ugdymą, įgyvendinant vietos projektus, tinkamą valdybos informavimą ir VPS įgyvendinimo viešinimą;

- už skaidrų viešųjų finansų valdymą, įgyvendinant VPS ir viešųjų lėšų administravimą;

- už vietos projektų vykdytojų gebėjimus, administruojant viešąsias lėšas.

VVG valdyba atsako:

- už savalaikį vietos projektų atrankos darbo reglamento dokumentų patvirtinimą;

- už savalaikį vietos projektų kvietimų dokumentacijos tvirtinimą;

- sprendimus dėl vietos projektų finansavimo ir lėšų paskyrimo;

- už VPS įgyvendinimo tarpinių ir metinių ataskaitų tvirtinimą;

- už sprendimų priėmimą, skirstant lėšas vietos projektų įgyvendinimui;

- už tinkamą viešųjų ir privačių interesų derinimą.

VVG nariai atsako už:

- už tinkamą kolegialaus valdymo organo suformavimą ir kontrolės vykdymą.

VPS įgyvendinimo stebėseną vykdoma „iš apačios į viršų“:

Administracija:

- įgyvendina VPS ir stebi VPS įgyvendinimo eigą;

- administruoja viešąsias lėšas;

- informuoja VVG valdybą apie VPS įgyvendinimo eigą, lėšų naudojimą;

- vykdo vertinimo rezultatų sklaidą (duomenys pateikiami viešai VVG interneto puslapyje ir kt. informavimo šaltiniuose);

- vykdo VPS rodiklių įgyvendinimo stebėseną ir apibendrinimą;

- renka kiekybinę informaciją iš vietos veiklos projektų įgyvendinimo ataskaitų ir MP, ją apibendrina ir vykdo projektų įgyvendinimo priežiūrą;
- teikia kasmetinę ataskaitą NMA apie VPS įgyvendinimą;
- kaupia stebėsenos duomenis.

VVG valdyba:

- stebi ir vertina administracijos darbą, visuotinio narių susirinkimo ir VVG valdybos sprendimų vykdymą numatytu laiku, informacijos sklaidą.

VVG nariai:

- stebi administracijos ir valdybos darbą, VVG įvaizdžio formavimą, įstatų laikymąsi, demokratinių procedūrų laikymąsi, renkant VVG valdybą, VVG pirmininką, stebi strategijos įgyvendinimo eigą, VVG įsipareigojimų vykdymą.

15.2. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo funkcijos pagal subjektus

15.2.1.	VVG nariai	VVG nariai, vadovaudamiesi įstatais ir jų pagrindu, priima sprendimus, susijusius su VPS įgyvendinimu. Vykdo asociacijos visuotinio narių susirinkimo ir valdybos sprendimus VPS įgyvendinimo klausimais. Aktyviai dalyvauja asociacijos veikloje ir VPS įgyvendinime. Tvirtina metinę finansinę atskaitomybę ir VVG pirmininko metinę ataskaitą.
15.2.2.	VVG kolegialaus valdymo organo nariai	Pagal įstatus valdyba vykdo šias funkcijas įgyvendinant VPS: atleidžia ir priima į darbą VPS įgyvendinančius administracijos darbuotojus, nustato jiems atlyginimus; tvirtina vietos projektų atrankos darbo reglamentą; tvirtina vietos projektų kvietimų dokumentaciją; priima sprendimus dėl vietos projektų finansavimo ir lėšų paskyrimo; tvirtina VPS įgyvendinimo tarpines ir metines ataskaitas.
15.2.3.	VPS administravimo vadovas	Kontroliuoja, vykdo strategijos įgyvendinimą pagal VPS veiklas, parengia ir teikia valdybai bei visuotiniam narių susirinkimui tvirtinti visas organizacijos ataskaitas. Įgyvendina VVG visuotinio narių susirinkimo, VVG valdybos sprendimus, vykdo VVG pirmininko įsakymus ir kitus pavedimus. Organizuoja vietos projektų atrankos komiteto posėdžius. Atlieka VPS įgyvendinimo stebėseną, organizuoja paraiškų rinkimą, vietos projektų vertinimą, vietos projektų atrankos posėdžius. Organizuoja VVG viešuosius supaprastintus pirkimus. Pasirašo sutartis ir kontroliuoja jų vykdymą. Informuoja NMA ir (arba) ŽŪM apie VPS įgyvendinimo problemas, o taip pat pateikia siūlymus dėl jų sprendimo.
15.2.4.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	Vykdo bei rengia VVG apskaitos politiką. Organizuoja finansinę apskaitą ir kontroliuoja, kad ataskaitinių metų duomenys būtų teisingai ir savalaikiai pateikti finansų bei statistikos organams. Vykdo VVG finansinių dokumentų registrą. Administruoja VPS: pildo VPS mokėjimo prašymus ir kartu su papildomais dokumentais pateikia juos Nacionalinei mokėjimo agentūrai. Administruoja vietos projektus: priima ir tikrina vietos projektų vykdytojų mokėjimo prašymus bei galutines įgyvendinimo ataskaitas, rengia vietos projektų vykdymo sutartis ir atlieka jų pakeitimus. Vykdo vietos projektų vykdytojų stebėseną: priima ir vertina vietos projektų vykdytojų metines įgyvendinimo ataskaitas. Konsultuoja vietos projektų rengėjus bei vietos projektų vykdytojus finansiniais klausimais. Vykdo kitas su finansų valdymu susijusias funkcijas
15.2.5.	VPS administratorius (-iai)	Užtikrina efektyvias ir reguliarias konsultacijas su visais su visais suinteresuotais subjektais. Tvarko dokumentus pagal dokumentų rengimo, tvarkymo ir apskaitos taisykles. Rengia įvairių taisyklių, tvarkų projektus reikalingus organizacijos veiklai. Rengia kvietimų dokumentaciją. Vykdo pateiktų vietos projektų registravimą ir vertinimą, atlieka vietos projektų bylų vedimą. Pildo VPS įgyvendinimo ataskaitas. Administruoja vietos projektus, atlieka išankstinį vietos projektų vykdytojų viešųjų pirkimų dokumentų vertinimą.
15.2.6.	VPS viešųjų ryšių specialistas (-ai)	Vykdo potencialių vietos projektų vykdytojų konsultavimą paraiškų pildymo, mokėjimo prašymų ir ataskaitų pildymo ir su jais susijusių papildomų dokumentų rengimo klausimais. Administruoja vietos projektus, priima ir vertina paraiškas, mokėjimo prašymus, ataskaitas. Vykdo užtikrinimą, kad informaciją

		būtų patalpinta į internetinę svetainę. Organizuoja VPS viešinimą, mokymus, rengia ir teikia valdybai tvirtinti reikalingą vietos projektų kvietimų dokumentaciją. Užmezga ir palaiko glaudžius ryšius su informaciją teikiančiais subjektais.
--	--	--

IV dalis: VPS priedai

Priedas	Priedo pavadinimas
1 priedas	VVG narių sąrašas
2 priedas	VVG kolegialaus valdymo organo narių sąrašas
3 priedas	VVG administracijos darbuotojų pareigybės ir funkcijos
4 priedas	VPS priemonių rezultato rodikliai ir jų reikšmių pagrindimas
5 priedas	VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)
6 priedas	VPS rengimo metu gautų pastabų suvestinė
7 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
8 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
9 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
10 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
11 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
12 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
13 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
14 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
15 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.

1 priedas. VVG narių sąrašas

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
1	2	3	4	5	6
1.	Švenčionių rajono savivaldybės administracija	Algirdas Uziala Asta Galatiltienė	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Visa VVG teritorija	
2.	UAB „Sevika“	Arnas Sedlevičius	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Sarių seniūnija	
3.	UAB „Švenčionėlių sveikatos centras“	Ramunė Paškevičienė	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Švenčionėlių seniūnija	
4.	ĮĮ „Gintaro sodyba“	Gintaras Steponėnas	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Švenčionėlių seniūnija	
5.	UAB „Renergija“	Donatas Gustas	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Sarių seniūnija	
6.	VŠĮ „Regiono plėtros projektai“	Birutė Borovikienė	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Švenčionėlių seniūnija	
7.	UAB „Žalia smilga“	Aušra Šinkūnienė	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Švenčionių seniūnija	
8.	Ūkininkas	Raimondas Pauliukevičius	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Strūnaičio seniūnija	
9.	Ūkininkė	Milda Petkevičienė	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Švenčionėlių seniūnija	
10.	UAB „RTS Baltic“	Aleksandr Necvetnyj	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Svirgų seniūnija	
11.	UAB „Lithuanian bee“	Tomas Pupkevičius	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Adutiškio seniūnija	
12.	MB „Tentinių medžiagų specialistai“	Vidmantas Nalivaika	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Cirklišio seniūnija	
13.	UAB „Aktyvios idėjos“	Birutė Valatkienė	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Švenčionių seniūnija	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius		Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
14.	Švenčionių rajono Sarių kaimo bendruomenė	Audrutė Jachimovič	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Sarių seniūnija	
15.	Švenčionių rajono Cirkliško kaimo bendruomenė	Gintaras Vilniškis	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Cirkliško seniūnija	
16.	Švenčionių rajono Milkuškų kaimo bendruomenė	Antanas Petkūnas	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Švenčionių seniūnija	
17.	Visuomeninė organizacija "Reškutėnų bendruomenės centras"	Janė Petkūnienė	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Švenčionėlių seniūnija	
18.	Cirkliško kaimo bendruomenė "Žiburyš"	Lida Gaižutienė	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Cirkliško seniūnija	
19.	Adutiškio miestelio bendruomenė	Eimutis Valiukas	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Adutiškio seniūnija	
20.	Pabradės miesto bendruomenė "Domus"	Andrius Šarėjus	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Pabradės seniūnija	
21.	Švenčionių rajono Kaltanėnų kaimo bendruomenė	Saulius Menkeliūnas	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Kaltanėnų seniūnija	
22.	Vidutinės kaimo bendruomenė VIKa	Jolanta Jurkuvėnienė	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Strūnaičio seniūnija	
23.	Modžiūnų kaimo bendruomenės visuomeninė organizacija "VARPAS"	Darius Pošiūnas	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Cirkliško seniūnija	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius		Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
24.	Berniūnų kaimo bendruomenė "Mojus"	Rita Jusienė	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Kaltanėnų seniūnija	
25.	Stanislovavo kaimo bendruomenė "VYSTUTIS"	Rimantas Stankūnas	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Švenčionių seniūnija	
26.	Dvilonių kaimo bendruomenė "DVILONYS"	Aldona Builienė	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Strūnaičio seniūnija	
27.	Švenčionėlių bendruomenė	Dovilė Žižienė	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Švenčionėlių seniūnija	
28.	Svirkų kaimo bendruomenė „Svirkų centras"	Virginija Sinkevičienė	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Svirkų seniūnija	
29.	Trūdų bendruomenė	Dovilė Pavliukevičienė	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Švenčionėlių seniūnija	
30.	Čerėnų kaimo bendruomenė	Roman Vilkicki	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Magūnų seniūnija	
31.	Švenčionių r. Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centras	Kęstutis Lisauskas	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Kaltanėnų seniūnija	
32.	Švenčionių verslo ir turizmo informacijos centras	Kęstutis Savickas	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Švenčionių seniūnija	
33.	Švenčionių profesinio rengimo centras	Milda Gustienė-Vilniškė	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Cirkliškio seniūnija	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius		Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
34.	Pašaminės kaimo bendruomenė „Pašaminės draugija“	Vasilijus Menkovas	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Švenčionėlių seniūnija	
35.	Sveikatingumo ir sporto klubas „Švenčionėliai“	Donatas Šalna	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Švenčionėlių seniūnija	
36.	Švenčionėlių bendruomenė „Švenčionėlių bėčiuliai“	Julius Bankauskas	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Švenčionėlių seniūnija	
37.	Šventos kaimo bendruomenė "Šventa"	Algirdas Navikas	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Švenčionių seniūnija	
38.	Strūnaičio kaimo bendruomenė "Merkūna"	Elizaveta Saulienė	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Strūnaičio seniūnija	
39.	Ragaučinos kaimo bendruomenė "Prie siauruko"	Laima Malinauskienė	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Švenčionių seniūnija	
40.	Stajėtiškio kaimo bendruomenė "Svyla"	Gintaras Dicevičius	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Adutiškio seniūnija	
41.	Zadvarninkų kaimo bendruomenė "Uždvaris"	Janė Guigienė	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Švenčionių seniūnija	
42.	Pabradės bendruomenė "Spindulys"	Liudvika Ivanauskienė	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Pabradės seniūnija	
43.	Adutiškio bendruomenė "Saulėgraža"	Leongina Martynova	Pilietinės sektoriaus interesai)	visuomenės (socialiniai	Adutiškio seniūnija	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
44.	Pavoverės kaimo bendruomenė "Žadintuvas"	Rūta Baliukonienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Pabradės seniūnija	
45.	Švenčionių krašto kaimo bendruomenių asociacija	Ramunė Jakubėnienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Visa VVG teritorija	

2 priedas. VVG kolegialaus valdymo organo (KVO) narių sąrašas (2023-05-26)

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	KVO narys nuo	Papildoma informacija
1	2	3	4	5	6	7
1.	Švenčionių rajono savivaldybės administracija	Algirdas Uziala	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Visa VVG teritorija	2022-04-07	
2.	Švenčionių rajono savivaldybės administracija	Asta Galatiltienė	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Visa VVG teritorija	2022-04-07	Jaunas žmogus iki 40 m.
3.	UAB „Sevika“	Arnas Sedlevičius	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Sarių seniūnija	2022-04-07	Jaunas žmogus iki 40 m.
4.	UAB „Aktyvios idėjos“	Birutė Valatkienė	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Švenčionėlių seniūnija	2022-04-07	
5.	UAB „Lithuanian bee“	Tomas Pupkevičius	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Adutiškio seniūnija	2023-04-28	Jaunas žmogus iki 29 m.
6.	Švenčionių rajono Kaltanėnų kaimo bendruomenė	Saulius Menkeliūnas	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Kaltanėnų seniūnija	2023-04-28	Jaunas žmogus iki 40 m.
7.	Pašaminės kaimo bendruomenė „Pašaminės draugija“	Vasilijus Menkovas	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Švenčionėlių seniūnija	2022-04-07	
8.	Švenčionėlių bendruomenė „Švenčionėlių bičiuliai“	Julius Bankauskas	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Švenčionėlių seniūnija	2023-04-28	Jaunas žmogus iki 29 m.

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	KVO narys nuo	Papildoma informacija
9.	Ragaučinos kaimo bendruomenė "Prie siauruko"	Laima Malinauskienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai) sektorius	Švenčionių seniūnija	2022-04-07	
10.	Zadvarninkų kaimo bendruomenė "Uždvaris"	Janė Guigienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai) sektorius	Švenčionių seniūnija	2022-04-07	
11.	Švenčionių krašto kaimo bendruomenių asociacija	Ramunė Jakubėnienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai) sektorius	Visa VVG teritorija	2023-04-28	

2.1. priedas. VVG kolegialaus valdymo organo (KVO) narių sąrašas 2023-07-04

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	KVO narys nuo	Papildoma informacija
1	2	3	4	5	6	7
1.	Švenčionių rajono savivaldybės administracija	Algirdas Uziala	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Visa VVG teritorija	2022-04-07	
2.	Švenčionių rajono savivaldybės administracija	Asta Galatiltienė	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Visa VVG teritorija	2022-04-07	Jaunas žmogus iki 40 m.
3.	UAB „Sevika“	Arnas Sedlevičius	Verslo (privatūs ekonominiai interesai) sektorius	Sarių seniūnija	2022-04-07	Jaunas žmogus iki 40 m.
4.	UAB „Aktyvios idėjos“	Birutė Valatkienė	Verslo (privatūs ekonominiai interesai) sektorius	Švenčionėlių seniūnija	2022-04-07	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	KVO narys nuo	Papildoma informacija
5.	UAB „Lithuanian bee“	Tomas Pupkevičius	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Adutiškio seniūnija	2023-04-28	Jaunas žmogus iki 29 m.
6.	Švenčionių rajono Kaltanėnų kaimo bendruomenė	Saulius Menkeliūnas	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Kaltanėnų seniūnija	2023-04-28	Jaunas žmogus iki 40 m.
7.	Švenčionėlių bendruomenė „Švenčionėlių bičiuliai“	Julius Bankauskas	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Švenčionėlių seniūnija	2023-04-28	Jaunas žmogus iki 29 m.
8.	Zadvarninkų kaimo bendruomenė "Uždvaris"	Janė Guigienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Švenčionių seniūnija	2022-04-07	
9.	Švenčionių krašto kaimo bendruomenių asociacija	Ramunė Jakubėnienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Visa VVG teritorija	2023-04-28	
10.	Ūkininkė	Milda Petkevičienė	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Švenčionėlių seniūnija	2023-07-04	Jaunas žmogus iki 40 m.
11.	Švenčionių rajono neįgaliųjų draugija	Olesia Plotnikova	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Visa VVG teritorija	2023-07-04	Jaunas žmogus iki 40 m.

3 priedas. VVG administracijos darbuotojai

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
1.	VPS administravimo vadovas	Turėti aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę nei 3 m. darbo patirtį projektų valdymo srityje arba turėti ne mažesnę	Atsakingas už vadovavimą įgyvendinant VPS, koordinuoja, kontroliuoja, vykdo strategijos įgyvendinimą pagal VPS veiklas, parengia ir	Gytis Šalna

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
		negu 5 m. darbo patirtį VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje. VPS administravimo vadovo pareigų negali eiti asmuo, tuo pat metu esantis VVG kolegialus valdymo organo nariu.	teikia valdybai bei visuotiniam narių susirinkimui tvirtinti visas organizacijos ataskaitas. Organizuoja vietos projektų atrankos komiteto posėdžius. Atlieka VPS įgyvendinimo stebėseną, organizuoja paraiškų rinkimą, vietos projektų vertinimą, vietos projektų atrankos posėdžius. Organizuoja ir vykdo VVG teritorijos gyventojų, potencialių pareiškėjų informavimą apie VPS ir VP finansavimo galimybes, renginius, VVG viešuosius supaprastintus pirkimus. Rengia straipsnius ir informacinius pranešimus, administruoja socialinių tinklų paskyras. Pasirašo sutartis ir kontroliuoja jų vykdymą. Palaiko ryšius su organizacijomis, turinčiomis sąsajas su VPS įgyvendinimu: NMA, ŽŪM, VVG tinklu, rajono savivalda, bendruomenėmis bei įvairiomis kitomis organizacijomis. Neša atsakomybę už VPS įgyvendinimą.	
2.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	Turėti aukštąjį išsilavinimą ir nemažesnę nei 2 m. darbo patirtį finansinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje.	Atsakingas už buhalterinės apskaitos vedimą ir viešųjų lėšų administravimą. Vykdo bei rengia VVG apskaitos politiką. Organizuoja finansinę apskaitą ir kontroliuoja, kad ataskaitinių metų duomenys būtų teisingai ir savalaikiai pateikti finansų bei statistikos organams. Vykdo VVG finansinių dokumentų registrą. Administruoja VPS: pildo VPS mokėjimo prašymus ir kartu su papildomais dokumentais pateikia juos Nacionalinei mokėjimo agentūrai. Administruoja vietos projektus: priima ir tikrina vietos projektų vykdytojų mokėjimo prašymus	Vida Rutkovskienė (šiuo metu 0,5 etato, nuo 2024-2027 m. numatoma pilnu etatu).

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
			bei galutines įgyvendinimo ataskaitas, rengia vietos projektų vykdymo sutartis ir atlieka jų pakeitimus. Vykdo vietos projektų vykdytojų stebėseną: priima ir vertina vietos projektų vykdytojų metines įgyvendinimo ataskaitas. Konsultuoja vietos projektų rengėjus bei vietos projektų vykdytojus finansiniais klausimais. Vykdo kitas su finansų valdymu susijusias funkcijas.	
3.	VPS administratorius	Turėti aukštąjį išsilavinimą arba ne mažesnę negu 2 m. darbo ir (arba) savanoriško darbo patirtį projektų valdymo arba VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje.	Užtikrina efektyvias ir reguliarias konsultacijas su visais su visais suinteresuotais subjektais. Tvarko dokumentus pagal dokumentų rengimo, tvarkymo ir apskaitos taisykles. Rengia įvairių taisyklių, tvarkų projektus reikalingus organizacijos veiklai. Rengia kvietimų dokumentaciją. Vykdo pateiktų vietos projektų registravimą ir vertinimą, atlieka vietos projektų bylų vedimą. Pildo VPS įgyvendinimo ataskaitas. Administruoja vietos projektus, atlieka išankstinį vietos projektų vykdytojų viešųjų pirkimų dokumentų vertinimą.	Šiuo metu VVG tokios pareigybės nėra. Numatoma ją turėti 2024-2027 m.
4.	VPS viešųjų ryšių specialistas	Turėti aukštąjį išsilavinimą arba ne mažesnę negu 2 m. darbo ir (arba) savanoriško darbo patirtį projektų valdymo arba VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje.	Vykdo potencialių vietos projektų vykdytojų konsultavimą paraiškų pildymo, mokėjimo prašymų ir ataskaitų pildymo ir su jais susijusių papildomų dokumentų rengimo klausimais. Administruoja vietos projektus, priima ir vertina paraiškas, mokėjimo prašymus, ataskaitas. Vykdo užtikrinimą, kad informaciją būtų patalpinta į internetinę svetainę. Organizuoja VPS viešinimą, mokymus, rengia ir teikia valdybai	Sigita Zambžickienė (šiuo metu 1 etatas), Vida Rutkovskienė (šiuo metu 0,5 etato). Nuo 2024-2027 m. šios pareigybės neplanuojame.

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
			tvirtinti reikalingą vietos projektų kvietimų dokumentaciją. Užmezga ir palaiko glaudžius ryšius su informaciją teikiančiais subjektais.	

4 priedas. VPS priemonių rezultato rodikliai ir jų reikšmių pagrindimas

1. VPS priemonių rezultato rodikliai (ES bendrieji):

Žr. VPS II dalies (Excel) 11.1 lapą (1 lentelė).

1	2	3	4	5	6	7
			1 priemonė	2 priemonė	3 priemonė	4 priemonė
Rodiklio kodas	Rodiklis	Iš viso	Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas	Rekreacinių erdvių ir turistinio potencialo vystymo skatinimas siekiant kaimo vietovių gyvybingumo	Etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymas turizmo rinkoje	Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas
A	ES bendrieji rezultato rodikliai:					
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	0	0	0	0	0
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	4,50	3,00	0,00	0,00	1,50
R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojančių pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	3	0	0	0	3
R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	3.590	1.077	1.436	0	1.077
R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	180	0	60	120	0

2. VPS rodikliai (produkto, rezultato) VPS priemonių lygiu:

☒ Netaikoma

☐ Taikoma

Jei taikoma, žr. VPS II dalies (Excel) 11.1 lapą (3 lentelė).

3. VPS priemonių rezultato rodiklių reikšmių pagrindimas:

Žr. VPS II dalies (Excel) 12 lapą.

1	2	3	4
VPS priemonės numeris	VPS priemonė	Kiekybinis tikslas iki 2029 m.	Kiekybinio tikslo pagrindimas
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius		
1 priemonė	Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas	0	
2 priemonė	Rekreacinių erdvių ir turistinio potencialo vystymo skatinimas siekiant kaimo vietovių gyvybingumo	0	
3 priemonė	Etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymas turizmo rinkoje	0	
4 priemonė	Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas	0	
5 priemonė	0	0	
6 priemonė	0	0	
7 priemonė	0	0	
8 priemonė	0	0	
9 priemonė	0	0	
10 priemonė	0	0	
11 priemonė	0	0	
12 priemonė	0	0	
13 priemonė	0	0	
14 priemonė	0	0	
15 priemonė	0	0	
16 priemonė	0	0	
17 priemonė	0	0	
18 priemonė	0	0	
19 priemonė	0	0	

20 priemonė	0	0	
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas		
1 priemonė	Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas	3	Vadovaujantis poreikių tyrimais pagal priemonę planuojama paremti 3 projektus. DV kūrimas yra privalomas, minimalus sukurtų DV skaičius vienam VP - 1 etatas.
2 priemonė	Rekreacinių erdvių ir turistinio potencialo vystymo skatinimas siekiant kaimo vietovių gyvybingumo	0	
3 priemonė	Etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymas turizmo rinkoje	0	
4 priemonė	Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas	1,5	Vadovaujantis poreikių tyrimais pagal priemonę planuojama paremti 3 projektus. DV kūrimas yra privalomas, minimalus sukurtų DV skaičius vienam VP – 0,5 etato.
5 priemonė	0	0	
6 priemonė	0	0	
7 priemonė	0	0	
8 priemonė	0	0	
9 priemonė	0	0	
10 priemonė	0	0	
11 priemonė	0	0	
12 priemonė	0	0	
13 priemonė	0	0	
14 priemonė	0	0	
15 priemonė	0	0	
16 priemonė	0	0	
17 priemonė	0	0	
18 priemonė	0	0	
19 priemonė	0	0	
20 priemonė	0	0	

R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojantis pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius		
1 priemonė	Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas	0	
2 priemonė	Rekreacinių erdvių ir turistinio potencialo vystymo skatinimas siekiant kaimo vietovių gyvybingumo	0	
3 priemonė	Etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymas turizmo rinkoje	0	
4 priemonė	Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas	3	Vadovaujantis poreikių tyrimais pagal priemonę planuojama paremti 3 bendruomeninio verslo projektus. Skaičiuojama, kad potencialiai vieno bendruomeninio verslo klientais arba projekto metu sukurtomis paslaugomis ir (arba) produktais galės pasinaudoti po 30 asm.
5 priemonė	0	0	
6 priemonė	0	0	
7 priemonė	0	0	
8 priemonė	0	0	
9 priemonė	0	0	
10 priemonė	0	0	
11 priemonė	0	0	
12 priemonė	0	0	
13 priemonė	0	0	
14 priemonė	0	0	
15 priemonė	0	0	
16 priemonė	0	0	
17 priemonė	0	0	
18 priemonė	0	0	
19 priemonė	0	0	
20 priemonė	0	0	

R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius		
1 priemonė	Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas	1077	Pagal poreikių tyrimus planuojama paremti 3 VP. Potencialiai galintys pasinaudoti paslaugomis bus seniūnijos gyventojai, pagal mažiausios sen. gyventojų skaičių, po vieno projekto įgyvendinimo, bus apie 359 žm.
2 priemonė	Rekreacinių erdvių ir turistinio potencialo vystymo skatinimas siekiant kaimo vietovių gyvybingumo	1436	Pagal poreikių tyrimus planuojama paremti 4 VP. Potencialiai galintys pasinaudoti paslaugomis bus seniūnijos gyventojai, pagal mažiausios sen. gyventojų skaičių, po vieno projekto įgyvendinimo, bus apie 359 žm.
3 priemonė	Etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymas turizmo rinkoje	0	
4 priemonė	Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas	1077	Pagal poreikių tyrimus planuojama paremti 3VP. Potencialiai galintys pasinaudoti paslaugomis bus seniūnijos gyventojai, pagal mažiausios sen. gyventojų skaičių, po vieno projekto įgyvendinimo, bus apie 359 žm.
5 priemonė	0	0	
6 priemonė	0	0	
7 priemonė	0	0	
8 priemonė	0	0	
9 priemonė	0	0	
10 priemonė	0	0	
11 priemonė	0	0	
12 priemonė	0	0	
13 priemonė	0	0	
14 priemonė	0	0	
15 priemonė	0	0	
16 priemonė	0	0	

17 priemonė	0	0	
18 priemonė	0	0	
19 priemonė	0	0	
20 priemonė	0	0	
R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius		
1 priemonė	Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas	0	
2 priemonė	Rekreacinių erdvių ir turistinio potencialo vystymo skatinimas siekiant kaimo vietovių gyvybingumo	60	Vadovaujantis poreikių tyrimais planuojama paremti 4 VP. Ne mažiau kaip 10 asm. visų potencialiai galimų veiklų dalyvių ir (arba) naudos gavėjų iš planuojamų 100 asm. kiekviename VP būtų mažiau galimybių turintys asmenys arba jų grupė. (iš viso 400 asm. - 15 proc. 60 asm.)
3 priemonė	Etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymas turizmo rinkoje	120	Vadovaujantis poreikių tyrimais bus paremti 8 VP. Ne mažiau kaip 10 asm. visų potencialiai galimų veiklų dalyvių ir (arba) naudos gavėjų iš planuojamų 100 asm. kiekviename VP būtų mažiau galimybių turintys asmenys arba jų grupė. (iš viso 800 asm. - 15 proc. 120 asm.)
4 priemonė	Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas	0	
5 priemonė	0	0	
6 priemonė	0	0	
7 priemonė	0	0	
8 priemonė	0	0	
9 priemonė	0	0	
10 priemonė	0	0	
11 priemonė	0	0	
12 priemonė	0	0	
13 priemonė	0	0	
14 priemonė	0	0	
15 priemonė	0	0	

16 priemonė	0	0	
17 priemonė	0	0	
18 priemonė	0	0	
19 priemonė	0	0	
20 priemonė	0	0	

4. Įgyvendinant VPS planuojamų sukurti darbo vietų paskirstymas pagal amžių ir lytį:

☒ Netaikoma

☐ Taikoma

Jei taikoma, žr. VPS II dalies (Excel) 13 lapą.

5 priedas. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)

Eil. Nr.	Strateginis dokumentas	VPS sąsajos pagrindimas	
1.	VVG teritorijos savivaldybės plėtros strateginis planas	Siūlomos 2023-2027 m. laikotarpio Švenčionių r. VPS priemonės dera ir papildo Švenčionių r. savivaldybės 2021–2027 m. strateginio plėtros plano, patvirtinto Švenčionių r. savivaldybės tarybos 2021 m. vasario 25 d. sprendimu Nr. T-78, tikslus ir uždavinius ir priemones.	
		2023-2027 m. laikotarpio Švenčionių r. VPS	Švenčionių r. savivaldybės 2021–2027 m. strateginis plėtros planas
		1 priemonė. Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas.	2.1. Tikslas. Socialinės pagalbos prieinamumo didinimas, socialinės atsakomybės stiprinimas. 2.1.1. Uždavinys. Gerinti socialinių paslaugų kokybę, didinti jų įvairovę, užtikrinti pasiekiamumą ir kompleksiskumą. 2.1.2. Uždavinys. Didinti socialinę integraciją ir mažinti socialinę atskirtį. 2.1.3. Uždavinys. Užtikrinti vaikui ir šeimai palankią aplinką.

			2.3. Tikslas. Gyventojų sveikatos puoselėjimas, stiprinimas ir fizinio aktyvumo skatinimas. 2.3.3. Uždavinys. Plėtoti visuomenės sveikatos stiprinimo veiklas, ugdant gyventojų sąmoningą rūpestį savo sveikata. 2.3.4. Uždavinys. Skatinti gyventojų fizinį aktyvumą, ugdyti sportuojančią visuomenę. 2.4. Tikslas. Kultūros paslaugų prieinamumo didinimas. 2.4.1. Uždavinys. Gerinti kultūros paslaugų kokybę, pakankamumą, pasiekiamumą ir prieinamumą gyventojams. 4.1. Tikslas. Bendruomenių inicijuotos vietos plėtros užtikrinimas ir NVO plėtra 4.1.1. Uždavinys. Užtikrinti vietos bendruomenių plėtrą ir iniciatyvų įgyvendinimą
		2 priemonė. Rekreacinių erdvių ir turistinio potencialo vystymo skatinimas siekiant kaimo vietovių gyvybingumo	3.3. Tikslas. Patrauklios gyvenamosios aplinkos užtikrinimas. 3.3.2. Uždavinys: Mažinti aplinkos užterštumą, didinti kraštovaizdžio patrauklumą. 3.3.3. Uždavinys: Didinti miesto ir kaimo gyvenamųjų erdvių patrauklumą. 4.1. Tikslas. Bendruomenių inicijuotos vietos plėtros užtikrinimas ir NVO plėtra 4.1.1. Uždavinys. Užtikrinti vietos bendruomenių plėtrą ir iniciatyvų įgyvendinimą
		3 priemonė. Etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymas turizmo rinkoje.	1.3. Tikslas. Turistinio patrauklumo didinimas 1.3.1 Uždavinys. Plėtoti viešąjį turizmo ir rekreacijos paslaugų infrastruktūrą, didinti patrauklumą turistams. 1.3.2. Uždavinys. Tvarkyti ir pritaikyti gamtos ir kultūros paveldo objektus turizmo, švietimo, kultūros bei kitų paslaugų teikimui.

			4.1. Tikslas. Bendruomenių inicijuotos vietos plėtros užtikrinimas ir NVO plėtra 4.1.1. Uždavinys. Užtikrinti vietos bendruomenių plėtrą ir iniciatyvų įgyvendinimą
		4 priemonė. Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas.	1.1. Tikslas. Verslo aplinkos gerinimas ir konkurencingumo skatinimas 1.1.3. Uždavinys. Plėtoti viešojo ir privataus sektorių partnerystę, skatinti verslumą visuomenėje bei gyventojų ekonominį mobilumą 1.2. Tikslas. Kaimo plėtra ir verslumo skatinimas. 1.2.2. Uždavinys. Alternatyvių veiklų kaimo vietovėse skatinimas. 4.1. Tikslas. Bendruomenių inicijuotos vietos plėtros užtikrinimas ir NVO plėtra. 4.1.1. Uždavinys. Užtikrinti vietos bendruomenių plėtrą ir iniciatyvų įgyvendinimą.
2.	VVG teritorijoje patvirtintas regiono plėtros planas	Siūlomos 2023-2027 m. laikotarpio Švenčionių r. VPS priemonės dera ir papildo šiuos 2022–2030 m. Vilniaus regiono plėtros plano, patvirtinto Vilniaus regiono plėtros tarybos 2023 m. kovo 1 d. sprendimu Nr. TS-9 2 tikslus ir jų 4 uždavinius:	
		2023-2027 m. laikotarpio Švenčionių r. VPS	2022–2030 m. Vilniaus regiono plėtros planas
		1 priemonė. Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas.	3 tikslas. Mažinti socialinę atskirtį 3.1. uždavinys. Užtikrinti kokybiškas socialines paslaugas. 3.3. uždavinys. Padidinti gyventojų atsparumą ligoms.

		2 priemonė. Rekreacinių erdvių ir turistinio potencialo vystymo skatinimas siekiant kaimo vietovių gyvybingumo. 3 priemonė. Etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymas turizmo rinkoje. 4 priemonė. Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas.	1 tikslas. Mažinti ekonominius netolygumus. 1.1. uždavinys. Sudaryti patrauklias sąlygas pritraukti investicijas, vidiniams netolygumams mažinti 1.2. uždavinys. Paskatinti tolygią kūrybinės ekonomikos ir turizmo plėtrą.				
3.	Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)	Numatytos 2023-2027 m. laikotarpio Švenčionių r. VPS priemonės dera su Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategijos (ESBJRS) dviem tikslais ir jų kompleksinėmis temomis. <table><tr><td>2023-2027 m. laikotarpio Švenčionių r. VPS</td><td>ES Baltijos jūros regiono strategija</td></tr><tr><td>4 priemonė. Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas.</td><td>1 tikslas - apsaugoti jūrą: 1.1. kompleksinė tema - bioekonomika (žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė).</td></tr></table>		2023-2027 m. laikotarpio Švenčionių r. VPS	ES Baltijos jūros regiono strategija	4 priemonė. Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas.	1 tikslas - apsaugoti jūrą: 1.1. kompleksinė tema - bioekonomika (žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė).
2023-2027 m. laikotarpio Švenčionių r. VPS	ES Baltijos jūros regiono strategija						
4 priemonė. Darnaus vietos išteklių valdymo ir bendruomenės sumanumo skatinimas.	1 tikslas - apsaugoti jūrą: 1.1. kompleksinė tema - bioekonomika (žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė).						

		1 priemonė. Paslaugų vietos gyventojams ir turistams įvairinimas. 2 priemonė. Rekreacinių erdvių ir turistinio potencialo vystymo skatinimas siekiant kaimo vietovių gyvybingumo. 3 priemonė. Etninės kultūros ir gamtos paveldo pristatymas turizmo rinkoje.	3 tikslus - padidinti gerovę: 3.1. kompleksinė tema - kultūra (kultūros ir kūrybos sektoriai); 3.2. kompleksinė tema - švietimas (švietimas, moksliniai tyrimai ir įsidarbinamumas); 3.3. kompleksinė tema - sveikata – gerinti ir skatinti žmonių sveikatą, įskaitant socialinius aspektus; 3.4. kompleksinė tema - inovacijos – išnaudoti visas regiono mokslinių tyrimų, inovacijų ir MVĮ galimybes, naudojantis bendrąja skaitmeninio turinio rinka kaip talentų ir investicijų pritraukimo šaltiniu; 3.6. kompleksinė tema - turizmas – didinti makroregiono sanglaudą skatinant turizmą.
4.	Viensektorės žuvininkystės VVG VPS (taikoma, kai tokia VPS yra patvirtinta VVG teritorijoje)	Netaikoma	

6 priedas. VPS rengimo metu gautų pastabų suvestinė

Eil. Nr.	Pastabos autorius (vardas, pavardė, organizacija), gavimo būdas (žodžiu, raštu, VPS pristatymo, susitikimo metu ar pan.)	Pastabos gavimo data	Pastaba	VVG atsakymas ir veiksmai reaguojant į pastabą
1	2	3	4	5
1.	Adutiškio bendruomenė „Saulėgrąža“	2023-05-11	ADUTIŠKIO miestelio muziejaus steigimas . Ir patalpų pritaikymas, nes jis iškeldintas saugoti Zigmo Žemaičio mokykloje. Adutiškio miestelio ,prie bažnyčios, ant kito upės kranto, valstybinėje žemėj įkurti poilsio zoną su pliažu. Labai daug ypač vasarą privažiuoja iki 14 metų vaikų ir ežeras gana toli ir reikalauja transporto. Lazdiniai randasi 5,km.nuo miestelio.	Pokalbis telefonu su Adutiškio bendruomenės „Saulėgrąža“ pirmininke Liongina Martynova. Bendruomenės poreikiams yra numatyta 3 ir 4 priemonės.
2.	Adutiškio bendruomenė „Saulėgrąža“	2023-05-11	Mokyklos muziejaus atkūrimas Adutiškio miestelyje. Pliažas ant upės kranto .Vasarą turim daug vaikų .Tai būtų graži poilsio zona kitoj pusėj kranto prieš bažnyčią	Pokalbis telefonu su Adutiškio bendruomenės „Saulėgrąža“ pirmininke Liongina Martynova. Atsakymas - bendruomenės poreikiams yra numatyta 3 ir 4 priemonės.
3.	Susitikimas su Švenčionių savivaldybės meru R. Klipčiumi.	2023-05-10	Pokalbyje dalyvavo VVG pirmininkas A. Šarėjus ir VPS administravimo vadovas G. Šalna. Susipažinęs su rengiamos strategijos analize bei poreikiais, meras akcentavo infrastruktūrinių projektų susijusių su kaimo gyventojų gyvenimo gerinimu ir verslumo skatinimu, kaimo bendruomenių aktyvinimu ir jų savarankiškumu sprendžiant kaimo poreikius.	Pastebėjimai atspindi pakoreguotame finansiniame plane: 3 priemonei „Turistinio potencialo vystymo skatinimas siekiant kaimo vietovių gyvybingumo“ padidintas projektų skaičius išlaikant tą pačią planuojamą sumą:
4.	Susitikimas su Švenčionių rajono seniūnais.	2023-05-19	Susitikimo metu pristatyta vietos plėtros strategijos projektas (VPS rengimo eiga, SSGG, poreikiai, priemonės, finansinis planas). Susirinkusiųjų nuomone, per mažai numatyta veiklos projektų. Siūlymas –	Pasiūlymas svarstomas, plane vietoj 5 projektų bus numatyti 8 projektai pagal 3 priemonę „Etnografinių ir

Eil. Nr.	Pastabos autorius (vardas, pavardė, organizacija), gavimo būdas (žodžiu, raštu, VPS pristatymo, susitikimo metu ar pan.)	Pastabos gavimo data	Pastaba	VVG atsakymas ir veiksmai reaguojant į pastabą
1	2	3	4	5
			nekeičiant bendros numatytos priemonėje sumos, nusimatyti daugiau projektų	gatvinių kaimų, kultūros ir gamtos paveldo pristatymas turizmo rinkoje“.

7 priedas.

12 lapų

8 priedas.

4 lapai

9 priedas.

36 lapai

10 priedas.

18 lapų

11 priedas.

57 lapai

12 priedas.

28 lapai

13 priedas.

20 lapų

14 priedas.

4 lapai

15 priedas.

2 lapai
